

ASOMEDYA

KASIM / ARALIK '09

ANKARA SANAYİ ODASI YAYIN ORGANI

**Siz Bizim Dünyaya
Açılan Kapımızsınız**

Nihat ERGÜN

**Enine boyuna
GDO gerçeği**

DOSYA'da

EKİM MECLİS:

Mevcut Kıdem Tazminatı Uygulamasının Çalışanlara Yeterli Güvenceyi Sağlamadığı Gibi İş Barışını da Olumsuz Etkilediği Açıktr

Nurettin ÖZDEBİR

ASOMEDYA

ANKARA SANAYİ ODASI

YAYIN ORGANI

KASIM / ARALIK 2009

ASO Adına İmtiyaz Sahibi
Yönetim Kurulu Başkanı

NURETTİN ÖZDEBİR

Yazı İşleri Müdürü

OKAN SAYKUN

Yayın Yönetmeni

NACİ CANPOLAT

Yapım

CAST GRAPHIC

Ajans

Tokdemir Ajans

Prodüksiyon - Organizasyon - Yayıncılık
Ltd. Şti.

Turan Güneş Bulvarı 4. Cad.

90. Sok. 1/3 Yıldız

Çankaya/ANKARA

Tel: 03 12 440 87 07(Pbx)

Faks: 03 12 440 12 92

www.tokdemirajans.com

Baskı ve Cilt

TŞOF Trafik Matbaacılık San. Tic. A.Ş.

ANKARA

Tel: 03 12 267 08 97 - 98

Faks: 03 12 267 06 93

Reklam Rezervasyon

03 12 440 87 07

ASOMEDYA

Atatürk Bulvarı No:193

Kavaklıdere / ANKARA

Tel: 03 12 417 12 00

Faks: 03 12 417 52 05

Email: aso@aso.org.tr

www.aso.org.tr

ANKARA SANAYİ ODASI
ÜCRETSİZ AYLIK YAYIN ORGANIDIR.

Reklamların sorumluluğu reklam veren

firmaya ait olup, Cast@Graphic Ajans

hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.

Dergide yayınlanan yazılar, yazarların

düşüncelerini kapsamaktadır.

Okuyucu Dağılımı

SUNUŞ

Küresel kriz nedeniyle düşen dış talep ülkeleri iç pazarlarını çeşitli yöntemlerle korumaya itmekte. En çok kullanılan yöntemlerden biri de kamu alımlarında yerli malların tercih edilmesi. Bizde ise durum bundan farklı. Tüm yasal imkanlara ve yayınlanan genelgelere rağmen kamu kuruluşlarının alımlarında yabancı malların tercih edildiği, yerli firmalara çeşitli güçlükler çıkarıldığı sanayicilerin sıkça dile getirdiği şikayetler arasında. Biz de bu şikayetlerin haklılığını araştırmak için kamu alımlarında önemli paya sahip bakanlık ve kamu kuruluşlarına yaptıkları alımlarda yerli malların oranını ve yerli üreticilerden beklentilerini sorduk. Tüm ısrarlarımıza rağmen sorumuza gelen cevapların azlığı, dile getirilen şikayetlerin haklı olabileceğini gösteriyor.

GDO (Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar) tartışması hız kesmiyor. Biz de bu ayın Dosya'sını GDO konusuna ayırdık. Sabancı Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Selim Çetiner "Enine Boyuna GDO Gerçeği" başlıklı yazısında konuyu tüm boyutlarıyla ele alırken GDO'lar hakkında oluşan birçok şehir efsanesini de yıkıyor. GDO Yönetmeliği ve Ulusal Biyogüvenlik Kanunu Tasarısı'nın da değerlendirildiği yazıda yazar konuyla ilgili önerilerini de sıralıyor. Bu ilginç ve kapsamlı yazıyı okurlarımızın ilgiyle karşılayacağını düşünüyoruz.

Ekim ayı Oda Meclisi toplantısında konuşan ASO Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir, kıdem tazminatı sisteminde bir reform gerektiği görüşünü tekrarlayarak ülkemiz için Avusturya Modeli benzeri bir kıdem tazminatı sistemi kurulmasını önerdi. Başkanın konuşmasını konuyla ilgilenen okurlarımızın ilgiyle karşılayacaklarını düşünüyoruz.

Eski Ankara'nın en ilginç köşelerinden biri olan Hamamönü, yapılan restorasyon çalışmalarıyla yeni bir çehreye kavuşuyor. Dergimizin Kültür-Turizm bölümünde, fotoğraflar eşliğinde Hamamönü'ndeki restorasyon çalışmalarını ele aldık. Yeni Hamamönü'nü henüz görmemiş okurlarımıza da bir an önce Hamamönü'ne gitmelerini öneriyoruz.

Naci Canpolat
naci.canpolat@aso.org.tr

ASO Üyeleri	%50	Üniversiteler	%5	Basın	%6
Valilikler	%2	Dernekler	%2	Bankalar	%1
Oda ve Borsalar	%12	Büyükölgçllükler	%1	Devlet Protokolü	%11
Siyasi Partiler	%1	Belediyeler	%2	Bakanlıklar	%7

İçindekiler

8

Eylül Meclis

ASO Eylül Meclis Toplantısı
Sanayi ve Ticaret Bakanı
Nihat Ergün'ün Katılımıyla Yapıldı

Ekim Meclis

ASO Ekim Meclis Toplantısı
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
Ömer Dinçer'in Katılımıyla Yapıldı

26

44

Forum

Hükümet yayınlamış olduğu 2 genelge ile kamu alımlarında yerli üretimin tercih edilmesini istemişti. Ancak, iş çevrelerinden bu genelgeye uyulmadığı yönünde şikayetler gelmektedir.

Bu şikayetler konusundaki görüşleriniz nelerdir? Kuruluşunuzun yaptığı alımların içinde ülkemizde üretilen malların oranı ne kadardır? Kuruluşunuzun yaptığı alımlarda ülkemizde üretilen malların oranını artırmak için sizce yerli işletmelerimize ne gibi görevler düşmektedir?

Dosya

Enine Boyuna GDO Gerçeği
Prof. Dr. Selim Çetiner

52

88

Kültür - Turizm

Eski Ankara "Hamamönü"nde Hayat Buluyor

Nurettin ÖZDEBİR

THE CHAIRMAN OF THE BOARD OF DIRECTORS OF ACI

editorial

Let's not do wrong to our industry

Mr. Durmuş Yılmaz, Governor of Central Bank, has done wrong to our industry, in our opinion, in his opening speech of the meeting held in İstanbul last month on "Structural Transformation in Foreign Trade: Global Dynamics and Turkish Economy", by saying that the main cause of increase in intermediate goods is the deficiency and quality of our products. In our view, monetary policy implemented since 2004 and led overvaluation of TL has had a significant contribution to the increase in the intermediate goods importation. Valuation in TL has drastically worn away the competitive capacity of our industry; the businessmen have turned towards intermediate goods importation to maintain their competitive capacity, and as a result, the work done previously in our country has become can not be done.

Now let's try to answer some questions with our conscience. Why does the businessman start furniture importation while he exports his furniture products? Does the quality of intermediate goods he utilizes in furniture production drops down? Why the businessman who obtains the resistance for his exported ovens from OSTİM starts to import these resistances from China? Has the quality of domestic resistance dropped down? While climbing our export over hundred billion dollars in a short time, did our businessmen export only final products, but not intermediate goods? Does the quality of domestic intermediate goods go down despite all efforts and all investment? It is possible to increase these questions. Our answer to these questions is that the businessman tries to maintain his competitive capacity due to valued TL and turns towards imported inputs that cheapen due to this.

Naturally, developments in global trade and increased competition force us as industrialists to produce more quality products and operate more efficiently. We are obliged to develop the quality of our labor force and make production processes in our business places more rational. Micro reforms in economy should certainly be realized. These are facts agreed upon by everyone. Some more questions also come to mind. Why rapidly growing Eastern Asian economies, China leading, don't allow the valuation of their currencies while they result in foreign trade surplus? Why the greatest conflict today between USA and China on economic policies concerns the value of Yuan? Why China doesn't allow the valuation of Yuan while USA insists on the valuation of Yuan?

Nurettin ÖZDEBİR
ASO YÖNETİM KURULU BAŞKANI

başyazı

Sanayimize haksızlık yapmayalım

Geçtiğimiz ay İstanbul'da yapılan "Dış Ticarete Yapısal Dönüşüm: Küresel Dinamikler ve Türkiye Ekonomisi" konulu toplantının açılış konuşmasını yapan Merkez Bankası Başkanı Sayın Durmuş Yılmaz, ara malı ithalatındaki artışın başlıca nedeninin kaliteli ürün eksikliği ve yetersizliği olduğunu belirterek kanımızca sanayimize büyük bir haksızlık etmiştir. Bizce, ara malı ithalatındaki artışta, 2004 yılından beri uygulanan ve TL'nin aşırı değerlenmesine yol açan para politikasının önemli bir katkısı olmuştur. TL'deki değerlenme, sanayimizin rekabet gücünü önemli ölçüde yıpratmış; sanayici, azalan rekabet gücünü korumak için ara malı ithalatına yönelmiş, bunun sonucunda önceleri ülkemizde yapılan işler yapılamaz hale gelmiştir.

Şimdi bazı sorulara elimizi vicdanımıza koyup cevap vermeye çalışalım. Ürettiği mobilyayı yurtdışına ihraç eden sanayici neden mobilya ithalatına başlamaktadır. Mobilya yapımında kullandığı yerli ara malının kalitesi mi düşmüştür? İhraç ettiği fırınların rezistansını OSTİM'den alan sanayici neden Çin'den rezistans ithalatına başlamaktadır. Yerli rezistansın kalitesi mi düştü? İhracatımızı kısa bir sürede yüz milyar doların üzerine çıkararak sanayicilerimiz sadece nihai ürün ihraç edip hiç ara malı ihraç etmiyor muydu? Gösterilen tüm çabalara, yapılan onca yatırıma rağmen yerli ara mallarının kalitesi düşmekte midir? Bu soruları artırmak mümkün. Bizim bu sorulara verdiğimiz cevap, değerlendirilen TL nedeniyle sanayicinin rekabet gücünü korumaya çalışması ve bu nedenle ucuzlayan ithal girdilere yönelmesidir.

Kuşkusuz küresel ticaretteki gelişmeler ve artan rekabet biz sanayicileri daha kaliteli ürünler üretmeye ve daha verimli çalışmaya zorlamaktadır. İşgücümüzün niteliğini geliştirmek, işyerlerimizde üretim süreçlerini daha rasyonel hale getirmek zorundayız. Ekonomide mikro reformların mutlaka gerçekleştirilmesi gerekir. Bunlar, herkesin kabul ettiği doğrular.

Akla başka sorular da geliyor. Başta Çin olmak üzere hızlı büyüyen Doğu Asya ekonomileri, bir yandan dış ticaret fazlası verirken neden diğer yandan paralarının değerlendirilmesine izin vermiyorlar? Bugün, ABD ile Çin arasında ekonomik politikalar konusundaki en büyük anlaşmazlık neden Yuan'ın değeri üzerine? ABD, Yuan'ın değer kazanması gerektiğini söylerken Çin neden Yuan'ın değerlendirilmesine bir türlü izin vermiyor?

ASOMECLİS

**Ankara Sanayi Odası
Meclis Toplantısı
30 Eylül 2009**

Küresel rekabet ortamında herkesten daha hızlı koşmalıyız

NURETTİN ÖZDEBİR
ASO YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Meclis üyeleri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum. Geçen hafta Sayın Başkanımızın da söylemiş olduğu gibi eski başkanlarımızdan Odamıza çok emeği geçen Sayın Muharrem Eskiyanpan'ı kaybettik. Ben kendisine Allah'tan rahmet, tüm camiamıza ve kederli ailesine de Allah'tan sabır diliyorum. Sayın Bakanım, davetimizi kabul edip geldiğiniz için size teşekkür ediyor, hoşgeldiniz diyorum.

Değerli Meclis üyeleri, ekonomide küçülme devam ediyor. Birinci çeyrekte yüzde 14,3 küçülen ekonomi, ikinci çeyrekte de yüzde 7 küçüldü. Bu yıl tarımsal üretim çok

iyi olduğu için küçülmenin üçüncü çeyrekte biraz daha hız kesmesi bekleniyor. Ancak, yılı yüzde 5-6 oranında bir küçülmeye kapatacağımız aşağı yukarı kesinleşti. Gelecek yılın ilk çeyreğinde ekonomi büyüyecek ama bu, baz etkisinden kaynaklanacak. Ancak önemli olan, büyümenin ne kadar güçlü ve sürdürülebilir olacaktır. Orta vadeli program 2010'da yüzde 3,5, 2011'de ise yüzde 4,5 büyüyeceğimizi tahmin ediyor. Bu büyüme oranları ile 2011'de ancak 2007 seviyesine geleceğiz demektir. Yılda yüzde 6, yüzde 7 büyümesi gereken Türkiye için tabii ki bu oranlar yeterli değil.

Değerli Bakanım, sanayide durum maalesef hiç iyi değil,

Gelecek yılın ilk çeyreğinde ekonomi büyüyecek ama bu, baz etkisinden kaynaklanacak. Ancak önemli olan, büyümenin ne kadar güçlü ve sürdürülebilir olacaktır.

özellikle Ankara sanayisi için. Bildiğiniz gibi sanayi üretimi Temmuz ayında yüzde 9,2 azaldı. Temmuz ayında üretim, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe binde 9 artarken, imalat sanayii sektöründe yüzde 10,5, elektrik, gaz ve sıcak su-buharı üretiminde ise yüzde 3,2 azaldı. Biz de sanayi üretimi geçen yılın Temmuz ayına göre yüzde 9,2 azalırken, Haziran ayına göre de binde 9 arttı diye teselli buluyoruz. Ancak, kapasite kullanımında son aylarda yaşanan gelişmeler, sanayi üretimindeki kımıldanma umutlarımızı gölgelemektedir.

İmalat sanayiinde kapasite kullanım oranı, Ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre 6,5 puan azalırken, bir önceki

aya göre de 2,6 puan azalarak yüzde 69,7 seviyesinde gerçekleşti. Hatırlayacağınız gibi kapasite kullanım oranları Temmuz ayında da bir önceki aya göre binde 7 oranında düşmüştü. Tüm bu gelişmeler iş dünyasının moralini bozmuştur. Geçen ay reel kesim güven endeksi 2,6 puan düşerek 98,5'e geriledi. Oysa 3 ay önce reel kesim güven endeksi 100 puanı aşmıştı.

Sayın Bakanım, piyasalara canlılık getirmesi için çeşitli sektörlerde KDV-ÖTV indirimlerine gidilmesini önermiştik ve bu önerimiz kabul görmüştü. Bununla ilgili olarak şahsınızda Hükümet'e teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu indirimler hedef sektörlerle bir canlılık getirmiş, ayrıca vergi gelirlere

Piyasalara canlılık getirmesi için çeşitli sektörlerde KDV-ÖTV indirimlerine gidilmesini önermiştik ve bu önerimiz kabul görmüştü. Bu vergi indirimleri dayanıklı tüketim malları üreten sektörlerle bir canlılık getirmiş, canlılık da moralleri düzeltmişti. Bununla ilgili olarak Hükümet'e teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ancak, imalat sanayimizin her sektörü, tüketim mali üretmemektedir. Yatırım malları üreten sektörlerin de moral ve desteğe ihtiyacı vardır. Çünkü yatırım mali üreten sektörler, krizden en fazla etkilenen sektörler olmuştur.

Eski krizlerde olduğu gibi bu krizden de ihracatla çıkamayacağımızı biliyoruz. Nitekim dış ticaret hacmindeki daralma devam etmektedir. Hükümet'in dış pazarları çeşitlendirmek için büyük bir çaba içinde olduğunu biliyor ve bu çabaları takdirle karşılıyoruz. Ancak, ihracatı artırmak için mali piyasaları gelişmemiş ülkelere TL cinsinden ülke kredisi açarak bu ülkelere ihracatımızı artırabiliriz kanısındayım.

rinde de bir artışa yol açmıştı. Bu vergi indirimleri dayanıklı tüketim malları üreten sektörlerde bir canlılık getirmiş, canlılık da moralleri düzeltmişti. Ancak, imalat sanayimizin her sektörü tüketim malı üretmemektedir. Yatırım malları üreten sektörlerin de moral ve desteğe ihtiyacı vardır. Çünkü yatırım malı üreten sektörler krizden en fazla etkilenen sektörler olmuştur. Yatırım malları üreten sektörlerde üretim, Temmuz ayında yüzde 23 düşmüştür. Biz, bu kriz ortamında bile yatırım yapmak isteyip de belirsizlik yüzünden yatırımları erteleyen çok sayıda sanayici olduğuna inanıyoruz. Ertelenen bu yatırım kararlarını öne çekmek ve sermaye malları üreten sektörlerde nefes alma imkanı sağlamak için iyi belirlenmiş bir listede yer alan yatırım malları için leasingde KDV oranının bir süreliğine yüzde 1'e çekilmesi ve bu tip mallar için amortisman süresinin iki yıla sınırlandırılması yerinde olacaktır. Ayrıca, kamu alımlarında yerli makine ve teçhizatları mutlaka öncelik verilmelidir.

Değerli Meclis üyeleri, eski krizlerde olduğu gibi bu krizden de ihracatla çıkamayacağımızı biliyoruz. Nitekim dış ticaret hacmindeki daralma devam etmektedir. Temmuz ayında ihracat yüzde 28 azalarak 9 milyar dolar, ithalat yüzde 39,5 azalarak 12,4 milyar dolar oldu; dış ticaret açığı ise yüzde 57 azalarak 8 milyar dolardan 3,4 milyar dolara geriledi. 2008 Temmuz ayında yüzde 61 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2009 Temmuz ayında yüzde 73'e yükseldi.

Hükümet'in dış pazarları çeşitlendirmek için büyük bir çaba içinde olduğunu biliyor ve bu çabaları takdirle karşılıyoruz. Ancak, ihracatı artırmak için mali piyasaları gelişmemiş ül-

kelere TL cinsinden ülke kredisi açarak bu ülkelere ihracatımızı artırabiliriz kanısındayım. Enflasyondaki düşüş devam ediyor ancak bu düşüş, tamamıyla iç talebin durmasından kaynaklanmaktadır. Ağustos ayında TÜFE'de binde 3 düşüş, ÜFE'de binde 42 artış oldu; böylece Ağustos ayında yıllık enflasyon TÜFE'de yüzde 5,33, ÜFE'de eksi yüzde 1,04 olarak gerçekleşti. İç talebin zayıflamasının bizce en önemli nedenlerinden birisi, tüketicilerin güvenindeki bozulmadır. Tüketici güven endeksi Ağustos ayında Temmuz ayına göre 1,29 oranında azalarak 81,3 değerine geriledi.

Sayın Bakanım, Dünya Bankası'nın "İş ve Yatırım Ortamı 2010 Raporu" geçtiğimiz günlerde yayınlandı. 2009 raporunda 63. sırada yer alan Türkiye, 10 sıra birden düşerek 73. sıraya geriledi. Sizlere iş ve yatırım ortamı bakımından Türkiye'yi geride bırakan ülkelere bazı örnekler vermek istiyorum. Malezya 23. sırada, Azerbaycan 38. sırada, Moğolistan 60. sırada, Ruanda 67. sırada, komşumuz Gürcistan ise hızlı bir atılım yaparak 11. sıraya yükseldi. Bizim 10 sıra birden düşmemizin temel nedeni; reform sürecine ara vermek, iş ve yatırım ortamını iyileştirecek reformları yapmamak. Biz durunca başkaları daha çabuk hareket ettiği için biz geride kalıyoruz. Diğer ülkeler reformlarına hız verdikleri için bizleri geride bıraktılar. Oysa bu küresel rekabet şartlarında bizim herkesten fazla koşmamız gerekir.

Sayın Bakanım, bildiğiniz gibi orta vadeli program, önümüzdeki yıllarda işsizliğin yüzde 14'ler düzeyinde olacağını belirtiyor. Küresel kriz, işsizlikte 3-4 puanlık bir sıçramaya yol açmıştır. Haziran döneminde Türkiye

genelinde işsiz sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 972 bin kişi artarak 3 milyon 269 bin kişiye yükseldi. İşsizlik oranı ise 3,6 puanlık artış ile yüzde 13 oldu. Genç nüfustaki işsizlik oranı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18'den yüzde 24'e yükseldi. İşsizlikte küresel krizin çok büyük bir rolü var. Ancak ekonomi, krizden önce de istihdam yaratmakta zorluk çekiyordu. Bunun temel nedeni ise işgücü piyasasında istihdam artışını engelleyen katılıklar, yapısal bozukluklardır. Size biraz önce sözünü ettiğim Dünya Bankası Raporu'nda sıralamada en kötü olduğumuz alan istihdam ortamıdır. Türkiye, istihdam kolaylığı açısından 183 ülke içinde 145. sıradadır. Türkiye geçen yıl 140. sıradaydı. Ülkemiz, işten çıkartmanın en yüksek maliyette olduğu ülkeler arasında yer almaktadır. 20 yıl çalışmış bir işçiyi işten çıkartmanın maliyeti Danimarka, Amerika Birleşik Devletleri, Yeni Zelanda'da sıfır iken ülkemizde 95 haftalık ücrete karşılık geliyor. İstihdam ortamında bizden daha kötü olan ülkeler de var tabii. Örneğin, 20 yıl çalışmış bir işçiyi işten çıkartmanın maliyeti Bengaldeş'te 104 haftalık, Sudan'da 118 haftalık, Mısır'da 132 haftalık ücrete eşit. Şahsi kanaatim; bunu bir gelişmişlik göstergesi olarak da kabul edebiliriz. Bizi geride bırakan ülkelere bazılarında işçi çıkartmanın maliyeti İran'da 87 hafta, Malezya'da 75 hafta, Hindistan'da 56 hafta, Fransa'da 32 hafta, Rusya'da 17, Norveç ve Uganda'da 13, İtalya'da 11, Romanya'da 8, Japonya'da ise 4 haftalık ücrete eşit. Sosyal devletin simgesi haline gelmiş İsveç'te bile bu maliyet 26 hafta. Aslında işten çıkartmanın maliyetinin bu kadar yüksek olduğu bir ülkede işsizliğin daha yüksek olmadığına şaşmalıyız. Çünkü işten çıkartmak ne kadar zor ise işe almak da o kadar zordur.

Bu yüzden biz Ankara Sanayi Odası olarak yıllardır kıdem tazminatı sisteminde bir reforma gidilmesini, kıdem kazanmak için gereken sürenin uzatılıp kazanılan kıdemini düşürülmesini ve bir kıdem tazminatı fonu kurulmasını talep ediyoruz. Bu talebimizde de ısrarlıyız. Aksi takdirde Türkiye'de işsizlik ve kayıtdışı istihdamla mücadele etmek çok zorlaşacaktır.

Sayın Bakanım, Ankara Sanayi Odası olarak sık sık dile getirdiğimiz bazı görüş ve önerilerimizi size de sunmak istiyorum. Kamuya olan vergi ve SSK borçlarının uygun vade ve faizlerle yeniden yapılandırılması, yeniden yapılandırılan borçların ödeme dilimlerinde ağırlığın ileri dönemlere itilmesi, borçların gecikme faizlerinin Hazine'nin borçlanma faizleri kullanılarak yeniden hesaplanması yerinde olacaktır. Aslında bu konuda bazı düzenlemeler krizden önce ve krizin hemen başında yapılmıştı ancak kriz çıkınca bunların faydası da çok sınırlı oldu; bazıları erken yapıldı. Bu nedenle bu borçların uygun vade ve koşullarda yeniden yapılandırılması, kriz ortamının etkilerini azaltmakta şimdi çok daha etkili ve faydalı olacaktır.

Ayrıca, özellikle hastanelerin, belediyelerin, üniversitelerin özel sektöre olan borçları ödenek yokluğu gerekçesiyle çok geç ödenmektedir. Bu borçların süratle ödenmesi mutlaka sağlanmalıdır. Piyasa gözetim ve denetiminin nihai ürünler için gümrüklerden başlatılması faydalı olacaktır. Daralan dünya piyasasında iç piyasamızı biraz da kıskanarak korumamız menfaatimiz icabıdır. Bu amaçla piyasa denetim ve gözetimlerinin -Sayın Bakanım da ayrıca teşekkür ederim bu konuda etkin çalışmalarından dolayı- etkinliğini biraz daha artırabilmek için odalara da

Dünya Bankası'nın "İş ve Yatırım Ortamı 2010 Raporu"na göre Türkiye, 10 sıra birden düşerek 73. sıraya geriledi. Bizim 10 sıra birden düşmemizin temel nedeni; reform sürecine ara vermek, iş ve yatırım ortamını iyileştirecek reformları yapmamak. Biz durunca başkaları daha çabuk hareket ettiği için biz geride kalıyoruz.

İşsizlikte küresel krizin çok büyük bir rolü var. Ancak ekonomi, krizden önce de istihdam yaratmakta zorluk çekiyordu. Bunun temel nedeni ise işgücü piyasasında istihdam artışını engelleyen katılıklar, yapısal bozukluklardır. Türkiye, istihdam kolaylığı açısından 183 ülke içinde 145. sıradadır. Ülkemiz, işten çıkartmanın en yüksek maliyette olduğu ülkeler arasında yer almaktadır.

piyasa denetim ve gözetimi için -akredite laboratuvarlara iletilmek üzere- numune alma yetkisinin verilmesini talep ediyoruz. Gümrüğe terk edilen malların güvenli mal olup olmadığı tetkik edilmeden tekrar satışına izin verilmemesi yerinde olacaktır. Devlet Malzeme Ofisi alımlarında sadece yerli malları seçilmeli, İller Bankası da sadece yerli malları mümkünse kredilememelidir. Kamu alımlarında eşik değerin altındaki ihalelere yabancıların da katılmasına izin verilmemelidir. Burada gelir paylaşımı ve fertlere gelir aktarımı açısından yabancı mal alımının Türkler üzerinden yapılmasının yararlı olacağına inanıyorum.

Birleşme teşviklerinin süresinin en azından 2010 yılı sonuna kadar uzatılması yerinde olacaktır. Bu kriz döneminde insanlar çok sıkıntı çekiyorlar. Kaçmaktan,

kovalamaya bu işleri düşünmeye çok fazla vakitleri de kalmıyor.

Yeni teşvik sisteminde OSB'lere bir ayrıcalık tanınmasını zat-ı alinizle daha önce de paylaşmıştık; bu konuda da desteğinizi bekliyoruz.

Sayın Bakanım, aslında sanayimizin başka sorunları ve söyleyecek çok şeyimiz var. Ancak şimdi fazla zamanınızı almamak için bu sorunları size bir dosya olarak sunacağım. Bu sorunlara sizin de katkılarınızla çözümler getirileceğine inanıyorum.

Meclis toplantımıza katıldığınız ve bizi dinlediğiniz için bir kez daha teşekkür ediyor, tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum...

Piyasa gözetim ve denetimlerinin çok sıkı bir şekilde denetlenmesi gerekiyor

NİYZAZI AKDAŞ

DÖKÜM SANAYİ MECLİS ÜYESİ

Benim söyleyeceğim üç şey vardı, ikisinden Sayın Başkanım biraz bahsettiler. İlk olarak şunu arz etmek istiyorum; bildiğiniz gibi OSB'lerin Sayın Başkanımın da söylediği gibi teşviklerle desteklenmesi lazım. Bu son kanunla böyle bir desteği maalesef gözeleymiyoruz.

Bir de sektörel teşviklerin Türkiye'ye daha yararlı olduğu inancındayım. Katma değeri yüksek, istihdamı artırıcı, ihracatı artırıcı sektörler var; bu sektörlerin behemahal desteklenmesi gerekiyor Sayın Bakanım, buna ihtiyacımız var.

Şimdi bu hususu arz ettikten sonra ikinci bir husus; Sayın Bakanımız, aramızdan çıkan Oda eski Başkanımız zamanında Sanayi Bakanlığı öncülüğünde bir çalışma yapıldı. Geçen Meclis konuşmamda arz etmişim, çok güzel bir çalışmaydı. Devletin aşağı yukarı 50 kurumundan çalışanlar gelmişlerdi. Konuyla ilgili der-

nekler vardı; çok kapsamlı bir çalışma yapıldı ve o sektöre ilgili 6 aylık yapılması gereken hususlar, 18 aylık orta vadede yapılması gereken hususlar ve sektörü ilgilendiren uzun vadeli çalışmalar yer almalıdır denildi. Ancak benim sektörümle ilgili -demir ve çelik, döküm sektöründeyim ben- 6 aylık kısım bitti; hiçbir şey de yapılmadı. Şimdi bu kadar emek, bu kadar çalışma... Bir sonuç alınmalıydı. Yani, hakikaten kısa dönemde yapılması gerekenlerin hiçbirine dokunulmadı. Şimdi ben bunun tekrar raflardan indirilmesini arz ediyorum. Çok güzel ve özel çalışmalar, hele bu kriz dönemlerinde sektörümüzü dar boğazdan kurtaracak çalışmalar yapılmalı.

Piyasa denetim ve gözetimlerini Sayın Başkanım arz etti ama ben bir daha vurgulamak istiyorum; çok sıkı bir şekilde denetlenmesi lazım.

Türk asansör sanayisinin önü kesilmeye çalışılmaktadır

HASAN ALTUN

ASANSÖR SANAYİ MECLİS ÜYESİ

Ben, 34 yıldır asansör sektörüyle iştigal eden bir sanayiciyim. Türkiye'de ortalama yıllık 7 bin ile 12 bin adet arasında asansör, 400 adet de yürüyen merdiven imal ve montajı yapılmakta olup, bunun maliyeti de aşağı yukarı 750 milyon dolar civarındadır. Bu pazarın yüzde 25'ini Türkiye'de faaliyet gösteren, şubesi bulunan 5 tane Avrupa ve Asya firmaları kapmakta, yüzde 75'ini de Türk asansör sektörü idame ettirmektedir. Fakat her konuda olduğu gibi bu sektörde de Türk sanayisinin önünü kesmeye çalışıyorlar.

Sağlık Bakanlığımızın bir süre önce yayınladığı asansör teftiş şartnamesinde, asansörlerinin yüzde 90 parçalarını ithal istiyorlar. Türk asansör sektörü, ürettiği malzemelerin yüzde 60-70'ini ihraç ederken, bugün birçok asansör firması 2004 yılında asansörlerin Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde CE damgasını kullanma mecburiyetindeyken -Türkiye'de o zaman onaylanmış kuruluş yoktu- biz bunları hep Avrupa'daki firmalardan aldık. Avrupa'da bizim sektörümüzü kabul ettiler ama biz kendi ülkemize

kabul ettiremiyoruz. Sağlık Bakanlığımızın bu ithal asansör şartından bir an önce vazgeçmesi lazım.

Bir diğer husus da... Birçok kurum kendi kafasına göre şartname hazırlıyor. Asansör sektörümüzün önünü açmak, pazarı yabancılara kaptırmamak için bu konuda yardımlarınızı bekliyorum.

Türkiye'de -bilhassa hastanelerde- çalışmayan, kalitesiz, bozulan asansör, üretilen kalitesiz malzemeden değil ihale sisteminden kaynaklanıyor. Bir örnek vereyim; ben Dünya Bankasından alınan bir krediyle belli bir hastaneye asansör yapıyorum. Benim kontrolörlerimin hepsi yabancı, projelerimi dahi İngilizce istiyorlar, teknik şartnamemi dahi İngilizce yazıyorum. İki sene garantim var, iki sene sonra hastahane yönetimi ihale Kanunu'nu gerekçe göstererek hastahane güvenliğine, temizlik işlerini, asansörünü, jeneratörünü, kalorifer sistemini, tıbbi cihazların bakımını bir firmaya toptan ihale yapıyor. Bu ihaleyi alan firma da en ucuz asansörcüye bakımını yaptırıyor. Mercedes'in bakımını bir yerli Renault servisine yaptırırsanız o Mercedes parçalarıdır. İsim ver-

meyeceğim, Ankara'daki bir hastahanemiz bakımlarını Bursa'da yaptırıyor, 6 asansörden 5 tanesi bozuk. Bursa'dan gelip bu arı zayı gidermesi veya içinde kalan bir hastayı kurtarması ne kadar vahim netice; bunu sizin takdirlerinize arz ediyorum.

Sayın Bakanım, Ankara'da üç tane güzide firmamız var; bunlar otomatik asansör kabini ve kapısı yapıyorlar. Bu firmalarımızın

yıllık ihracatı aşağı yukarı 6-7 milyon dolar. Eğer Sağlık Bakanlığı gibi her bakanlık ben ithal malzeme istiyorum derse, bu fabrikalarımız kapılarına kilit vurur, aşağı yukarı 500-600 tane çalışanı da kapı önüne koyar. Bunların çözümü konusunda yardımlarınızı bekliyorum.

OSB'lerin cazibe merkezi haline getirilmesi gerekmektedir

HÜSEYİN KUTSİ TUNCAY

GENEL AMAÇLI MAKİNA VE YEDEK PARÇA SANAYİİ MECLİS ÜYESİ

Sayın Bakanım, Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 4. maddesi değiştirilerek sanayici ve işadamları dernekleriyle sanayici kooperatiflerinin organize sanayi bölgeleri kurmaları engellenmiş ve küçük sanayi sermayesinin organize sanayi bölgelerinde yatırıma dönüşmesinin yolu kapatılmıştır. Sanayi kooperatifleri ve derneklerinin kurucu olabilmelerine yönelik yasal düzenlemenin yeniden yapılmasını umuyoruz.

Organize sanayi bölgeleri uygulama yönetmeliğinde yeni OSB kuruluşu için OSB'lerde bulunan toplam sanayi parsellerinin en az yüzde 75'inde üretim veya inşaata başlanmış olması şartı getirilmiş ve böylece mevcut OSB'lerin öncelikle dolması hedeflenmiştir. Yönetmelik, OSB'ler yönünden olumlu değişiklikler getirmiştir. Başta Sayın Bakanımız olmak üzere emeği geçen bürokratlara da teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, OSB'lerin cazibe merkezi haline getirilmesi gerekmektedir. Yeni teşvik sistemi çerçevesinde bedelsiz arsa tahsislerinin öncelikle OSB'lerden başlatılması, kredi kullanan OSB'lerde

arsa bedellerinin krediden mahsup edilmesi, kredi kullanmayan OSB'lerde ise arsa bedellerinin Hazine tarafından ilgili organize sanayi bölgelerine ödenmesi gerekmektedir.

Şehrimizin modern sanayi şehirleri olarak sanayileşmesinden sorumlu yöneticiler olarak ülkemizin kıt kaynaklarını daha rasyonel kullanabilmek amacıyla öncelikle sorumlu olduğumuz kurumlarımızın kaynaklarını kullanırken birlikte hareket etmemiz gerekmektedir. Temelli Sanayi Havzası'nın ve çevresinin ulaşım sistemini kurabilmek için gerekli plan değişikliklerinin yapılması için yerel yönetimi de yanımıza alarak ortak bir irade sağlamamız gerekmektedir.

Elektrik enerjisi ihtiyacının karşılanması, doğalgaz ve su konusunda yapılan çalışmalar Sanayi ve Ticaret Bakanlığımıza, Ankara Büyükşehir Belediyemize ve Ankara Sanayi Odası Başkanlığı'na ayrıntılı dosyalar halinde sunulmuş olup uygulama için irade oluştuğu takdirde projeler devreye sokulmak üzere hazır bekletilmektedir.

OSB Uygulama Yönetmeliği, hizmet ve temsil eşitliğini gidermekten uzaktır

MEHMET YALÇINDERE

PLASTİK ve PLASTİK ÜRÜNLERİ SANAYİİ MECLİS ÜYESİ

Ben OSTİM Organize Sanayi Bölgesi'nde bir sanayici olarak yaşamaktayım ve aynı zamanda Kuruçayırılı Sanayi Sitesi'nin Başkanıyım.

Yeni çıkan OSB Kanunu ve buna bağlı olarak 22 Ağustos 2009 tarihinde çıkan OSB Uygulama Yönetmeliği, Ostim Organize Sanayi Bölgemizde bulunan hizmet ve temsil eşitliğini maalesef

gidermekten uzaktır. Her ne kadar bazı sorunlarımızın çözümü olsa bile kalıcı sorunlarımızı, temel sorunlarımızı çözemediktedir. Bu nedenle Bakanlığımızın yapmış olduğu veya yapmakta olduğu çalışmalar varsa bunları öğrenmek isterim. Aksi takdirde maalesef üretmek yerine bizler mahkemelere giderek, davalar açarak onların peşinde koşuyoruz.

Dünyanın değişik ülkelerinde faaliyet gösteren sizler, dünyaya açılan kapımız olacaksınız

NİHAT ERGÜN

SANAYİ ve TİCARET BAKANI

Sayın Başkan, Ankara Sanayi Odamızın değerli Meclis üyeleri, çok kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Üreten Türkiye'nin Ankara, ayağını oluşturan siz değerli sanayicilerimize hitap etmekten duyduğum memnuniyeti dile getirerek konuşmama başlamak istiyorum. İftiharla ifade etmeliyim ki hemen herkesin ortak memleketi olan Ankara son yıllarda gerçekleştirdiği sanayi hamlesiyle kabuğunu kırmış, memur ve bürokrat kenti kimliğinden sıyrılıp ilklerin üretildiği bir sanayi kenti haline gelmiştir.

Ankara, artık sadece siyasetin ve diplomasinin nabzının attığı bir kent olmaktan çıkmış, sanayinin nabzının attığı bir kente dönüşmüştür. Yakın tarihimizde siyaseti şekillendirme kulislerine sahne olan Ankara, artık iş dünyasının

engin ufkuna ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Cumhuriyet dönemi öncesinde yalnızca tarım ve hayvancılıkla geçinen, son derece sınırlı bir ticari hayata sahip olan 30 bin nüfuslu bir Anadolu şehri görünümündeki Ankara, başkent olmasıyla akla hayale gelmeyecek büyük bir gelişme göstermiştir. Ankara sanayisinin günümüzde yakalamış olduğu ivmeyi şehrin ekonomi karnesi de çok açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ülkemiz vergi gelirlerinin yüzde 11'ine sahip olan Ankara, son yaşanan küresel krize rağmen ihracattaki ve ithalattaki payını da artırmayı başarmıştır.

2008 yılı Ocak-Temmuz döneminde Ankara merkezli firmaların toplam ihracatı 3,3 milyar lira ile Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 4'ünü oluştururken, 2009 yılının aynı döneminde toplam ihracat içerisindeki payı yüzde

Ankara, artık sadece siyasetin ve diplomasinin nabzının attığı bir kent olmaktan çıkmış, sanayinin nabzının attığı bir kente dönüşmüştür. Yakın tarihimizde siyaseti şekillendirme kulislerine sahne olan Ankara, artık iş dünyasının engin ufkuna ev sahipliği yapmaya başlamıştır.

Ankara Sanayi Odası, ülke sanayiinde firma sayısı, sağladığı katmadeğer, ihracat, istihdam ve üretim çeşitliliği açısından Türkiye'nin en önde gelen sanayi odaları arasındadır. Ankara Sanayi Odası'nın bu performansı bizler için bir övünç kaynağı olup diğer pek çok odamıza da örnek olacak niteliktedir.

4,5'e yükselmiştir. Başkent Ankara ihracata paralel olarak ithalatta da Türkiye içerisindeki payını artırmıştır. 2008 yılının Ocak-Temmuz döneminde Türkiye ithalatının yüzde 11,5'ini gerçekleştirirken Ankara, 2009 yılı Ocak-Temmuz döneminde 9 milyar lira ile ithalatta toplam ithalat içerisindeki payını da yüzde 12,3'e yükseltmiştir.

Ankara şu anda savunma sanayii, bilişim, elektronik sektörü, ahşap ve metal işlerinde Türkiye'nin önde gelen şehirlerinden birisi haline gelmiştir. 1923 yılında kurulan Ankara Ticaret ve Sanayi Odası ile Ankaralı sanayicimizin akılcı, dürüst, çalışkan ve girişimci gayretleri şehrimizi işte böyle istisnai bir değişime taşımış bulunuyor.

Bunun yanında Ankara Sanayi Odası, ülke sanayiinde firma sayısı, sağladığı katmadeğer, ihracat, istihdam ve üretim çeşitliliği açısından Türkiye'nin en önde gelen sanayi odaları arasındadır. Ankara Sanayi Odası'nın bu performansı bizler için bir övünç kaynağı olup diğer pek çok odamıza da örnek olacak niteliktedir.

Özellikle son yıllarda büyük bir değişim ve gelişim gösteren başkentimiz, kurulan yepyeni organize sanayi bölgeleriyle Avrasya'nın teknolojik açıdan gelişmiş bir üretim merkezi olma yolunda emin adımlarla yoluna devam etmektedir.

Değerli katılımcılar; Türkiye, kalifiye insan gücü, yatırıma müsait coğrafyası, güçlü altyapısı ve lider müteşebbisle riyle 21. yüzyılın yıldızı parlayan ülkelerinden birisidir. Gelen noktada dünyada ekonomik ve siyasi güç dengesi yeniden kurulmaya başlanmıştır. Üretim Asyalaşırken, dünya ekonomisinin lokomotifi rolünü ise bizim gibi yıldızı parlayan ülkeler üstlenecektir. Bu küresel değişimi iyi okumak, fırsatları iyi değerlendirmek, risklere karşı hazırlıklı ve güçlü olmak zorundayız. Bunun için daha fazla yatırım yapmak, yerli ve yabancı yatırımcının önündeki engelleri kaldırmak, verimliliğimizi daha çok artırmak, şirket ve ülke ölçeğini büyütmek, daha fazla rekabetçi olmak zorundayız.

Bu amaçlar için en stratejik kaynağımız şüphesiz ki insan gücümüz, yani müteşebbisimizdir.

Yaş ortalaması 28 olan ve 80 milyona dayanacak nüfusumuz ile Avrupa'nın en genç ülkesiyiz. Önümüzdeki dönemde yaşanan Avrupa ekonomisi içinde en önemli rekabetçi üstünlüğümüz yine insan sermayemiz olacaktır. Cumhuriyetimizin bir asra dayanmasına az bir zaman kalmıştır. Bu önemli zaman eşiği için iddialı hedeflerimiz olmak zorundadır. Bir yıl bile kaybetmeye artık takatimiz yoktur. Bu amaçla hızla artan küresel rekabet içerisinde ülkemizin ağırlığını artırmak için dünyanın en büyük 10 ekonomisinden birisi haline gelmek, araştırma ve geliştirmeye dayanan yenilikçi ve rekabetçi bir ekonomik model kurmak, birkaç sektörde dünya lideri olmak, dünyaca tanınan markalar üretmek gibi somut hedeflere sahip olmak ve bunu elbirliğiyle gerçekleştirmek durumundayız. Hedef koyup geriye çekilme gibi bir mantığın içinde olmadık, olmayacağız da. Bizler reformlarla ve yasal düzenlemelerle istikrarı sürdürülebilir hale getirerek tüm müteşebbisimizin sonuna kadar yanında olacağız. Bakanlıkta tüm arkadaşlarımızdan da en önemli isteğimiz, yatırım yapmak isteyen önüne adeta kırmızı halı sermeleri, müteşebbisin işini bir fincan kahve içme kolaylığıyla çözmeleridir.

Tüm kurum ve kurullarımızı, siyasi irademizi tek bir güce ipotek ettik; o da siz müteşebbislerimizin girişimci ruhudur. Kabul ediyorum ki bu idealleri gerçekleştirmek zorlu bir süreci de beraberinde getiriyor. Bu süreçte en önemli güç unsurlarımızdan birisi, kabuğuna sığmayıp Ankara'dan, Gaziantep'ten, İzmit'ten, Van'dan, Edirne'den, Trabzon'dan dünyanın dört bir yanına dağılmış başarılı ve azimli siz değerli girişimcilerimiz olacaksınız. Dünyanın değişik ülkelerinde faaliyet gösteren sizler bizim aynı zamanda dünyaya açılan kapımız, aynı zamanda farklı coğrafyalarda ülkemizin ekonomik gücü olacaksınız. Günümüzde etkin kamuoyu diplomasisi, ülkelerin karar alıcılarını etkilemek için müthiş

Dünyada ekonomik ve siyasi güç dengesi yeniden kurulmaya başlanmıştır. Üretim Asyalaşırken, dünya ekonomisinin lokomotifi rolünü ise bizim gibi yıldızı parlayan ülkeler üstlenecektir. Bunun için en stratejik kaynağımız şüphesiz ki insan gücümüz, yani müteşebbisimizdir.

bir güç haline gelmiştir. Bu noktada bir ayağı yurtdışında olan siz değerli yatırım elçilerimiz ve girişimcilerimiz ülkenin en önemli itibar kaynağısınız. Eğer Türkiye küresel güç unsurlarından birisi olacaksa, bunu sadece siyasi ve diplomatik unsurlarıyla, sadece askeri unsurlarıyla gerçekleştirmeyecektir. Küresel bir güç olmanın ön şartlarından birisi de küresel şirketlere sahip olmaktır. İşte amacımız, Türkiye'nin şirketlerinin, Türkiye'nin müteşebbislerinin küresel şirketler, küresel müteşebbisler haline gelmesini sağlamaktır.

Hedeflere ulaşma yolunda tek ihtiyacımız birlikte hareket etmektir. Muhakkak ki hepimiz tek başımıza önemli başarılar imza atıyoruz. Şimdi daha da etkili bir güce dönüşmek üzere istikrarlı siyaset, etkin kamu yönetimi ve girişimci özel sektör olarak güçlerimizi ve sinerjimizi birleştirmeliyiz. Biz devlet olarak sizlere artık yolunacak kaz gözüyle bakmıyoruz, bakamayız. Üstelik sübvansiyon üstüne sübvansiyon açıklıyoruz; bunun en net örneğini ÖTV ve KDV indirimlerinde yaşadık. Bu indirim ve muafiyetlerle sanayicimiz, esnafımız, üreticimiz adeta bayram yaptı. Biz bu bayram atmosferini şimdi de KOBİ teşvikleriyle, kredilerle, Ar-Ge ve proje destekleriyle hizmet sektörüne de taşımak istiyoruz. Kimseye üvey evlat muamelesi yapmadan bunu gerçekleştireceğiz. Ancak adım atarken de önümüzü göreyerek, ayaklarımızı sağlam zemine basarak atmaya çalışıyoruz. Ne halkımıza ne de yatırımcımıza acı reçete sunmadık. Fakat kimsenin ağzına bir parmak bal çalıp durumu idare etmek yoluna da gitmedik. Bizler imkanlarımızı birilerine değil, girişimcilliğimize ve esnafımıza kullanırmak istiyoruz. Biz uçağı kaldırdık; şimdi uçağı havada tutmak birlikte göstereceğimiz gayretlere, yeni gayretlere bağlıdır.

Değerli katılımcılar, Hükümet olarak şimdi de ülkemizde bulunan 2 milyona yakın işletmenin yüzde 99'unu oluşturan KOBİ'lerimize yönelik çok önemli bir düzenlemeyi hayata geçiriyoruz. KOSGEB Kanunu'nda yaptığımız de-

ğişikliğe paralel olarak geçtiğimiz günlerde uygulamaya konulan Bakanlar Kurulu kararıyla imalatçı KOBİ'lerin yanı sıra hizmet sektörlerinin de KOSGEB desteklerinden faydalanmasının önünü açtık. Almış olduğumuz bu kararla yine tüm imkanlarımızı zorladığımızı ve KOSGEB destekleriyle ilgili devrim niteliğindeki kararlara imza atmış olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Söz konusu kararın istihdam ve canlılık açısından önemli bir yere sahip olan hizmet sektörüne de şimdiden hayırlı olmasını diliyorum. Bu kararlarla birlikte turizm, inşaat, toptan ve perakende ticaret, madencilik, ulaştırma, bilgi ve iletişim başta olmak üzere 13 başlık altında faaliyet gösteren KOBİ'ler de artık KOSGEB desteklerinden faydalanabileceklerdir.

Destek kapsamındaki KOBİ'lerimizin özellikle içinden geçtiğimiz bu zorlu süreçte finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması amacıyla hazırlanan KOSGEB kredi faiz desteği yönetmeliği de geçtiğimiz günlerde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Söz konusu yönetmelikle birlikte KOBİ'lerimizin uygun koşullarda kredi temin etmeleri için çeşitli imkanlar KOSGEB tarafından sağlanacaktır. Bu konudaki çalışmalarımızı da çok yakın bir zamanda kamuoyuyla paylaşacağız.

Ayrıca, yeni hedef kitleyle birlikte KOSGEB tarafından KOBİ'lerimize hem yayın hem de proje bazlı olarak destekler sağlanacaktır. Nitelikli desteklerin sağlanmasında KOBİ'lerimizin gelişme niyetlerini ortaya koymaları ve ülkemiz için katmadeğer sağlayacak alanlara yönelmeleri dikkate alınacaktır. Bu nedenle KOBİ'lerimizin şimdiden proje altyapılarını oluşturmaları ve uluslararası pazarda hak ettikleri yere gelmeleri için kendilerini Avrupa Birliği üyeliği sürecine ve uluslararası normlara adapte etmelerinde fayda görüyorum.

Şu hususun da altını özellikle çizmek istiyorum; KOSGEB, KOBİ'lerimizin rekabet gücünün geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası pazarlara erişim gücünün artırılması noktasın-

da her zaman KOBİ'lerimizin yanında olacaktır. Ülkemizin gelecek planlamasında önemli roller üstlenen KOBİ'lerimize yönelik destekleme programlarını önümüzdeki süreçte de artırarak devam ettireceğiz.

Değerli katılımcılar, Bakanlık olarak ülkemizi Ortadoğu ve Avrupa'nın üretim üssü haline getirecek sanayi stratejisi çalışmalarımızı da son aşamaya getirdik. Çünkü Türkiye'nin bir sanayi politikası ve sanayi stratejisi oluşturması her şeyden önce ülkemizin yararına olacaktır. Önümüzdeki günlerde nihai şeklini vereceğimiz sanayi strateji belgemiz, Türkiye'nin bu alandaki yol haritası niteliğinde olacaktır. 2010-2013 yıllarını kapsayan Türkiye sanayi stratejisi ile ileri teknoloji kullanan sektörlerin üretim ve ihracat içindeki ağırlığının artırılmasını, düşük teknoloji sektörlerinde katma değeri yüksek ürünlere geçilmesini, becerilerini sürekli geliştirebilen şirketlerin ekonomideki etkinliklerinin artırılmasına yönelik politikaların hayata geçirilmesini hedefliyoruz. Ayrıca, tüm sektörleri mercek altına almayı hedefleyen sektörel strateji belgeleri de Bakanlığımızın üzerinde titizlikle çalıştığı konuların başında gelmektedir. Tekstil, hazır giyim, deri ve deri ürünleri sektör stratejisi çalışmaları Hükümetimiz tarafından daha önce kamuoyuna açıklanmıştı. Şimdi de otomotiv, cam, seramik, demirçelik başta olmak üzere Türkiye'nin önde gelen sektörlerine ilişkin ayrı ayrı strateji belgesi hazırlıklarımız devam etmektedir.

Değerli katılımcılar, günümüzde küresel rekabet hızla kabuk değiştirmektedir. Artık ucuz işgücü ve hammaddeye dayalı stratejilerle rekabet edebilmek adeta imkansız hale gelmiştir. Bu gerçekten hareketle biz de Bakanlık olarak Türkiye'nin rekabet gücünü artırmak amacıyla çalışmalarımıza hız verdik. Artık 21. yüzyılda rekabet gücü üstünlüğü elde etmenin yolu, emek yoğun üretime dayalı mal ve

hizmetlerle değil, teknoloji tabanlı, bilgi yoğun üretimden geçmektedir. Bunun için de Ar-Ge ve yenilikçilik olmazsa olmaz bir şarttır. Zira, gücü artık bilgi tayin etmektedir. Biz de bu yeni dünya gerçeğinden hareketle bilgi üretiminin yapıldığı Ar-Ge ve yenilikçiliğe büyük önem vermekteyiz. Bu amaçla Bakanlık olarak kuruluşlarını gerçekleştirdiğimiz teknoparklarla üniversite-sanayi-kamu işbirliği çerçevesinde önemli çalışmalar başlattık. 2002 yılından önce sadece 2 olan teknopark sayısı bugün 36'ya ulaşmıştır. Kuruluşu tamamlanan bu teknoparklardan 6 tanesi Ankara ilimizde bulunmaktadır. Ayrıca, yerli ve yabancı tüm özel sektörün Ar-Ge faaliyetlerini ülkemizde yapmalarını sağlayan 5746 sayılı Kanun kapsamında Ar-Ge merkezleri rekabet öncesi işbirliği projeleri, Ar-Ge yenilik projeleri ve teknogirişim sermaye desteği programlarını da uygulamaktayız.

2008 yılında uygulamaya koyduğumuz yasa kapsamında yürüttüğümüz Ar-Ge merkezleri programlarıyla ilgili olarak Bakanlığımıza bugüne kadar 71 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 15 tanesi Ankara ilimize aittir. Söz konusu başvuruların tamamı kabul edilerek bu firmalarımızın kendi özgün Ar-Ge çalışmalarını yürütebilecekleri Ar-Ge merkezi kurmalarına izin verilmiştir. Yine bu Kanun kapsamında genç girişimcilere yönelik olarak uyguladığımız teknogirişim sermaye desteği programı kapsamında bu yıl içerisinde ülke genelinde toplam 159 başvuru Bakanlığımıza yapılmış, bu başvurulardan 79 tanesi desteklenmeye değer bulunmuştur. Bunun yanında ülkemizde küçük ve orta boy işletmelerimizin katma değeri yüksek yeni ürün ya da yöntemler gerçekleştirebilmeleri, geliştirebilmeleri konusunda üniversite ile işbirliği içerisinde girerek hazırlayacakları projelerine SANTEZ programı çerçevesinde teşvikler veriyoruz. Bu program kapsamında desteklenen projelerle bugüne kadar ülkemizde hiç uygulanmayan bir şekilde üniversitelerimize, yürütülen bilimsel çalışmaların

Hızla artan küresel rekabet içerisinde ülkemizin ağırlığını artırmak için dünyanın en büyük 10 ekonomisinden birisi haline gelmek, araştırma ve geliştirmeye dayanan yenilikçi ve rekabetçi bir ekonomik model kurmak, birkaç sektörde dünya lideri olmak, dünyaca tanınan markalar üretmek gibi somut hedeflere sahip olmak ve bunu elbirliğiyle gerçekleştirmek durumundayız.

Hedef koyup geriye çekilme gibi bir mantığın içinde olmadık, olmayacağız da. Tüm kurum ve kurullarımızı, siyasi irademizi tek bir güce ipotek ettik; o da siz müteşebbislerimizin girişimci ruhudur. Bakanlıkta tüm arkadaşlarımızdan da en önemli isteğimiz, yatırım yapmak isteyenlerin önüne adeta kırmızı halı sermeleri, müteşebbisin işini bir fincan kahve içme kolaylığıyla çözmeleridir.

ticarileşerek ekonomik değere dönüşmesi sağlanmaktadır. Yani, bugüne kadar ülkemizdeki üniversitelerde yürütülen bilimsel çalışmalar ülke ekonomisine katmadığı kadar sağlanmıyor, sadece o çalışmayı yapan kişilere akademik unvan sağlıyordu. Bu programla artık ülkemizde yürütülen bilimsel çalışmalar ekonomik ürüne dönüşür hale gelmiştir. Bu bağlamda 2007 yılından bugüne kadar Bakanlığımıza toplam 446 proje başvurusu yapılmış ve söz konusu başvurulardan 157 tanesi desteklenmeye değer bulunmuştur. Desteklenen projelerden 39 tanesi Ankara ilimizdeki üniversite ve sanayicilerimize ait projelerdir.

Teknoparkları, teknoparklarda üretim yapan firmaları, teknoparklarda çalışan personeli, orada yapılan üretilere ve çalışanlara verilen teşvikleri çok önemsiyoruz. Bunu önemseydiğimiz için hem buralardaki firma sayısı her gün artmaktadır hem de sadece teknoparklarda çalışan eleman sayısı 12 bine yaklaşmıştır. Ar-Ge merkezlerindeki çalışmaları çok önemsiyoruz. Hem Ar-Ge merkezi sayısı ve Ar-Ge merkezi kuran firma sayısı artmış hem de Ar-Ge merkezlerinde çalışan tam zamanlı Ar-Ge elemanlarının sayısı yaklaşık 12 bine ulaşmıştır. Buradaki doktoralı eleman sayısını artırmak istiyoruz. Doktoralı elemanların Ar-Ge merkezlerindeki çalışmalarının sigorta primlerinin yüzde 90'ı kamu tarafından karşılanmaktadır. Oralarda yapılan Ar-Ge faaliyetlerinin önemli bir bölümü bu şekilde teşvik edilmektedir. Bu nedenle Ar-Ge elemanı ve Ar-Ge merkezi sayısında çok önemli ilerlemeler kaydettik, şimdi dünyanın en önde gelen firmalarını da Türkiye'de bu teşviklerden yararlanmaya, Ar-Ge merkezi kurmaya ve Ar-Ge elemanı çalıştırmaya yönlendiriyoruz.

Türkiye genç bir nüfusa sahip, üniversite son sınıf öğrencilerimiz, yüksek lisans öğrencilerimiz, doktoralı gençler veya en fazla yardımcı doçent unvanına sahip genç akademisyenler arasından teknogirişimciler çıksın istiyoruz ve

bu nedenle bu gençlerimize diyoruz ki varsa bir iş fikriniz başvurun. Yeni bir teknoloji üretmeyi ve bunu piyasaya sunmayı, bir ürün haline getirmeyi düşünüyorsanız iş fikrinizi ortaya koyun ve biz sizin daha başlangıçta hemen yanınızdayız. İşinizi kurarken herhangi bir geri ödeme talebinde bulunmadan, herhangi bir geri ödeme veya garanti istemeden size hibe olarak 100 bin lira teknogirişim sermayesi veriyoruz. Bu sene başlattığımız bir proje bu; hazırlıklarını, yasal altyapısını geçen yıllarda gerçekleştirdiğimiz ama bu yıl uygulamasını başlattığımız teknogirişim sermayesiyle her yıl 100 gencimizi teknogirişimci yapmak istiyoruz, her yıl 100. Bu sene 80'e ulaştık, inşallah yılsonuna kadar 100 rakamını gerçekleştiririz. Bunlar arasından yeni Bill Gates'ler çıkmasını, yeni teknolojik ürünler ortaya koyan genç müteşebbisler olmasını istiyoruz. Bunlar Türkiye'nin gelecekteki rekabet gücünü artıracak en önemli unsurlar olacaktır diye düşünüyoruz.

Bize zaman zaman soruyorlar "Siz herhangi bir teminat istemeden bu gençlere bu 100 bin lirayı veriyorsunuz, bunlar bu parayı batırırlarsa?" diye. Gençlerimize güveniyoruz, gençlerimizin müteşebbis gücüne güveniyoruz ve onların bu kaynakları en iyi şekilde değerlendireceklerine inanıyoruz. Türkiye'nin israf edilmiş, boşa harcanmış nice kaynakları var; bu kaynaklar artık boşa harcanmıyor. Bu kaynaklar artık Türkiye'nin üreten, yaratıcı fikirlere sahip olan rekabet gücünü artıracak alanlara harcanmış oluyor. Onun için gençlerimize güvendiğimizi bir kere daha burada ifade etmek istiyorum.

Değerli katılımcılar, ekonomide zorlu bir süreçten geçiyoruz. Ancak krizin en kötü günlerini geride bıraktık. Ekonomi yönetiminde özellikle son dönemde alınan akılcı tedbirler ve gerçekleştirilen yapısal reformlar ile tahribat mümkün olan en düşük seviyede tutulmuştur. Bu çerçevede ekonomimizde küresel krizin olumsuz etkilerinin en fazla

hissedildiği aylar olan 2009 yılı Ocak ve Şubat dönemini takiben belli başlı göstergelerde gözlemlenen iyileşmelerin umut verici olduğunu ve söz konusu iyileşmenin önümüzdeki dönemde de artarak devam edeceğini öngörüyoruz. Bununla birlikte Türkiye ekonomisiyle ilgili olarak son dönemde yurtdışı derecelendirme kuruluşları başta olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlardan gelen olumlu mesajlar ülkemizin güçlü ekonomik yapısını muhafaza ettiğinin de en açık göstergelerinden birisidir.

Hükümetimizin açıkladığı orta vadeli program da ekonomik gelişmemiz ve topyekun büyümemiz açısından ileriye dönük önemli bir rehber niteliğindedir.

Değerli arkadaşlar, 2001 ekonomik kriziyle 2008 ekonomik krizinin Türkiye açısından birbirinden çok farklı krizler olduğunu görmemiz lazım. 2001 ekonomik krizi Türkiye'nin kendi iç sorunlarından kaynaklanan bir krizdi. Global piyasaların son derece olumlu gelişmeler gösterdiği ancak iç ekonomide siyasi istikrarsızlığın, ekonomik düzensizliğin ve dengesizliğin, kural bozukluluğunun, kuralsızlığın egemen olduğu bir ortamdan geçiyorduk. Ne olduğunu gördük. Önüne gelene banka kurma izni verildi. Banka kurmak çok özel bir konudur. Halktan para toplama yetkisi veriyorsunuz banka kurma yetkisi verdiğiniz insanlara. Halktan para toplayabilirsiniz. Halka da diyoruz ki bunlar güvenilir, muteber adamlardır, mevduatınızı buraya yatırabilirsiniz arkasında ben varım, hiç korkmayın. Ancak so-

nunda bir baktık ki banka kurma izni verilmemesi gereken adamlara banka kurma izni verilmiş, üstelik de yapılması gereken denetimler yapılmamış. Çok açıkça görülebilecek konular görülmemiş. Eğer göz yumulmasaydı, başlar öteye çevrilmeseydi bunları görmemek mümkün değildi. Banka sahiplerinin bankanın içini boşalttığını görmemek nasıl mümkün olabilir? Açıkçası göz kapatıldı, baş öteye çevrildi ve bankaların içi boşaltıldı. Onun tetiklemesiyle de 2001 krizini yaşadık ve kamunun üzerine çok ciddi yükler bindi. Bunun reel sektöre etkileriye çok tahrip edici, çok yıkıcı oldu ama bu krizi siyasi istikrarı sağlayarak, yeni kurallar inşa ederek ve hızlı bir şekilde dış piyasalara yönelerek aşma şansımız vardı. İçeride siyasi istikrar sağlandı, finans sektörüyle ilgili gelişmeler güvence altına alındı ve önüne gelene banka kurma izni verilmedi. İçi boşaltılan bankaların tahsilatı TMSF ile ilgili yapılan yeni düzenlemelerle hızlı bir şekilde sağlanmaya çalışıldı; yeni gelişmelere göz yumulmadı ve baş öteye çevrilmeydi. Bugün bu nedenle finans sektörüyle alakalı bu global krizin içerisinde önemli bir sorun yaşamıyoruz. Benzer sorunu 2008'de de yaşamış olsaydık finans sektörü yine reel sektörün üzerine bütün ağırlığıyla yıkılmış olacaktı. Bugün bazı sıkıntılar var ama bunlar aşılamayacak sıkıntılar değildir. Tabii ki Türkiye'de krizin etkilerini, krizin kendi etkisinden çok psikolojik etkilerini daha fazla yaşadığımızı söyleyebilirim. Bizde aşırı kriz propagandası yapanların etkisi inanın krizin kendi etkile-

rinden daha fazla olmuştur. Çünkü ekonominin yüzde 60'ı psikolojidir. İnsanların psikolojilerini olumsuz etkileyerek krizlerin içinden çıkma imkanı yoktur. Ben gerçeklere gözümüzü kapatalım demiyorum ama toplumumuzu, tüketiciyi, üreticiyi psikolojik olarak olumsuz etkileyerek krizden daha hızlı çıkamayız. Ancak, krizle ilgili olumsuz tabloları çok gördük. Battık, yandık, ölüyoruz, kesinlikle perişan olacağız, içinden çıkamayız... Bunun propagandalarını yapanlar çok oldu. Halbuki böyle bir ortamda bunu yapmak doğru değildir. Böyle bir ortamda dayanışma içinde olmak doğrudur. Çünkü kriz açıkça dışarıdan kaynaklanıyordu.

Ben her zaman şuna benzetmeyi tercih ettim: Hepimiz bir uçakta yolculuk yapıyoruz, normal bir seyir halindeyiz, bir anda dış hava şartlarının değişmesi sebebiyle türbülansa giriyoruz ve irtifa kaybediyoruz. Burada ne kaptanların ne yolcuların ne teknik görevlilerin ne de kabin görevlilerinin, müşterilere mal ve hizmet sunanların bir rolü yok. Herkes işini normal bir şekilde yapmaya çalışırken türbülansa giriyorsunuz ve irtifa kaybediyorsunuz. Kaptan anons ediyor diyor ki; "Önemli bir problem yok bunun içinden çıkabiliriz, kimse telaş etmesin, panik yapmasın kontrol altında işler." Ancak sarsıntı şiddetli. 13,8 birinci çeyrekteki küçülme rakamı. Bu krizin ilk andaki etkilerinin ne olduğunu belirleyen hasar tespit raporudur değil mi? Bir hasar olacağını, bir sıkıntı olacağını herkes görüyor ama bunun atlatılabilir olduğunu, telaş etmeye, panik yapmaya gerek olmadığını, dayanışmanın daha önemli olduğunu vurgulamanın neresi yanlıştır. 13,8 bir küçülme, sonra küçülme hızında bir yavaşlama yüzde 7, üçüncü çeyrekte daha da yavaşlama, belki dördüncü çeyrekte bir büyüme, 2010 yılından itibaren de yeniden sürdürülebilir büyüme rakamlarının yakalanması. Şimdi Mart ayından, Nisan ayından itibaren

bir çıkış trendinde değil miyiz? Kapasite kullanım oranları, sanayi üretim endeksi, tüketici güven endeksi, reel kesim güven endeksi gibi endeksler Mart ve Nisan ayından itibaren yukarıya doğru bir çıkış eğrisi çizmiyor mu? Ankara'da 4 tane organize sanayi bölgesinin elektrik kullanım oranlarının Mart ve Nisan ayından itibaren çizdiği grafik bir çıkış trendini göstermiyor mu? Gösteriyor! Temmuz ve Ağustos aylarında kapasite kullanım oranlarında ve sanayi üretim endeksinde kısmi düşmelerin mevsimsel etkileri yok mu? 2006 yılının Haziran ayında kapasite kullanım oranı 81,4, Temmuz ayında 80,6, Ağustos ayında 79. 2007 Haziran'da 83, Temmuz'da 81, Ağustos'ta 79. Demek Haziran ayından itibaren Temmuz ve Ağustos aylarında Türkiye'de kapasite kullanım oranlarında mevsimsel bir düşme her zaman var. Dolayısıyla, 2009 yılındaki kapasite kullanım oranları ve sanayi üretimindeki mevsimsel düşme "Eyvah yeniden düşüyoruz!" havasını oluşturmak için yeterli bir veri değil; bunun arkasına, öncesine de bakmak icap eder. Çıkış trendinin Nisan ayından bu yana sürdürdüğünü ve bundan sonra da süreceğini orta vadeli plandaki gerçekçi veriler de bizim önümüze koymaktadır. Evet, hızlı olmayacak çıkışlar ama istikrarlı olsun, hızlandırabiliriz. Bu, bizim dünya ekonomisini nasıl okuduğumuza, nasıl okuyacağımıza ve nereye yöneleceğimize bağlıdır. 2010-2011-2012 yıllarında dünya ekonomisindeki büyüme belki yüzde 1'ler seviyesinde olacaktır. 2010'da sıfıra yakın bir büyüme olacaktır. Avrupa ve ekonomi pazarları dünya ekonomisindeki küçülmeyi işaret ederken Asya pazarları büyümeyi işaret etmektedir. Asya pazarlarında özellikle Çin ve Hindistan pazarına demek ki daha çok yönelmemiz icap etmektedir. Çin'le ticaretimize bakalım. Çin'e 1 milyar dolarlık, 1,5 milyarlık mal satıyor, 16-17 milyar dolarlık mal alıyoruz. Bu büyük pazardan nasıl sadece 1 milyar dolarlık mal satışı

KOBİ'lerimize yönelik çok önemli bir düzenlemeyi hayata geçiriyoruz. KOSGEB Kanunu'nda yaptığımız değişikliğe paralel olarak geçtiğimiz günlerde uygulamaya konulan Bakanlar Kurulu kararıyla imalatçı KOBİ'lerin yanı sıra hizmet sektörlerinin de KOSGEB desteklerinden faydalanmasının önünü açtık. Ülkemizin gelecek planlamasında önemli roller üstlenen KOBİ'lerimize yönelik destekleme programlarını önümüzdeki süreçte de artırarak devam ettireceğiz.

Ekonominin yüzde 60'ı psikolojidir. İnsanların psikolojilerini olumsuz etkileyerek krizlerin içinden çıkma imkanı yoktur. Ben gerçeklere gözümüzü kapatalım demiyorum ama toplumumuzu, tüketiciyi, üreticiyi psikolojik olarak olumsuz etkileyerek krizden daha hızlı çıkamayız.

şeklinde yararlanabiliriz? O, 70 milyonluk Türkiye'ye 16-17 milyarlık mal satarken biz nasıl 1,5 milyarlık Çin'e sadece 1 milyar dolarlık mal satarsınız? Burada Hindistan gibi, Çin gibi büyük pazarları göz ardı etmeden, yeni dönemde büyüme hızımızı bizim de yeni pazarlara yönelerek artırma şansımızın olduğunu görüyoruz.

Orta vadeli programdaki 2010 yılı 3,5'lik büyüme hızını 2011 yılı 4'lük, 4,5'lik, 2012 yılı için 5'lik büyüme hızlarını daha da artırmak bizim elimizdedir. Bu konuda işbirliğini, güç birliğini artırabilirsek eminim o süreç içerisinde büyüme rakamlarını da arttırabileceğiz. Nihayetinde şunu söylüyoruz ki Türkiye 2009 yılının ikinci yarısından itibaren çıkış trendini yakalamıştır ve bu trendi hep beraber devam ettirmemiz lazımdır. Evet bir miktar üretim kaybı, istihdam kaybı, ihracat kaybı ve yatırım kaybıyla biz bu süreci atlattığımız oluyoruz. Türbülânstan çıkmış, yeniden irtifa kazanılmaya başlanmıştır.

Bu krizde dış piyasaları iyi gözlemlemeliyiz, hangi piyasalarda gelişme olduğunu iyi görmeliyiz ama iç piyasayı da göz ardı etmemeliyiz diye düşündük ve iç piyasayı canlandırarak argümanları da 6 ay boyunca sürekli gündeme taşıdık. Arkadaşlarımızın ifade ettiği konular oldu; mesele içeride bazı alımların -kamu alımlarının- yerli sanayiye dayandırılması. Bu konu ile ilgili iki tane Başbakanlık genelgesi olmasına ve son zamanlarda bir genelge daha yayınlanmasına rağmen bahsettiğiniz sorunlar bazı yerlerde hala karşımıza çıkmaktadır.

Kamu İhale Kanunu'nda yüzde 15 pahalı olsa bile yerli alımların tercih edilmesine, edilebileceğine dair imkan vardır ve Kamu İhale Kanunu'ndaki bu unsurun kamu kurumları tarafından dikkate alınması ve ihalelerinde buna özen gösterilmesi istenmiş, buna ilişkin üst üste iki Başbakanlık genelgesi yayınlanmıştır. Gerekliyse bir daha yapılır ama buradan bir kere daha çağrıda bulunuyorum; Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, bizim Bakanlığımız,

hangi bakanlık olursa olsun, yerel yönetimlerin bu süreçte Türkiye'de üretilen ürünleri, üretim kaynağı, menşei Türkiye olan ürünleri tercih etmelerinde hiçbir mahsur yoktur. Yasalar çerçevesinde, hukuk çerçevesinde her şey yapılsın. Hiç kimse uluslararası hukuku ihlal etmesin, iç hukukumuzu ihlal etmesin. Buna imkan veren alanlar var ve bu imkan veren alanları değerlendirsin arkadaşlarımız, bunu istiyoruz. Bu, krizden çıkışta katkı vermemiz gereken bir konudur. Tüketicilerimize de aynı çağrıda bulunduk.

Bir konu daha. Evet, piyasada arkadaşlarımızla beraber oturduk, piyasada bazı standart dışı ürünlerin, kalitesiz ürünlerin bizim sanayicimizin rekabet gücünü aşağı çeken bazı ürünlerin dolaşabildiğini, yer bulabildiğini gördük. Bir yandan dış ticaretle, bir yandan gümrükle, bir yandan da kendi piyasa denetim ve gözetim faaliyetlerimizi hızlandırarak bunun önüne geçmeye çalışıyoruz. Piyasa gözetim ve denetim faaliyetlerine yeni bir hız verdik ve geçen ay içerisinde bir kısa vadeli çalışmayla bazı şeyleri net olarak gördük. Şimdi daha orta vadeli ama daha kapsamlı, daha etkili bir piyasa denetim gözetim faaliyeti planlanıyor. Bir de uzun vadeli piyasa denetim gözetim faaliyetiyle Türkiye'de kalitesiz, standart dışı, tüketiciyi ve bizim üreticimizi zora sokacak ürünlerin dolaşmasına izin vermeyeceğiz. Bu konuda ticaret odalarımızla, sanayi odalarımızla, bütün kamu kurumlarımızla güçlü bir işbirliği içerisinde olacağız.

Bizim sanayicimiz, rekabetçi bir sanayici olduğunu ve böyle olmak istediğini defalarca bize de ifade etti. Ben dünyadaki en kaliteli ürünlerle rekabet etmeye hazırım, varım ama kalitesizle rekabet edemiyorum. Gerçekten kalitesizle, kalitesiz adamla rekabet etmek de zordur, kalitesiz siyasetçiyle rekabet etmek de zordur. Kalitesiz sanayiciyle rekabet etmek de kalitesiz ürünle rekabet etmek de zordur. Rakibiniz kaliteli olursa siz de kaliteli ürün üretmeye, üretim sisteminizi ona göre oluşturmaya zorlanıyorsunuz

ve onu severek, isteyerek yapıyorsunuz. Ancak kendi kalitenizi aşağı çekme konusunda insan hakikaten bir yere geldikten sonra onu başaramıyor; yani istesenez de başaramıyorsunuz, kendinize yediremiyorsunuz kalitesiz mal üretmeyi. Kendi insanınıza kalitesiz mal sunmayı zaten kendinize yediremiyorsunuz. O nedenle piyasa denetimi gözetimi konusunda arkadaşlarımızla, sanayi ve ticaret odalarımızla tam ve güçlü bir işbirliği yapmayı ve bu konuda Türkiye piyasasını kalitesiz ürünlerden, standart dışı ürünlerden birlikte ayıklamayı, hem tüketicimizi korumayı hem de üreticimizi bu yöntemle korumayı birlikte gerçekleştirebileceğimize inanıyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye küresel rekabette söz sahibi bir ülke haline gelmiştir. Şimdi kısır siyasi çekişmeleri bırakıp iş üzerine, aş üzerine konuşma zamanıdır. Şimdi sorunlar üzerine değil, çözümler üzerine odaklanma zamanıdır. Artık herkes huzurun, istikrarın, sağduyunun, demokrasinin ve kalkınmanın tarafına odak olmak zorundadır, odaklanmak zorundadır. Kavganın, çatışmanın, demokrasiyi ve kalkın-

mayı akamete uğratacak her oyunun karşısında durmak mecburiyetindeyiz. Biz istiyoruz ki üreten kazansın, biz istiyoruz ki çalışan kazansın, biz istiyoruz ki emek veren kazansın. Bu nedenle Hükümetimizin önceliği de ekonomik istikrarı korumaktır.

Şunu özellikle vurgulamak istiyorum; projersiz, hazırlıksız ve hayalsiz kalkınma olmaz. Dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına giren, icat çıkaran, bilim üreten ve ihracatının dörtte biri ileri teknoloji ürünlerinden oluşan bir Türkiye hedefine odaklanmalıyız. Biz bu ülkeye hizmet için varız. Değişimden kopmadan, yarıştan kopmadan, hedeften sapmadan, yorulmadan, yılmadan ülkemiz için en iyiye ulaşmak için çalışmaya devam edeceğiz.

Konuşmamın sonunda Ankara'nın Türkiye'ye yakışır bir başkent olmasına öncülük eden, katkı sağlayan siz değerli sanayici ve işadamlarımızın her zaman yanında olduğumuzu bir kere daha belirtiyor, hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Uzun vadeli piyasa denetim gözetim faaliyetiyle Türkiye'de kalitesiz, standart dışı, tüketiciyi ve bizim üreticimizi zora sokacak ürünlerin dolaşmasına izin vermeyeceğiz. Bu konuda ticaret odalarımızla, sanayi odalarımızla, bütün kamu kurumlarımızla güçlü bir işbirliği içerisinde olacağız.

Türkiye'nin yıldızı.

Dış ticaret finansmanında ve döviz işlemlerinde 5 yıldır Türkiye'nin en iyisi Akbank.

Dünyanın önde gelen finans dergilerinden Global Finance'in düzenlediği World's Best Trade Finance Banks ve World's Best Foreign Exchange 2009 araştırmalarının sonuçlarına göre Akbank, dış ticaret finansmanında ve döviz işlemlerinde üst üste 5. kez Türkiye'nin en iyi bankası seçildi.

Bu unvanı, Türkiye adına taşımaktan gurur duyuyoruz. Başarılarımızın en büyük kaynağı olan müşterilerimize, çalışanlarımıza, hissedarlarımıza, iş ortaklarımıza ve tüm Türkiye'ye teşekkür ediyoruz.

ASOMECLİS

**Ankara Sanayi Odası
Meclis Toplantısı
22 Ekim 2009**

Mevcut kıdem tazminatı uygulamasının çalışanlara yeterli güvenceyi sağlamadığı gibi iş barışını da olumsuz etkilediği açıktır

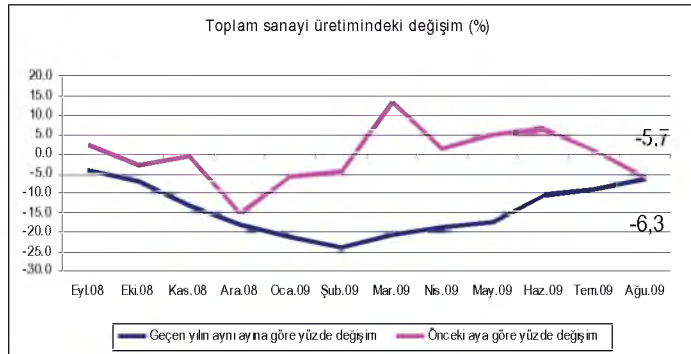

NURETTİN ÖZDEBİR

ASO YÖNETİM KURULU BAŞKANI

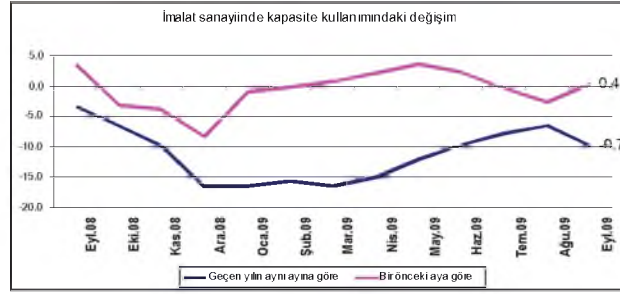
Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Ankara Sanayi Odası'nın değerli Meclis üyeleri, basınımızın seçkin temsilcileri; hepinizi Yönetim Kurulu ve şahsım adına saygıyla selamlıyor, Ankara Sanayi Odası'nın Ekim ayı Oda Meclisi toplantısına hoşgeldiniz diyorum. Sayın Bakanım, sözlerime yoğun programınıza rağmen davetimizi kabul ederek Meclis toplantımıza katıldığınız için teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Değerli Meclis üyeleri, ÖTV-KDV indirimlerinin piyasalara getirdiği canlılık bizleri umutlandırmıştı ancak sanayi üretimindeki son gelişmeler bizleri endişelendirmektedir. Sanayi üretimi Ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre 6,3, bir önceki aya göre yüzde 5,7 oranında azaldı. Düşüş hızındaki yavaşlama olumlu olmakla birlikte Ağustos ayında üretimin bir önceki aya göre 5,7 azalması iyiye işaret değildir. Hatırlanacağı gibi Temmuz ayında da üretim Haziran ayına göre düşüş göstermişti.

İmalat sanayiinde kapasite kullanım oranı geçen yılın aynı ayına göre 9,7 puan azalırken, bir önceki aya göre yüzde 0,4 puan artarak 70,1 seviyesinde gerçekleşti. Ancak bir ay öncesine göre kapasite kullanım oranındaki bu ar-

tış daha çok mevsimsel faktörlerden kaynaklanmaktadır. 2008 yılını saymazsak önceki yıllarda bu artış oranının çok daha yüksek olduğunu görüyoruz.

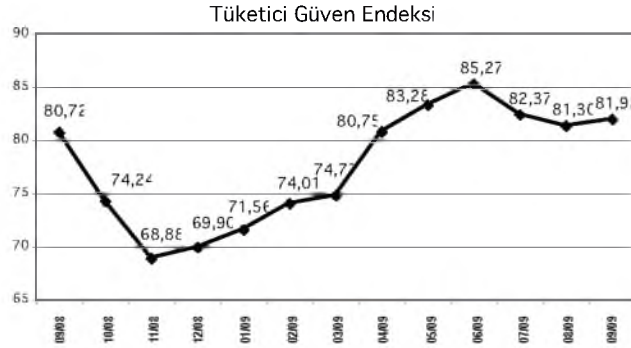
Dış ticaretimizdeki daralma da devam etmektedir. Ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre ihracat yüzde 29,1 azalarak 7,8 milyar dolar, ithalat yüzde 34 azalarak 12,7 milyar dolar, dış ticaret açığı da yüzde 41 azalarak 8,2 milyar dolardan 4,9 milyara geriledi. Geçen yılın Ağustos ayında yüzde 57,4 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı bu yılın Ağustos ayında yüzde 61,6'ya yükseldi. 12 aylık ihracat Ağustos'ta geçen yıla göre yüzde 21, ithalat yüzde 31, dış ticaret açığı ise yüzde 48 azaldı.

Enflasyondaki düşüş de devam etmektedir. Eylül ayında TÜFE'deki artış binde 39, ÜFE'deki artış ise binde 0,62 oldu. Eylül ayında yıllık enflasyon TÜFE'de yüzde 5,27, ÜFE'de ise binde 47 oldu.

Değerli Meclis üyeleri, ekonomik krizden çıkışta alınacak

doğru ekonomik kararların yanı sıra beklentilerin olumluya dönmesi de büyük önem taşımaktadır. Ekonomideki gidişatı aslında bizlerin beklentileri şekillendirmektedir. Bu nedenle reel kesim güven endeksi, beklentilerin yönü hakkında bize önemli bilgiler vermektedir. Ancak, Temmuz ayında 100'ü geçen reel kesim güven endeksi, Ağustos ayında 98,5, Eylül ayında da 97,8'e gerilemiştir. Bu olumsuz bir gelişmedir ve reel sektörde güven artırıcı tedbirlerin bir an önce alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ağustos ayında 81,3 olan tüketici güven endeksi, Eylül ayında Ağustos ayına göre binde 77 oranında artarak 81,92 değerine yükseldi. Hatırlanacağı gibi tüketici güveni Haziran ayında düşmeye başlamıştı. Çok küçük de olsa tüketici güvenindeki bu artış olumlu algılanmaktadır.

İşsizlikteki görünüm de olumlu değildir. Temmuz döneminde işsiz sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 842 bin kişi artarak 3 milyon 267 bin kişiye yükselmiştir. İşsizlik oranı Temmuz döneminde 2,9 puanlık artışla yüzde 12,8 sevi-

yesinde gerçekleşmiştir. Genç nüfustaki işsizlik ise yüzde 23,2'dir; bu oran geçen yıl yüzde 18,9'du. Tabii ekonomik krizin en büyük etkilerinden biri istihdam üzerinde görülmekte. İstihdam yaratmakta sıkıntı çekiyorduk; istihdamın

Ekonomideki gidişatı aslında bizlerin beklentileri şekillendirmektedir. Bu nedenle reel kesim güven endeksi, beklentilerin yönü hakkında bize önemli bilgiler vermektedir. Reel kesim güven endeksinin gerilemesi olumsuz bir gelişmedir ve güven artırıcı tedbirlerin bir an önce alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

İstihdamı artırmak için işe almanın ve işten çıkartmanın maliyetini düşürmek gerekmektedir. Bu maliyetlerin önemli bir bölümünü kıdem tazminatı oluşturmaktadır. Reel sektör üzerinde altından kalkılamayacak bir kıdem tazminatı yükü birikmiştir. Biz yıllardır kıdem tazminatı sisteminde bir reform yapılmasını ve kıdeme hak kazanmak için çalışılması gereken sürenin uzatılarak ve kazanılan kıdemini düşürülmesi ve bir kıdem tazminatı fonu kurulması gerektiğini düşünüyor ve bu düşüncelerimizi kamuoyuyla paylaşıyoruz.

tekrar artmaya başlaması da işin doğası gereği biraz daha vakit alacak.

Sayın Bakanım, istihdamı artırmak için işe almanın ve işten çıkartmanın maliyetini düşürmek gerekmektedir. Bu maliyetlerin önemli bir bölümünü kıdem tazminatı oluşturmaktadır. Reel sektör üzerinde altından kalkılamayacak bir kıdem tazminatı yükü birikmiştir. Biz yıllardır kıdem tazminatı sisteminde bir reform yapılmasını ve kıdeme hak kazanmak için çalışılması gereken sürenin uzatılarak kazanılan kıdemini düşürülmesi ve bir kıdem tazminatı fonu kurulması gerektiğini düşünüyor ve bu düşüncelerimizi kamuoyuyla paylaşıyoruz. Bu önerimize sendikaların karşı çıktığını da biliyoruz. Ancak mevcut kıdem tazminatı uygulamasının çalışanlara yeterli güvenceyi sağlamadığı gibi iş barışını da olumsuz etkilediği açıktır. Kıdem tazminatı işveren için gizli bir maliyet unsuru oluşturmaktadır. Kıdem tazminatı uygulaması hem işgücü maliyetini yükselterek

rekabet gücümüzü olumsuz etkilemekte hem de yeni işe alımları güçleştirerek işsizlikle mücadeleye engel olmaktadır. Bilindiği gibi ülkeler arasında kıdem tazminatı uygulamaları arasında büyük farklılıklar vardır. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri, Danimarka, Almanya, Hollanda ve İsviçre'de kıdem tazminatı uygulaması yoktur. Belçika'da ise kıdem tazminatı uygulaması sadece toplu işten çıkartmalarda uygulanmaktadır. Hindistan'da bir yıllık hizmete karşılık 15 gün, Malezya'da bir yıllık hizmete karşı işçi niteliklerine bağlı olarak 10-20 günlük ücret karşılığı kıdeme hak kazanmaktadır. Finlandiya'da kıdem tazminatına hak kazanmak için 5 yıl çalışmak gerekmekte, kıdem tazminatı ancak 45 yaşını geçmişlerse ödenmektedir. Fransa'da çalışılan her yıl için bir aylık ücretin yüzde 10'u kadar kıdem tazminatı, çalışma süresi 10 yılı geçenlere ise aylık ücretin yüzde 16,7'si kadar kıdem tazminatı ödenmektedir. İrlanda'da 41 yaşın altındakilere bir haftalık ücret kıdem tazminatı olarak verilmekte ve buna çalışılan her yıl için

yarım haftalık ücret eklenmektedir. 41 yaşın üzerindeki-
lere ise çalışılan her yıl için 1 haftalık ücret eklenmektedir.
İrlanda'da da kıdeme hak kazanmak için en az 2 yıl ça-
lışmak gerekmektedir. Avusturya'da ise kıdem tazminatı
sistemi farklı bir yapıdadır ve bizim açımızdan da ilgi çekici-
dir. Çünkü Avusturya, önceleri bizimkine benzer bir kıdem
tazminatı sistemine sahipken, esas olarak işçi sendikala-
rından gelen talep doğrultusunda sistemde 2003 yılında
bir reform yapmıştır. Avusturya'da eski sisteme göre 3 ile
5 yıl çalışanlara 2 aylık, 5 ile 10 çalışanlara 3 aylık, 10
ile 15 yıl çalışanlara 4 aylık, 15-20 yıl çalışanlara 6 aylık,
20-25 yıl çalışanlara 9 aylık ve 25 yıldan fazla çalışanlara
ise 12 aylık ücret tutarında kıdem tazminatı ödeniyordu.
Yapılan reformla kıdem tazminatı sistemi tamamen değiş-
tirilmiş ve kıdem tazminatlarının bir fon tarafından yöne-
tilmesi kararlaştırılmıştır. Avusturya'da çalışanların kıdem
tazminatları bir havuzda değil, kendileri adına açılan bir
hesapta birikmekte ve değerlendirilmektedir. Böylelikle
işçinin hesabında biriken fona ne devlet ne de işverenler
dokunamamaktadır. İşçi, fonda biriken parasını eğer işgücü
piyasasından çıkarsa ya da emekli olunca alabilmektedir.
Yani bir bayanın doğum yaptığını, evlendiğini varsayalım;
çalışmayacağım dediği zaman o birikmiş hakkını alabiliyor
ancak 1 sene, 2 sene, 3 sene sonra tekrar iş piyasasına
girmek isterse sıfırdan başlamış oluyor. Prim oranı ise aylık
brüt ücretin yüzde 1,57'si.

Aslında kırmızı çizgi eski sistemi göstermekte. 12 haftalık
kıdeme hak kazandıktan sonra işçi lehine yeni sistem
daha büyük avantaj sağlamaktadır. Yeni uygulama, kı-
dem tazminatından yararlanan sayısında yaklaşık yüzde
50 artış sağlamıştır. Avusturya benzeri bir uygulamanın,
ülkemizde kayıtdışı istihdamla mücadelede de olumlu so-
nuçlar doğuracağı anlaşılıyor. Ayrıca kıdem tazminatı fonu,
tasarruf ihtiyacı olan ülkemiz için ek bir tasarruf imkanı
oluşturuyor.

Sayın Bakanım, elbette ki Avusturya modelinin bizim ül-
kemizde aynen uygulanması gibi bir talebimiz yok. Bizim
amacımız, sosyal taraflar arasında tartışmak için masaya

bir örnek getirmektir. Sanıyorum Avusturya modeli, sos-
yal tarafların üzerinde tartışıp ülkemiz koşullarına göre bir
uzlaşmayı sağlayacak bir öneridir.

Sayın Bakanım, iş kanununda yapılan değişlikle çalışma
hayatında 15 yılını dolduran bir işçi işten kendi rızasıyla
ayrılrsa bile kıdem tazminatına hak kazanmaktadır. Bu du-
rum işyerlerinde işçi devrini hızlandırmaktadır. Bu madde-
nin değiştirilmesinde büyük yarar bulunmaktadır. Böylece
15 yılı doldurduğunda, yani emekliliğe hak kazanacak du-
ruma geldikten sonra işten ayrılan bir işçi kıdem tazmina-
tını aldığı gibi bundan sonra her çalıştığı yerde de bir 13.
maaş gibi kıdem tazminatını almaya hak kazanmaktadır.

Vergi mevzuatımız mükellefle olan ihtilaflarda uzlaşmaya
imkan sağlamaktadır. Bu imkanın Sosyal Güvenlik Kurumu
ile olan ihtilaflarda da uygulanması doğru olacaktır. Bu
uzlaşma imkanı vatandaşın devletle mahkemelik olma-
sını önleyecek ve mahkemelerin yükünü de azaltacaktır.
Mahkemeler boş yere işgal edildiği gibi insanlar da mağ-
dur olmakta. Tüm bunların bir masa başında tahkim he-
yeti tarafından incelenerek neticelendirilmesinin işlerin
hızlandırılması açısından da faydalı olacağına inanıyorum.
Asgari işçilik oranı uygulaması da büyük sıkıntılara neden
olmaktadır. Kullanılan teknolojiye bağlı olarak yapılan aynı
işlerde bile işçilik oranları farklılaşmaktadır. Gelişen tekno-
loji ve inşaat sistemleri göz önüne alınmalı ve daha esnek
çözümler mutlaka üretilmelidir.

5510 Sayılı Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası Ka-
nunu çok karışık, uzmanların bile anlamakta güçlük çektik-
leri bir kanundur. 4857 sayılı Kanun ise belirlenen hüküm-
ler dışındaki durumlarda uygulamanın düzenlenmesini
mahkeme kararlarına bırakmıştır. Burada, işçiyile işverenin
mahkemeye gitmesi durumunda işçinin amiyane tabiriyle
gariban olarak görülüp işverenin haklı da olsa haksız da
olsa bu yükü kaldıracabileceği düşüncesiyle pozitif bir ay-
rımçılık yapılmakta ve dolayısıyla çıkan bu yargı kararları,
oluşturduğu içtihatlarla işverenleri daima hukuk karşısın-
da mağdur etmektedir ve daha davayı açarken 5-0 yenik
başlamaktayız. Bu durumun objektif kriterlere bağlanarak

*İş Kanunu'nda yapılan değişlikle çalışma hayatında 15 yılını dolduran bir işçi
işten kendi rızasıyla ayrılrsa bile kıdem tazminatına hak kazanmaktadır. Bu durum
işyerlerinde işçi devrini hızlandırmaktadır. Bu maddenin değiştirilmesinde büyük yarar
bulunmaktadır.*

5510 Sayılı Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu çok karışık, uzmanların bile anlamakta güçlük çektiği bir kanundur. 4857 sayılı Kanun ise, belirlenen hükümler dışındaki durumlarda uygulamanın düzenlenmesini mahkeme kararlarına bırakmıştır. Bu durum, mevzuatın izlenmesini ve anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle hem daha basit hem de küresel ekonomideki gelişmelere bağlı olarak çalışma hayatına esneklik ve çalışanlara güvence getiren dengeli bir sistem oluşturmak zorundayız.

mahkemelere bırakılmasında değil, hukukun genel kuralları içerisinde objektif kriterlerle değerlendirilmesinde büyük fayda vardır. Ayrıca, iş mahkemelerindeki kararların hepsi işçi lehine çıkmakta, bu da iş hayatında sıkıntılara neden olmaktadır. Bu nedenle kanımızca, sosyal güvenlik sistemindeki ve İş Yasası'ndaki eksikliklerin ve sorun yaratan uygulamaların düzeltilmesi gerekmektedir. Hem daha basit hem de küresel ekonomideki gelişmelere bağlı olarak çalışma hayatına esneklik ve çalışanlara güvence getiren dengeli bir sistem oluşturmak zorundayız.

Sayın Bakanım, Ankara Sanayi Odası olarak sık sık dile getirdiğimiz bazı görüş ve önerilerimizi de sizinle paylaşmak istiyoruz. İçinde bulunduğumuz olağanüstü dönem olağanüstü tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir.

Kamuya olan vergi ve SSK borçlarının uygun vade ve faizlerle yeniden yapılandırılması ve özellikle hastanelerin, belediyelerin ve üniversitelerin özel sektöre olan borçlarının ya hemen ödenmesi ya da diğer kamu alacaklarına mahsup edilmesi reel sektöre nefes alma imkanı sağlayacaktır.

Küresel kriz iç pazarımızın önemini daha da artırmıştır. İç

pazarımızı kiskançlıkla korumak zorundayız. Bunun için piyasanın gözetim ve denetimi etkinleştirilmeli, Devlet Malzeme Ofisi alımlarında sadece yerli mallar seçilmeli, İller Bankası sadece yerli malları kredilendirmeli, kamu alımlarında eşik değer altındaki ihalelere yabancıların katılmasına izin verilmemelidir. Ayrıca, KOBİ birleşme teşvikleri süresi en azından 2010 yılının sonuna kadar uzatılmalı ve yeni teşvik sisteminde OSB'lere de yer verilmelidir.

Sayın Bakanım, Sosyal Güvenlik Kurumu hizmet kalitesini son yıllarda çok geliştirmiş bir kurumdur. Sizin de Bakanlığınıza insan odaklı bir hizmet vizyonu getirdiğinizi, çalışanlarınızın niteliğini yükseltmek için yoğun bir çaba harcadığınızı ve teftişleri alt birimlere yayarak etkinliğini artırdığınızı ve teftişlerde öncelikle bilgilendirme ve özendirmeye, sonra cezalandırma felsefesinin hakim olması için çalışanlarınızı yönlendirdiğinizi biliyor ve bu hizmetlerinizden dolayı sizlere teşekkür ediyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken hepimizi saygıyla selamlıyor, Cumhuriyet Bayramınızı şimdiden kutluyorum.

SSK ilişiksiz belgesi sanayicilerin önüne konulan bir engeldir

TARIK ARTUKMAÇ

ASO MECLİS BASKANI

Sayın Bakanım, değerli Meclis üyeleri; Sayın Bakana arz etmek istediğim husus sizler için yabancı bir konu değil. Bu konuyu dinlemekten siz de bıktınız fakat bu Oda Meclisi toplantısına girmeden evvel bir kısım Oda Meclisi üyesi arkadaşlarım hem yazılı olarak hem de sözlü olarak bu konuyu tekrar yinelemem için bana ricada bulundular çünkü artık bu konuyu söylemekten eskilerin tabiriyle dilimde tüy bitti. Sayın Bakan, bu konuyu arz ettiğimiz dördüncü Çalışma Bakanı fakat halihazırdaki bu sıkıntımız sürüp gidiyor. Bu sıkıntının adı "SSK ilişiksiz belgesi"dir.

Bugünkü uygulamada Kamu İhale Kanunu kapsamında mal veya hizmet temin eden bir sanayici, mal ve hizmet teslimini bitirdikten sonra kati teminat mektubunu geri almak için idareye başvurmakta, idare de yönetmelik gereği kendisinden SSK ilişiksiz belgesi istemektedir. SSK ilişiksiz belgesini almak için şimdiki adıyla SGK'ya başvurup bekliyorsunuz. Şansınız varsa 1,5 yıl sonra, yoksa 2 ile 3 sene sonra SGK müfettişi geliyor bakıyor, tamam diyor. Bu arada bu süre boyunca sizin o bankada teminat mektubunuz duruyor; bir yandan o bankaya komisyon ödemeye devam ediyorsunuz, ondan sonra bankadaki kredi limitleriniz bu mektuplarla doluyor. Sayın Bakana arz etmek istediğimiz konu bu.

Şimdi ilişiksiz ne demek? Yani, Sosyal Güvenlik Kurumu sanayicinin artık Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişiksiz hale gelmesini mi istiyor? İlişkiyi zenginleştirin, daha çok prim ödeyin, daha çok işçi çalıştırın demesi gerekirken, hayır diyor sen ilişiksizmişsin gibi düşün öyle hareket et. Şimdi bu-

rada öngörülen hadise, tamamen altyapı müteahhitlerine yönelik olan bir şey. Düşünün ki uzak bir bölgede iş alan müteahhit arkadaşımız orada şantiyesini kuruyor, işi yapıyor bitiriyor, sonra da şantiyesini kapatıyor oradan gidiyor. Giderken de kanun gereği diyorlar ki bu ilişiksizliğini götür. Tamam bu normal ancak Ankara'nın ya da İstanbul'un göbeğinde 500 ila 700 işçiyle çalışan ve çalışmaya devam eden, varlığı, makinesi, tesisleriyle orada duran bir sanayi işletmesinden bu belgenin istenmesini anlamak mümkün değildir. Burada tabii ilişiksiz belgesinden kasıt haklı olarak Sosyal Güvenlik Kurumu primlerinin güvence altına alınmasının temini için olması gereken bir oto-kontrol müessesesidir, bu da doğru bir şeydir. O zaman yapılması gereken nedir? İhale sonuçlandı, iş bitirildi. Dersiniz ki; "Senin Sosyal Güvenlik Kurumu'na borcun var mı?" Borcu yoksa mesele bitmiştir çünkü faaliyet zaten devam ediyor. Yani, sanayicilere böyle bir zorluğu, inat ve ısrarla çıkarmanın anlamını bir türlü anlamıyor, bunun mantığa da uygun olmadığını düşünüyorum.

Onun için Sayın Bakandan ricamız, bu ifade etmiş olduğumuz hususu araştırması. Bu araştırmasının sonucunda eğer haklılığımıza kanaat getiriyor ise bir genelgeyle ilişiksiz belgesinin ne anlama geldiğini, mal ve hizmet alımında sanayiciler için bir açıklamayla duyurulmasının ve tüm idareler arasında uygulama bütünlüğü sağlanmasının çok faydalı olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim...

Borcu yoktur yazısı için her ay en az 3 defa Sosyal Sigortalar Kurumu'na gidiyoruz

YUNUS ERTEKİN

DİĞER İMALATLAR VE BİLGİSAYAR YAZILIMLARI SANAYİ MECLİS ÜYESİ

Sayın Bakanım, benim söyleyeceklerimin yüzde 85'ini Sayın Başkanım söyledi ancak teminat mektubunun iade edilmesinin dışında bizden bir garanti belgesi isteniyor. Biz, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan her ürüne bir garanti belgesi alıyoruz; o zaman bu garanti belgesinin ne kıymeti var, bizi niye yoruyorsunuz, garanti belgesini niçin alıyoruz? Teminatımız içeride bekliyor, garanti belgesini de ver diyor.

Bu eksiliktten sonra, Sayın Bakanım'a arz etmek istediğim ikinci bir husus var.

Bu sene başından itibaren üç kurumun birleşmesinden dolayı Sosyal Sigortalar'dan borcu yoktur yazısı isteniyor. Bize bir numara verdiler, gidiyoruz kendimiz müessesemiz için "borcu yoktur" yazısını alıyoruz. Aynı gün aynı saatte, bize para ödeyecek kurum bizim sayfamıza giriyor "borcu vardır" çıkıyor.

Olmadı ıslak imzalı gidiyoruz müracaat ediyoruz, diyoruz ki; "Bize borcu yoktur yazısı verin." Bölgemiz bize "borcu yoktur" yazısını veriyor. Ancak ödemeyi yapacak müessese "Bende senin borcun çıkıyor." diyor. Ne zamandan çıkıyor? 1992 yılından. Siz 10 yıl defter sakla diyorsunuz; biz 30 yılını da saklıyoruz. O tarihe kadar ait olan tüm evraklarımızı çıkarıyor, sigortaya götürüyoruz "Affedersiniz yanlış girilmiş." diyor. Bakanım, her ay sanayiciler olarak bu çileyi çekiyoruz. Her ay en az 3 defa Sosyal Sigortalar Kurumu'na gidiyoruz "borcu yoktur" yazısı alıyoruz. Şimdi elektronik ortamda "borcu yoktur" yazısı anında alabiliyoruz ama karşı müessese "1992 yılından 10 lira borcu vardır." diyor. Gidiyoruz o borcumuzun olmadığını ispat ediyoruz ancak bir türlü bu evraklar düzelmiyor. Benim bir adımım sürekli SSK'ya gidip gelmekle meşgul. Bunu da dikkate alır, bir an evvel düzeltirseniz teşekkür ederim.

Sanayiciler olarak bürokrasinin azaltılmasını talep ediyoruz

MEHMET YALÇINDERE

PLASTİK VE PLASTİK ÜRÜNLERİ SANAYİ MECLİS ÜYESİ

Avrupa Birliği uyum süreciyle beraber sürekli yönetmelikler çıkıyor ve Oda olarak da bunu titizlikle takip ediyoruz. Dolayısıyla birtakım uygulamalar gündeme geliyor ve bu uygulamalar maalesef yürürlüğe girdikten ve cezaları başladıktan sonra farkına varıyoruz. Bunlardan biri yine Odamızca takip edilmiş mesleki eğitim zorunluluğu; 4857 Sayılı Kanun'un 85. Maddesi'ne göre alınması gereken belge 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla ağır ve tehlikeli işlerde

olmak koşuluyla her kişi için zorunlu ve almadığınızda kişi başı 500 lira cezası var. Biz Odamız ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında bir toplantı düzenleyerek bu mesleki eğitimle ilgili konuyu masaya yatırdık ve bu husus düzeltildi. Nasıl düzeltildi? 4857 Sayılı İş Kanunu'na göre mesleki eğitim belgesini, mesleki eğitim merkez müdürlükleri verecek gibi bir anlayış çıkıyordu ancak 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na göre de bu çelişiyordu. Dolay-

sıyla bu belgenin alınması, 31 Mayıs tarihindeki bir tebliğle düzeltilerek önümüzü açtı. Yani, mesleki eğitim merkez müdürlüklerinin dışında Milli Eğitim Bakanlığı onaylı özel dershaneler tarafından da bunun verilebileceği gündeme geldi. Bu çalışma güzel ve diğer birçok çalışmaya da örnek teşkil etmekte. Bu anlamda bürokrasinin azaltılması için titizlikle sürdürülmesi gereken bir işlem ancak bu yönetmelik değişikliği sadece Çalışma Bakanlığımızca yapılmıyor; dolayısıyla Çevre Bakanlığımız Atık Yönetmeliği'ne bağlı olarak beyan istiyor. Ulaştırma Bakanlığımız diyor ki;

"K türü yetki belgesi, SRC belgesi gibi..." Sanayi Bakanlığımız diyor ki; "Yıllık işletme belgesini Nisan ayına kadar her yıl vereceksin." Bizi almamız gereken formlar ve beyan etmemiz gereken belgelerle ve cezalarıyla yüz yüze bırakıyor. Bu bürokrasiyi azaltmak için Odamız eski Başkanı, Bakanımız Zafer Çağlayan'ın döneminde de dile getirdiği ve Bakanlığı döneminde de hayata geçirmeye çalıştığımız sanayi envanteri, yani girişimci bilgi sistemi içerisinde, tek bir işlem ve tek bir merkezden bunları yapabilirsek çok daha başarılı olunacağına inanıyoruz.

OSB'lerin ülkemizin yatırım, üretim ve ihracat üssü haline getirilmesi sağlanmalıdır

HÜSEYİN KUTSİ TUNÇAY

GENEL AMAÇLI MAKİNA VE YEDEK PARÇA SANAYİİ MECLİS ÜYESİ

Sayın Bakanım, bildiğiniz gibi Türkiye İstatistik Kurumu, Eylül ayı kapasite kullanım oranı ve Temmuz ayı işgücü istatistikleri açıklandı. TÜİK'in yayınladığı bu veriler, üretimde ve istihdamda ciddi sayılabilecek bir iyileşme trendinin henüz yakalanamadığını, ekonomik krizin etkilerinin ciddi bir şekilde sürdüğünü göstermektedir. Ekonomi için üretim önemlidir ancak unutmamak gerekir ki tüketim daha önemlidir.

Küresel kriz nedeniyle Türkiye iç talep ve ihracat daralması yaşamaktadır. Talep olmadan üretim bir işe yaramaz. Satın alma gücü yoksa, ihracat yapılamıyorsa, kurulu tesisler ürettiğini satamıyorsa kimse yeni yatırım yapmaz, üretim yapmaz ve işçi çalıştıramaz. İç talebi canlandırmaya ve ihracatta rekabet gücünü yükseltmeye yönelik tedbirler almak gereklidir.

Sayın Bakanım, işsizliğin büyümesinin en önemli nedenlerinden bir diğeri de işgücü maliyetinin yüksekliğidir. 5763 Sayılı Kanun ile getirilen önemli düzenlemelerden birisi, işgücü maliyetinin düşürülmesi ve kayıtdışı istihdamın azaltılması için sosyal güvenlik işveren primlerinde yapılan indirimlerdir. Ancak Türkiye'de gerek işveren gerek çalışanlar üzerindeki işgücü yükleri hala yüksek olup bunun OECD ortalamasının altına düşürülmesi gerekmektedir.

Yapılması gereken bir başka önemli iş, emek alanında eğitimle kalifiye eleman sayısını artırmaktır. Türkiye, hem eğitim modeli hem de köyden göç nedeniyle piyasaya emek arzını kalifiye

olarak sunamamaktadır. Mesleki ve teknik eğitim, sanayicinin talebini karşılayacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.

Sayın Bakanım, sayın sanayici arkadaşlarımız; yeni yatırım teşvik paketi, Kurumlar Vergisi indirimi, KDV oranında farklılaşma, SSK primlerinde işveren hissesinin Hazine tarafından ödenmesi ve faiz desteği olumlu sonuçlar verecek teşvik tedbirleri olmakla birlikte Ankara ve organize sanayi bölgeleri için özel bir durum getirmemiştir. Sadece ihtisas OSB'lerindeki yatırımların desteklerden yararlandırılması yetersizdir.

Türkiye ekonomisinin rekabet gücünün artırılması ve pazar payının genişletilmesinin tartışıldığı ve hedeflendiği bir dönemde; yatırımı, üretimi ve ihracatı olumsuz etkileyen ve rekabet etmeyi olanaksız hale getiren yüksek enerji fiyatlarını anlamakta sanayiciler olarak zorluk çekmekteyiz. Enerji arzında fiyat istikrarı muhakkak sağlanmalıdır.

Sanayicilerimizin, KOBİ'lerimizin dünya piyasalarında rekabet yeteneğini güçlendirici, yatırım ve üretim maliyetlerini düşürücü, sürekli uygulanabilir tedbirlere ihtiyacı olmaktadır. Bunu sağlamanın en önemli araçlarından biri ve belki de en önemlisi organize sanayi bölgelerini yatırım ve üretim için cazibe merkezi haline getirmektir. OSB'lere özel önem verilmeli, ülkemizin yatırım, üretim ve ihracat üssü haline getirilmesi sağlanmalıdır.

Güven olmadan hükümet tesis etmek ve ülkeyi yönetmek mümkün değildir

ÖMER DİNÇER

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANİ

Ankara Sanayi Odamızın çok değerli Meclis Başkanı, Yönetim Kurulu Başkanı ve üyeleri sözlerime başlarken hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusunu söylemek gerekirse bugün sizlerle beraber olmaktan mutlu olduğumu ifade ederek söze başlamak istiyorum. Hakikaten bu vesileyle birlikte olmak ve sorunları beraberce konuşuyor olmak bana mutluluk verdi, yol göstereceğini düşünüyorum. Nitekim yaptığınız birtakım tekliflerle, tavsiyelerle veya eleştirilerle de bize yol gösterdiniz.

Her şeyden önce şunu söylemeliyiz; dünya sürekli değişiyor ve gelişiyor. Bu sürekli değişme ve gelişmeyi takip edenler ister ülke düzeyinde ister işletme düzeyinde ister bireysel düzeyde olsun ancak değişmeye uygun cevap üretenler ayakta kalıyorlar; buna uygun cevap üretemeyenlerse yok olmaya mahkum kalıyorlar. Dolayısıyla yaptığımız bütün çalışmaları biz, dünyadaki değişim ve gelişmelere uygun cevaplar üretmek ve ona ayak uydurmak kapsamında değerlendirmek durumundayız. Öyleyse, genel ekonomik şartlara ve değişimlere ana hatlarıyla bir bakalım, sonra Türkiye önümüzdeki yıl neler planlıyor onun hakkında size kısa bilgiler vereyim, arkasından da sizin talepleriniz hakkındaki düşüncelerimi paylaşayım.

Biliyorsunuz tüm dünya olarak bir kriz yaşıyoruz. Bu yaşadığımız kriz aslında bizim krizimiz değildi; Amerika Birleşik Devletleri'nde çıkan ve başlangıçta mali ve ekonomik olarak gelişen bu kriz, giderek sosyal bir krize de dönüşmeye başladı. Özellikle bizim gibi ülkelerde bu, sosyal tarafı ağır basan ve işsizlik alanında kendini çok daha önemli bir şekilde hissettiren bir sonuç doğurmaya başlıyor. Aslında tüm dünyada bu krizin etkilerinin ekonomik ve mali alanda giderek yavaşladığını görüyor olsak da sosyal alandaki etkilerinin öyle kolayca bizi terk etmeyeceği ve işsizlik gibi sorunlarımızın daha uzun süreli olarak bizlerle beraber kalacağı gibi bir genel temayül de gözüküyor. Bu sene tüm dünya yaklaşık olarak yüzde 2,9 oranında küçüldü. Avrasya ülkeleri ve özellikle Asya ülkeleri krize rağmen büyüdüler. Her yıl yüzde 10'un üzerinde büyüme gösteren Asya ülkeleri -Hindistan ve Çin ağırlıklı olmak üzere- bu sene yüzde 5, yüzde 6 büyümelerine rağmen tüm dünyada genel olarak baktığımızda ortalama büyüme oranı ekisinin altında gerçekleşti. 2010 yılında yine tüm dünyanın ortalama büyümesine baktığımızda 1,9 civarında, iyimser şartlarda belki en fazla 2-2,5 bir büyüme olacağını varsayıyoruz. Ülkemizde ise 2009 yılı büyüme oranı eksi 6 düzeyinde gerçekleşecek, beklentilerimiz bu doğrultuda. Yani biz yüzde 6 oranında küçüleceğiz. Ancak 2009 yılının

İşgücü sektörüne yeni katılan kişilere iş bulamayacak olursak işsizlik oranlarımız yükselmeye devam edecek.

bu son çeyreğinde, kapasite kullanım oranlarına, güven endekslerine, sanayideki artış hızına, ihracattaki gelişmelere ve nihayet istihdam oranlarındaki gelişmeler gibi bütün bu rakamlara baktığımızda yine olumlu birtakım gelişmeler söz konusu olmakla birlikte 2010 yılında biz yaklaşık olarak 3,5-4 civarında bir büyümeyle karşı karşıya kalacağız. Öyleyse, önümüzdeki yılla ilgili hesaplarımızı yaparken bu rakamların bize yol gösterici olacağını kabullenmemiz lazım. Bizim orta vadeli programda ortaya koyduğumuz değerler aslında çok ciddi çalışıldı ve çok rasyonel, çok gerçekçi bir perspektifle ortaya konuldu ki siz önümüzdeki yıl yapacağınız çalışmalarda ve belirleyeceğiniz stratejilerde durumu öngörebilin ve daha sağlıklı, daha hedefli kararlar verebilin.

İşsizlik oranlarımız düşüyor gibi görünse de konjonktürel etkilerden arındırdığımızda, bizim 2009 yılında işsizlik oranlarımızın yüzde 14,5, yüzde 15 arası bir oranda dengeleneceğini görüyoruz. Önümüzdeki yıl bu oranın daha da düşeceğini varsayabiliriz ama şunu hep beraber kabullenmeliyiz ki bizim ülkemizde işsizlik çok müzminleşmiş bir sorundur ve yapısal boyutlarıyla daha çok öne çıkmaktadır. Krizle ilgili boyutlarına baktığımızda bunların toplumsal olarak üstesinden gelebileceğimizi görüyoruz fakat yapısal boyutlarıyla ilgili olarak sadece Hükümet'in çabalarıyla sorunu çözmek çok zor gibi görünüyor.

Yapısal boyutlarına baktığımızda; doğrusu 3 ana faktörü sizlerle değerlendirmeye almak isterim. Bir tanesi, nüfusumuzun genç olmasıdır. Geçtiğimiz ayki rakamlara dikkat etmişseniz, işgücü arzına katılan insan sayısı 881 bin oldu. Halbuki aynı dönemde nüfus artış hızı 817 bindi. Bu bize şunu gösteriyor; genç nüfus hızla işgücü sektörüne doğru yaşıyor yükseliyor, hem aşağıdan gelen nüfusta bir azalma var hem de emekli olan nüfusta bir artış olacak. Bu arada biz şayet, bu işgücü sektörüne yeni katılan kişilere iş bulamayacak olursak işsizlik oranlarımız yükselmeye devam edecek. Hatırlayın, bizim Hükümetimizin 2003 yılından bugüne kadar aldığı bütün tedbirlerde -eğer 2009 yılını çıkaracak olursak- bu ülke sürekli olarak ortalama yüzde 6-6,5 büyümesine rağmen yıllık yaratabildiğimiz istihdam kapasitesi yaklaşık 450-500 bin civarındaydı. Bu

sorunu çözebilmek için daha fazla çalışmak, daha fazla iş yaratmak, daha fazla istihdam alanı açmak zorundayız.

İkincisi... Sizler konuşmalarınızda ifade ettiniz; mesleksizlik sorunu bizim için gerçekten de çok ağır sorunlardan bir tanesi. Genç nüfusumuzun çok olması aslında bizim için bir fırsat, büyüme ve gelişme için önemli bir potansiyel gibi gözükürken bu mesleksizlik sorununu çözemeyecek olursak, bunun sorunlarımızı daha da ağırlaştırır ve kat kat üstüne bindiren bir netice doğuracağını tahmin edebiliriz. Öyleyse bizim hızla ve çok çabuk, çok yoğun bir şekilde insanlarımızı meslek kazandıracak çabalara ağırlık vermemiz lazım. Bu konuda da sizlerin yardımına ve desteğine ihtiyacımız var. Şu anda ne iş olsa yaparım diyen insanlara siz de biliyorsunuz ki işletmelerin kapısı artık kapalı. Belki her birinizin işletmesinin kapısında eleman aranıyor ilanı var. Gezdiğim, gördüğüm bütün organize sanayi bölgelerinde, pek çok yerde bu ilanı görüyorum, gazete sayfalarında görüyorum. Çok yoğun bir şekilde bir taraftan açık pozisyon söz konusuyken, diğer taraftan da büyük oranda işsizlikten bahsediyorsak burada bizim belki teşhislerimizi, çözümlerimizi, bu zamana kadarki bütün varsayımlarımızı gözden geçiren yaklaşımlar sunmaya da ihtiyaç doğdu demektir. Biz bu anlamda birtakım çalışmalar ortaya koyuyor ve yapıyoruz. İŞKUR vasıtasıyla ortaya koyduğumuz aktif işgücü programlarında çok yoğun çabalar sergiledik. 2009 ve 2010 yılında toplam 200 bin insanı eğitmeyi planladığımız halde, sadece 2009 yılında bugüne kadar yaklaşık 133 bin insanımıza eğitim vermeyi başardık ve bununla ilgili çalışmalarımızı çok aktif yürütüyoruz. Muhtemelen programlarımızı gözden geçireceğiz ve yine sadece 2010 yılında 200 bin kişiden daha fazlasını eğitime imkanına kavuşabileceğiz. Tabii bir taraftan da bu programların etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi için de çaba sarf ediyoruz. Çok yoğun bir program yapmaya alışmamış bir toplum, çok yoğun eğitim programları yaptığında bunların sorunlarının hepsini öngöremiyor, iş dünyamız göremiyor, biz göremiyoruz. Ancak şimdi yapacağımız çalışmalarla 3 kademeli tedbiri öngörmeye başladık, 2010 yılında bunlara ağırlık vereceğiz.

Bir tanesi; her ilde il istihdam ve mesleki eğitim kurulları-

Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun faaliyetlerine başlamış olması ve yavaş yavaş meslek standartlarını belirleyen çalışmalarına hız vermesi bizim için ümit verici olmaya başladı. 2009 yılında yine planlarımızı aşarak 60 tane meslek standardını yayınlamayı öngördüğümüz halde muhtemelen 100'den fazla meslek standardını yayınlama imkanına kavuşacağız.

nı daha aktif çalıştırarak, her ilin yerel ihtiyaçlarına cevap verecek türden eğitim programlarını öne almaya başlayacağız.

İkincisi; yaptığımız her eğitim programının ölçme ve değerlendirmesini yaparak, etkinlik ve verimlilik analizlerini yapacak ve sonuçlarını gözden geçirmeye başlayacağız.

Üçüncüsü ise; mutlaka bunları çok daha sistematik yapmaya başlayacağız. Özellikle Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun faaliyetlerine başlamış olması ve yavaş yavaş meslek standartlarını belirleyen çalışmalarına hız vermesi bizim için belki ümit verici olmaya başladı. 2009 yılında yine planlarımızı aşarak 60 tane meslek standardını yayınlamayı öngördüğümüz halde muhtemelen 100'den fazla meslek standardını yayınlama imkanına kavuşacağız. Bugüne kadar yaklaşık 23 meslek standardını yayınladım. Tabii, sadece meslek standardını yayınlamak sorunu bitirmek anlamına gelmiyor; meslek standardını yayınladıktan sonra alacağımız başka tedbirlerle buradaki etkinliği ve kaliteyi sağlayacak düzenlemelere de giriyoruz. Bir kere her şeyden önce biz, eğitimin sadece kurumsal çabalarla yetmeyeceğini fark etmeliyiz. Sadece devlet okullarında eğitim yaparak, sanayinin ihtiyaç duyduğu, iş dünyasının gereksinimi olan insan gücü kaynağını tamamlamamız mümkün değil. Öyleyse, çok yoğun bir şekilde kurumsal olmayan eğitimlere ve hayat boyu öğrenme tekniklerine, yöntemlerine ağırlık vermeliyiz. İşadamlarımız kendileri için de mesleki eğitim kurumları oluşturmali ve bu alanda çaba sarf etmeli. Belirli birtakım vakıfların, derneklerin, meslek odalarının bu konuda çaba sarf etmelerine şiddetle ihtiyaç duyuyoruz. Bu açıdan bakıldığında, ömür boyu öğrenmenin, hayat boyu öğrenmenin mutlaka bu ülkede telaffuz edilmesi ve ülkenin kültürüne yerleştirilmesi gerekiyor. Bunun dışında yine mesleki standartlarla alakalı olarak hem belgelendirme programlarının hem de eğitimi verecek programların aslında çok ciddi bir şekilde gözden geçirilmesi, belki de yetkilendirme ve belgelendirme süreç-

lerinin de aktif bir şekilde iş dünyamızın hayatına sokulması lazım. Doğrusunu söylemek gerekirse, arkadaşlar bunu fark ettiler, teşekkür ediyorum. Benim belki de Bakan olduktan sonraki hemen hemen ilk icraatlarımdan bir tanesi, eğitim programlarının yaygınlaştırılmasıyla ilgili kararları vermek oldu. O 31 Mayıs tarihli yönetmelik değişikliği, aslında ülkemizde sadece Bakanlığın yürütmeye çalıştığı iş sağlığı ve güvenliği eğitim programlarının bizim çabamızla yeterli olmayacağını fark etmekle ilgili bir hadisedir. Türkiye'de herkes, programını gözden geçireceğimiz ve programını ve kurumunu yetkilendireceğimiz bir şartla bu eğitim programlarını yapabilir hale geldi. Her türlü meslek odası, üniversiteler, hatta Milli Eğitim Bakanlığı, sizlerin kurabileceği özel dernek ve vakıflar... Yine açacakları eğitim programlarıyla, programın müfredatıyla ilgili bizden onay almaları şartıyla bu eğitimleri yapabilecekler. Bunların sınavlarını biz üçüncü kurumlar vasıtasıyla yapacağız; bu sınavda başarılı olanları belgelendireceğiz ve bu belgeleri her yerde geçerli kabul edeceğiz. Dolayısıyla, Türkiye'de her tarafta herkesin bu konuda katkı yapabileceği hukuki düzenlemeleri yapmaya çalışıyoruz. Tabii bu düzenlemeler kafi değil. Bu düzenlemelerin sizler tarafından da karşılık bulması ve destek görmesi gerekiyor.

Yine işsizlikle alakalı başka bir konuya, belki burada kendi aramızda konuşurken dikkat çekmek zorundayım. Bu sadece bizim işsizlerimizi ilgilendiren bir mevzu değil, aynı zamanda sanayimizi de ilgilendiren bir mevzu olması sebebiyle, belki de sorunları teşhis ederken bu faktörü ihmal ettiğimiz düşüncesiyle altını biraz çizerek vurgulamak istiyorum. Tüm dünyadaki değişim ve gelişmeler, istihdam alanındaki bizim ön kabullerimizi değiştirdi; değiştirdi diyorum; değiştiriyor demiyorum çünkü bu değişikliğe 1980'li yıllarda başladılar. Tüm dünyada sanayi toplumu verilerine ve ön kabullerine göre sanayi toplumunda ekonomi büyüdükçe istihdam da büyüdü. Halbuki 1980'li yıllardan sonra ekonomiler büyüdükçe istihdam artmıyor aksine

azalabiliyor. Nitekim 2000 yılından 2009 yılına kadar ülkemizdeki verilere baktığımızda, ekonominin yüzde 6-6,5 büyümesine rağmen ortalama olarak istihdam bu oranda artış göstermedi; yüzde 3,5-4 civarında artış gösterdi. Bu, bizim ekonomimizin de yine giderek küreselleştiğini ve küresel sonuçlardan etkilendiğini gösteren bir durumdur. Aslında Hükümet'in çalışmasıyla ve başarıyla sınırlandırılacak bir şey değildir.

Teknolojik değişme ve gelişmeler tüm dünyadaki iş yaratma kapasitesini sınırlandırıyor. Tüm dünya ekonomilerine baktığımızda yeni iş alanları oluşturma ve istihdamı artırımla ilgili kapasitede düşme var. Bunun bizim ülkemize yansması ise aslında giderek ihtiyaçların daha çok bilgi toplumu insanına yönelik bir ihtiyaç olarak kendini belirginleştirmesidir. Yani, biz henüz tarımdan büyük bir çözümlenmeyle sanayi alanına kayan yoğun bir işgücü arzıyla karşı karşıyayken, aslında iç dünyamız bizim sanayiden daha çok, yüksek teknolojiye, hizmet alanına, bilişim ve ulaşım haberleşme teknolojilerine doğru kayarken ihtiyaç duyduğu nitelikleri hızla değiştiriyor. Belki de bizim mevcut işgücü arzı içerisindeki pek çok insana, bu yeni ihtiyaç alanlarına eğiterek bile ulaştıracak bir potansiyelle, kapasiteye sahip olma şansımız olmayabilir. Çünkü bu beraberinde yüksek bir eğitim gerektirecek. Öyleyse bizim çok yoğun bir şekilde kurumsal olmayan eğitim alanlarına daha ağırlık vermeye ve hayat boyu eğitim, öğrenme sürecini teşvik edecek ek tedbirlere, ilave stratejilere ihtiyacımız var ve krizin etkisiyle de bu dönemde çok fazla ihmal etmemek lazım. Ancak şunu gururla söyleyebiliriz ki biz tüm dünyadaki bu küresel krizin etkilerine karşı aldığımız tedbirlerde pek çok Avrupa ülkesinden daha başarılı olduk. Birçok Avrupa ülkesi kendi kriziyle ilgili -tabii herkes kendi teşhisini, kendi çözümünü üretir- pek çok belirli bir veya iki stratejiye dayalı çözüm üretmişken, biz bu ülkelerde işsizliğin sosyal etkilerini azaltmak üzere alınabilecek her türlü stratejiyi ürettik, hem de çok etkin ve aktif bir

şekilde kullandık. Birçok ülke sadece eğitim, aktif işgücü programlarına ağırlık verdi, birçok ülke sadece kısa çalışma ödeneği üzerinde durdu, birçok ülke sadece istihdamı artıran teşvikleri gözden geçirdi, birçok ülke işsizlik ödeneğinin ödenmesiyle ilgili şartları gözden geçirdi ama biz hepsini birden yaptık. Bakınız bugüne kadar aşağı yukarı 170 bin insanımıza kısa çalışma ödeneği ödeyerek işsiz kalmalarına mani olduk. Onlar işletmelerinde varlıklarını devam ettirdiler, ücretlerini biz ödedik. Yaklaşık 133 bin insanımıza -az önce ifade etmişim- aktif işgücü programlarında eğitim imkanı verdik ve meslek kazandırdık. 33 bin insanımıza toplum yararına çalışma programlarında geçici süreyle iş imkanı sağladık. Eğitim programlarında günlük yaklaşık 15 ila 17 lira arasında katkı sağlayarak o insanların aynı zamanda evlerine ekmek götürmelerine fırsat verdik. Staj imkanlarında, kadın ve gençlerimizin istihdamında yaptığımız düzenlemeler de bu fırsatlar arasında sayılabilir. Ancak daha da önemlisi işgücü sosyal güvenlik primi maliyetleri üzerinden 5 puanlık indirim oldu. Bu 5 puanlık indirimin Hazine'ye yükü veya kamu bütçesine maliyeti yaklaşık 4 milyar liradır. İstihdama maalesef çok büyük katkısı olmadı bu maliyet indiriminin ama en azından işletmelerimizin rekabet gücünü artırmada önemli bir katkısı olduğunu hep beraber kabullenmeliyiz. Gerçekten de eğer kıdem tazminatını hesap etmezsek, şu anda sosyal güvenlik primlerinin işgücüne yüklediği maliyet OECD ülkelerinin ortalamalarına çok yakın bir yerde duruyor. Bu açıdan bakıldığında Hükümet'in yaptığı bu katkının bence hatırlanmasında, hatta zaman zaman hatırlatılmasında da yarar var. Ancak tabii biz bu indirimin beraberinde istihdama da olumlu yansımaları bekliyorduk, o konuda olumlu bir gelişme olmadığını da üzülerek ifade etmek istiyorum.

Sizin dile getirdiğiniz diğer meseleler hakkında da birkaç şey söylemek isterim. Özellikle konuşmalarınızın pek çoğunda telaffuz ettiğiniz sorunlar, bizim bürokrasi anlayışımızla ve bürokrasiyle ilgili uygulamalarımızda karşılaştı-

Çok yoğun bir şekilde kurumsal olmayan eğitimlere ve hayat boyu öğrenme tekniklerine, yöntemlerine ağırlık vermeliyiz. İşadamlarımız kendileri için de mesleki eğitim kurumları oluşturmaları ve bu alanda çaba sarf etmeli. Belirli birtakım vakıfların, derneklerin, meslek odalarının bu konuda çaba sarf etmelerine şiddetle ihtiyaç duyuyoruz.

ğımız sorunlar ve maalesef sadece işverenlerimizin muhatap olduğu meseleler değil. Tüm ülkede topyekun bizim devlet-vatandaş, işveren-işçi, devlet memuru ve kamu yöneticisi anlayışıyla çok yakından ilgili bir husustur ve bu konuda topyekun bir zihniyet değişimi sağlanmadan bizim sorunun üstesinden gelmemiz de çok mümkün olmayacaktır. Bu sadece kamu yöneticilerinin kendi zihniyetlerini değiştirmesiyle ilgili bir mesele değil. Aynı zamanda aslında işverenimizin, işçimizin, vatandaşımızın da kafasının, zihni yapısının değiştirilmesiyle alakalı bir husus. Herkes haklı olarak daha çok sadece kamu yöneticisinin ve bürokrasinin zihni yapısının değişmesini belirgin bir şekilde bekliyor ama top yekun bizim birtakım algılamalarımızda değişiklik yapmaya ihtiyacımız var. Çok haklısınız, aslında bu kültürü şekillendiren şey, kamu bürokrasisidir ve devlet memurudur; öncelikle de o değişmelidir. O değişirken işverene bakışımız, vatandaşa bakışımız da değişmelidir. Fakat aynı şekilde vatandaşımızın ve işverenimizin de meseleleri algılama konusunda farklı bir kültür yaratılması gerektiğini kabullenmesi lazım.

Şimdi bakın, son zamanlarda eğer takip etmişseniz ben kendi çalışan personelime, mesai arkadaşlarıma bu konuda sıklıkla ikaz yapmaya başladım ve onlara verdiğimiz me-

sajlar çok açık.

Bir, bizim sadece bürokrasiyle ilgili değil, topyekun çalışma hayatıyla ilgili çok sorununuz var. Bu sorunların hepsini çözme konusunda bizim liderliğimize ve koordinasyonumuza da bu toplumun ihtiyacı var fakat sadece bizim liderliğimizle çözülecek bir mesele değil. Bütün aktörleri -toplumsal aktörleri, sosyal aktörleri- sürece dahil ederek, biz de bir koordinatör görevi üstlenerek bu sorunları birlikte çözmeliyiz. Bu yüzden işverenler bizim rakibimiz değildirler. İşverenler bizim kendileriyle maruz olduğumuz insanlar değildirler. İşverenler, bizim kendilerine teşekkür etmek istediğimiz ortaklarımızdır. Çünkü biz toplumda bütün gücümüzle işsizliği azaltmaya çalışırken, bütün gücümüzle insanlarımızı iş alanları olsun diye uğraşırken onlar bize iş veriyorlar. Daha doğrusu siz bizim elemanlarımıza, insanlarımızı iş veriyorsunuz. Bu toplumda çok önemli bir sorunun çözümünde büyük bir paya sahipsiniz. Öyleyse sizi biz ortak olarak görmeli ve sorunlarınızı çözmeliyiz. Teşkilat olarak bu konuda zihniyetimizi değiştirmeye çalıştığımızı, değiştireceğimizi ve daha etkin hizmet üreteceğimizi buradan size telaffuz edebilirim, bunun sözünü veriyorum size. Bu konuda bizde bir aksaklık gördüğünüz zaman yapacağınız her eleştirinin bizim için değerli ola-

Teknolojik değişme ve gelişmeler tüm dünyadaki iş yaratma kapasitesini sınırlandırıyor. Tüm dünya ekonomilerine baktığımızda yeni iş alanları oluşturma ve istihdamı artırmaya ilgili kapasitede düşme var. Bunun bizim ülkemize yansması ise, aslında giderek ihtiyaçların daha çok bilgi toplumu insanına yönelik bir ihtiyaç olarak kendini belirginleştirmesidir.

İşverenler bizim rakibimiz değildir. İşverenler, bizim kendilerine teşekkür etmek istediğimiz ortaklarımızdır. Çünkü biz toplumda bütün gücümüzle işsizliği azaltmaya çalışırken, onlar bize iş veriyorlar. Bu toplumda çok önemli bir sorunun çözümünde büyük bir paya sahipsiniz.

çağını ve yol göstereceğini de buradan size izah etmek, açıklamak istiyorum.

Ancak hemen şunu da fark etmeliyiz: Bakanlık bu konuda zaten çok ciddi birtakım değişimler yapmaya başladı ve bunun fark edilmiş olmasını bekliyorum. Mesela, şu sizin hoşunuza gider mi? Bizim kurumumuzdan işletme belgesi alıyorsunuz, kaç ayda alıyorsunuz, kaç günde? Benim hesaplamalarıma göre en az 40-50 günde alıyorsunuz. Size söz veriyorum, bir günde vereceğiz, bunu yılbaşından önce başaracağız; bu ihtiyacınızı görür mü? Bunu da bir vaat gibi söylemiyorum, bütün hazırlıklarımızı yaptık. Bir günde size işletme belgesi vereceğiz.

Burada başka bir şeyin olmaya başladığını da görmenizi istiyorum. Bize gelip işletme belgesi istediğinizde bunun aslında formalite icabı istenen bir belge olmadığını, onun gerçekte bu ülkede işverenin iş güvenliği ve sağlığı için ihtiyacı olan bir şey olduğunu ve toplumdaki iş sağlığı ve güvenliği sorunlarının çözülmesi konusunda sizin yapmanız gereken bir sorumluluk olduğunu ve nihayet uluslararası alanda iş kazalarında ölen insanlarımızın rakamları önümüze koyulduğunda başımızı öne eğeceğimiz istatistiklerin değiştirilmesiyle ilgili bir mesele olduğunu fark etmenizi sağlamaktır. İşletme belgesi, sadece bir bürokrasi belgesi olarak görülmemelidir. İşletme belgesi, işyerlerinde iş güvenliği ve sağlığını sağlamak üzere takip etmeniz gereken tedbirleri, ortaya koymanız gereken stratejileri size gösteren ve öğreten bir belge olarak algılanmalıdır. Nitekim hazırlattığımız yeni beyan formunda işyerinde hangi tedbirleri almanız gerektiğini tek tek listeleyip önünüze koyacağım ve sizden ben bu tedbirleri aldım diye imza atmanızı isteyeceğim veya ben bu tedbirleri önümüzdeki iki ay içinde alacağıma söz veriyorum demenizi bekleyeceğim. Biz sizinle sadece yapısal ve bürokratik bir sözleşme değil, aynı zamanda ahlaki ve toplumsal bir bilinç sözleşmesi yapacağız. O imzayı atarken eğer içimizde bir titreme oluyorsa bizim yaptığımız o işlemler yerini bulacaktır.

Ben bütün müfettişlerime "Gittiğiniz zaman işverenler sizi korkutan bir insan olarak görmemelidirler." dedim. Onlar geldiklerinde acaba başıma yine hangi dert çıkacak, hangi belayla karşı karşıya kalacağım, ne tür sorunlar için kamuy-la yine yüz yüze geleceğim diye endişe duymamalısınız. Sizin kapınızı çaldığımızda bizi size bu konuda danışmanlık vermeye gelmiş, ücret ödemedem size yol gösterecek ve rehberlik sağlayacak insanlar olarak algılanmanızı istiyoruz. Kendimizi bu doğrultuda hazırlamaya çalışıyoruz, siz de bize bu konuda destek verin ve bu kültürü beraberce yaratalım. Nitekim, ülkemizde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbir almadığımız için yaklaşık olarak 4 milyar lira yıllık kaybımız var. Fakat sadece 200 trilyon liralık tedbir alsaydık bu kadar maliyete katlanmayacaktık. Öyleyse belki 200 trilyonluk maliyetin bir kısmını, bize düşen payını yerine getirdiğimizde ne kadar büyük bir tasarruf sağlayacağımızı hep beraber göreceğiz. Bu açıdan bakıldığında ben bürokrasinin azaltılmasıyla ilgili her türlü tedbirinizi bana kolayca ulaştırabileceğinizi ifade ediyorum. Sadece ulaştırmanız yetmeyecek -teklif etti arkadaşlar, o teklifi ben yapacağım- beraberce çalışalım. Nitekim şu anda yaptığım bütün çalışmalarda belki Ankara Sanayi Odası'ndan doğrudan doğruya bir arkadaşımızı davet etmiyorum ama TOBB'dan, ilgili diğer kuruluşların hepsinden birilerini çağırıyorum, sizleri memnuniyetle çağırırım. Yeter ki bize düşünce, fikir, proje konusunda katkı vereceğinizi beyan edin.

Yabancıların çalışmasıyla ilgili de sorunlarımız var. Bir yabancıdan bizden çalışma izni alması ortalama 8 aya yakın sürüyor. Yine yılbaşından itibaren yabancıların çalışmayla ilgili izni biz bir ayda vereceğiz. Nitekim kısmen bu işlerde uygulamaya da koyduk, düzelmeler başladı.

Aslında bizim ülkemizde yabancıların çalışması gerekir mi, gerekmez mi? Yabancıların çalışmasıyla ilgili temel politikamız ne olmalı? İnsanlara izin vermeli miyiz, vermemeli miyiz? Vereceksek hangi nitelikte insanlara izin vermeliyiz-vermemeliyiz? Bunlara doğru cevaplar üretmek yerine bürokrasiyi artırarak yabancıların çalışmasına mani

Kıdem tazminatı bu ülkede sadece işverenin bir maliyeti olarak görülüyorsa çözülmesi zor bir meseledir ve bütün olarak algılanmamış bir durumdur. Halbuki meseleye bir bütün olarak baktığımızda bu işveren için bir sorun, bir maliyet meselesi; işçi için, toplumsal barış için, çalışma hayatımızın kalitesi için bir sorundur. Bu sorunu tüm boyutlarıyla görmüyoruz.

olmaya çalışmışız. Halbuki öyle değil, bizim ülkemizin belki yabancılara da ihtiyacı var. İşte ihtiyacımız olanla olmayana ayırt ederek, ihtiyacımız olana da olmayana da 8 ay zulmederek süreci uzatmanın hiçbir manası yok. Yakında sizin bile inanmakta zorlanacağınız türden bilişim teknolojilerini kullanarak süreçlerimizi iyileştireceğiz ve sizin bize ayak uydurmanızı bekleyeceğiz.

Onun ötesinde ilişkisizlik belgesiyle ilgili sorunun farkındayım. Bana hem oda temsilcilerimiz ziyarete geldiklerinde hem de değişik vesilelerle işadamlarımız bu sorunu ulaştırıyorlar. Maalesef meseleye eğilmek için zamanım olmadı. Mademki şimdi burada bu kadar belirgin bir şekilde gündeme geldi, yakında konuyla ilgili bir çalışma başlatacağım ve o çalışmaya sizden de bir arkadaşın katılmasını rica edeceğim. Oturup çalışalım ve ürettiğimiz süreci beraberce uygulamaya koyalım.

Şimdi biz bütün bu yaklaşımları ortaya koyarken hem iş adamlarımıza hem de vatandaşımıza beyanı ve ona güveni esas hale getiriyoruz. Belki zihniyet değişimi dediğim hususların en belirgin olan tarafı da bu. Şimdiye kadar bizimle muhatap olan 100 vatandaşımızdan sadece 1 veya 2 tanesi iyi niyeti veya konulan düzenlemeleri, getirilen düzenlemeleri istismar etmişse, o iki kişinin, üç kişinin istismarına bakarak neredeyse 100 kişiye tedbir alan bir yaklaşım sunuyordu. Bu nedenle 100 kişinin belki de bürokrasiyle karşı karşıya geldiği, süreçlerde zorlandığı ve sıkıntı çektiği bir yaklaşım sunuyoruz. Halbuki bu doğru değil. Eğer suistimal edenler, usulsüzlük yapanlar varsa bunların cezalandırılması ayrı. Ancak her şeye rağmen biz geri kalan insanlara güvenmeye devam etmeliyiz ve güvenmek zorundayız. O yüzden bütün yaptığımız çalışmalarda sizlerin bize vereceği bilgi ve beyanı esas kabul edeceğiz. Sadece sizin attığınız imzayı biz bir taahhüt olarak görüyoruz. Tabii bu taahhüdün sorumluluğunu bundan sonra siz üstlenmiş olacaksınız. Öyleyse biz bu güveni hep beraber tesis etmeliyiz. Konfüçyüs'e bir grup insan gelmişler demişler

ki "Ey bilge insan, bir ülkede iyi hükümet etmenin şartı nedir?" demiş ki; "Tahıl yetiştirin, bütün insanların doyabileceği kadar tahıl yetiştirin." Bugüne tercüme ediyorum, ekonominizi düzeltin demiş. "Peki daha başka ne yapmak lazım?" demişler. "Silahlanın, ürettiğiniz tahılları korumaya ihtiyacınız var." demiş. "Peki daha başka ne yapmak lazım?" demişler, "Halkla hükümet arasında, kamu kurumlarıyla hizmet alanlar arasında güven tesis edin." demiş. "Peki acaba tersi olsaydı, bunlardan bir tanesinden vazgeçmek zorunda kalsaydık hangisinden vazgeçmeliydik?" demişler. "Silahlanmaktan vazgeçin." demiş. "Peki geri kalan ikisinden birisinden vazgeçmek zorunda kalsaydık?", "Tahıl stoklamaktan vazgeçin." demiş. O zaman itiraz etmişler; "O zaman insanlar açlıktan ölüyor." demiş ki; "Zaten insanlar değişik sebeplerle ölüyorlar ama güven olmadan Hükümet tesis etmek ve ülkeyi yönetmek mümkün değildir." Öyleyse bizim bir şekilde kamu idaresiyle vatandaş arasında, bakanlıklar ve kamu kurumlarıyla onun alıcısı konumunda olan birimler, topluluklar, gruplar arasında güveni mutlaka tesis etmemiz şart. Bu açıdan bakıldığında biz üzerimize düşeni yapacağız, yapmaya devam edeceğiz. Sizin hem desteğinize hem de yol göstericiliğinize ihtiyacımız var.

Son olarak üzerinde duracağım konu çalışma hayatının kalitesiyle ilgili olacak. Aslında çalışma hayatının kalitesiyle ilgili bizim sorunlarımız sadece kıdem tazminatından ibaret değil. Eğer siz tüm dünyada çalışma hayatının hangi faktörlerle kıyaslandığını, ülkelerin birbirleriyle mukayese edilirken hangi tür oranların, kararların, ilkelerin göz önünde bulundurulduğuna bakacak olursanız o konuda bizim ciddi eksikliklerimiz var. Saygın iş ölçülerine baktığınızda, çalışma hayatının esnekliğiyle ilgili ölçülere baktığınızda, bu konularda bu ülkede hep beraber yapmamız gereken çok şey olduğunu görürüz. Bunlardan bir tanesi, işe alma ve işten çıkarma maliyeti ve bu konudaki esnekliklerin sağlanması meselesi.

Kıdem tazminatı tabii sizin belki de en çok etkilendiğiniz

sorunlardan bir tanesi. Bu sorunu hep beraber çözmeliyiz ve önce böyle bir sorunun olduğunu hep beraber kabul lenmeli, soruna da doğru teşhis koymalıyız. Şimdi kıdem tazminatı bu ülkede sadece işverenin bir maliyeti olarak görülüyorsa çözülmesi zor bir meseledir ve bütün olarak algılanmamış bir durumdur. Halbuki meseleye bir bütün olarak baktığımızda bu işveren için bir sorun, bir maliyet meselesi; işçi için, toplumsal barış için, çalışma hayatımızın kalitesi için bir sorundur. Bu sorunu tüm boyutlarıyla görmüyoruz. İşveren kıdem tazminatını ödüyor sorun bitiyor gibi algılsaydı o zaman sadece kıdem tazminatı olarak bakabilirdik meseleye ama öyle değil. Bizim çalışma hayatımızın kalitesini bozuyor çünkü bazı iyi niyetli olmayanlar -tenzih ediyorum- kıdem tazminatı ödememek için işçileri farkında olsun veya olmasın işten giriş-çıkışlarını yaparak o alanda birtakım hakları gasp ediyorlar. Birçok işletme krizle karşı karşıya kaldığında aslında kıdem tazminatı ödeyemeyecek konuma düşüyor ve işletmelerini kapattığında çok sayıda insanın hakkı zayı oluyor. Birçok durumda, aslında kişiler kendileri çalışma ortamında işverenle anlaşarak belirli şartlarda çalışmaya, belirli şartlarda işten ayrılmaya razı olduğu halde daha sonra mahkemeye müracaat edip belki hak etmediği birtakım şeyleri talep edebiliyor. Yine kıdem tazminatının işletmelerde giderek birikmesinden kaynaklanan birtakım finansman, karşılıksız, maliyeti olmayan finansman ve kredileşme olarak kullanıldığı bir zihni kayma oluyor. Birçok perspektiften bakarak siz so-

runu görebilirsiniz. Bu sadece işverenin değil, bu ülkenin bir sorunudur ve kıdem tazminatı meselesini masaya yatırmalı ve çözmeliyiz. Buna sizinle beraber katılıyorum ve bu sorunu çözeceksek işveren, Hükümet, işçiler, yani bu sorunu yaşayan herkes bir araya gelmeli ve bunların uzlaşarak kabul edecekleri bir model üzerinde sorunu daha çağdaş bir şekilde dönüştürmeliyiz.

Sonuç olarak birkaç cümle söyleyip konuşmamı bitirmek istiyorum.

Biz çalışma hayatının kalitesini geliştirecek tedbirler alabiliriz, kıdem tazminatı meselesi çözülmüş olabilir, çalışma hayatının esnekliğini de sağlamış olabiliriz. İşsizliğin önlenmesiyle ilgili teşvikler, bürokrasinin azaltılmasıyla ilgili çabalar netice vermiş olabilir ama iş dünyamızın ayakta kalmasını sağlayan faktörlerin tamamı bundan ibaret değildir. Eğer iş dünyamız ayakta kalmak, rekabet gücünü artırmak ve küresel düzeyde rekabet avantajı yakalamak istiyorsa gözünü sadece iç faktörlere değil, dış çevre faktörlerine yöneltmek zorundadır. Uluslararası pazarların gelişimine, pazarlarda meydana gelen çeşitlenmenin yönüne, pazar içerisinde farklılaşmanın aslında yaratıcılığına eğer siz inanmıyorsanız, bu tedbirleri alsak bile başarılı olma konusunda hala zorlanacağımızı bilmenizi istiyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Eğer iş dünyamız ayakta kalmak, rekabet gücünü artırmak ve küresel düzeyde rekabet avantajı yakalamak istiyorsa gözünü sadece iç faktörlere değil, dış çevre faktörlerine yöneltmek zorundadır.

ERG İNŞAAT TİCARET ve SANAYİ A.Ş.

PI MAKİNA

www.pimakina.com.tr

ASOFORUM

Küresel kriz, ihracatımızda önemli bir düşüşe yol açarak iç pazarın önemini arttırmakla birlikte iç talepteki durgunluk da devam etmektedir. Bu nedenlerle kamu kuruluşlarının yaptıkları mal alımlarının önemi artmıştır. Hükümet de yayınlamış olduğu 2 genelge ile kamu alımlarında yerli üretimin tercih edilmesini istemişti. Ancak, iş çevrelerinden bu genelgeye uyulmadığı yönünde şikayetler gelmektedir. Kamu ihalelerinde hazırlanan şartnamelerin adeta yerli işletmelerin katılımını engellemek amacıyla hazırlandığı, alınacak malların nitelik ve özelliklerinin açıkça belirtilmediği ve eşik değerlerin yüksek tutulduğu gibi şikayetler de iş çevrelerinde sık sık dile getirilen şikayetler arasında yer alıyor.

Bu şikayetler konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Kuruluşunuzun yaptığı alımların içinde ülkemizde üretilen malların oranı ne kadardır?

Kuruluşunuzun yaptığı alımlarda ülkemizde üretilen malların oranını artırmak için sizce yerli işletmelerimize ne gibi görevler düşmektedir?

Açık ihale yöntemi ile yerli ve yabancı tüm üreticilerin teklif vermesine olanak tanımaktayız

Vecdi Gönül
Milli Savunma Bakanı

Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı'nca alımların yüzde 98'i açık ihale yöntemi ile yapılmaktadır. Açık ihale yöntemi, yerli ve yabancı tüm üreticilerin teklif vermesine olanak tanımaktadır.

TSK ihtiyacı için tedarik edilecek malzemelere ait teknik şartnamelerin hazırlanması aşamasında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve bu Kanun'a göre hazırlanmış mevzuat esas alınmaktadır. Bu çerçevede; teknik şartnamelerde yer alan istekler rekabet sağlanacak şekilde ve ihtiyaç sahibi makamın ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmakta ve üretilebilirlik/temin edilebilirlik konusunda üreticilerden veya yetkili satıcılarından yazılı teyit alınmaktadır.

Kanun'un öngördüğü istisnai durumlarda 1325 sayılı Milli Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilat Kanunu'nun verdiği yetkiye dayanılarak 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde 4734 sayılı Kamu İhale

Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve 4734 sayılı Kanun'un 3.b maddesi uyarınca çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı (BKK) ile yürürlükteki yönetmeliklere uygun olarak TSK'nın tedarik işlemleri yürütülmektedir.

Milli Savunma Bakanlığı tarafından 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3.b maddesine göre yapılacak ihalelerde uygulanacak usulü belirleyen BKK'nın 31'inci maddesinde hizmet alımlarında bütün yerli istekliler lehine, mal alımlarında ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığının görüşleri alınarak Bakanlık tarafından yerli malı olarak belirlenen malları teklif eden yerli istekliler lehine yüzde 15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanması hususlarında ihale dokümanına hükümler konulabilmektedir. Kanun kapsamındaki alımlarda yerli istekliler açısından teşvik edici bir unsur olarak 63'üncü madde gereği eşik değerinin altındakilere sadece yerli isteklilerin katılması, üstündeki ihalelerde ise

Yerli isteklilerin Türk Silahlı Kuvvetleri'nin açmış olduğu ihalelere katılım oranının artırılması maksadıyla Milli Savunma Bakanlığı SATEM Komutanlığı'nda yıl içerisinde dört dönem halinde eğitim programı uygulanmaktadır.

TSK ihtiyaçlarının yeni ve teknolojik değeri yüksek ürünlerle karşılanması önem arz etmektedir. Bu nedenle yerli üreticilerin AR-GE'ye önem vermeleri ve ürettikleri mal ile ilgili dünyadaki yenilikleri takip ederek uygulamalarının gerektiği değerlendirilmektedir.

fiyat avantajı sağlanması hususlarında ihale dokümanına hüküm konulmakta ve fiyat avantajı uygulaması yapılmaktadır.

Yerli işletmelerin teşvik edilmesine yönelik yapılan çalışmalar kapsamında yürütülen bazı faaliyetler aşağıda özet olarak belirtilmiştir.

- Yerli isteklilerin Türk Silahlı Kuvvetleri'nin açmış olduğu ihalelere katılım oranının artırılması maksadıyla Milli Savunma Bakanlığı SATEM Komutanlığı'nda yıl içerisinde dört dönem halinde eğitim programı uygulanmaktadır. Bu eğitim programlarına isteyen firmalar iştirak edebilmektedir. Ayrıca savunma sanayii alanında faaliyet gösteren yerli firmalara yönelik olarak OSTİM'de faaliyet gösteren firmalar ile Ege Bölgesi Sanayi Odası'na bağlı olarak faaliyet gösteren firmalara Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihalelerinde uygulanan mevzuatın anlatıldığı eğitimler verilmiştir.

- TSK'ya bağlı bakım merkezlerinde piyasadan alınan veya burada üretilen malzemeye ait teşhir salonları mevcut olup, yerli isteklilerce görülmesine olanak sağlanmaktadır. Ayrıca yabancı menşeli olup, prototip üretimi gerektiren çalışmalarda firmalarca talep edilmesi halinde numune verilebilmektedir.

- Firmaların savunma sanayiine yönelik çalışmaları mevcut ise Milli Savunma Bakanlığı'na müracaat ederek ürünlerine yönelik tanıtım talep edebilmelerine imkan sağlanmıştır.

- TSK'nın yıllara sari ihtiyaçlarının yer aldığı On Yıllık Temin ve Tedarik Programı (OYTEP)'nda bulunan modernizasyon projeleri hakkında her yıl savunma sanayii kuruluşları bilgilendirilmekte olup, bu hususa ilişkin esaslar MSB-net'te yer almaktadır.

Yerli işletmelerin TSK tedarik faaliyetleri içerisindeki oranını artırmak için yerli işletmelerin üzerine düşen görevlerle ilgili öneriler kapsamında;

- Yerli üreticilerin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca kayıt altına alınması ile ilgili sorumluluklarını tam olarak yerine getirmelerinin sağlanması gerekmektedir.

- Ankara Sanayi Odası tarafından msb.gov.tr internet sayfasında yayımlanan ihale ilanları takip edilerek iştirakçilerine, tedarikçilere ve ilgililere duyurulmasının ve ihalelere katılım için gerekli evrakların hazırlanmasına müşavirlik edecek bir birimin oluşturularak firmaların bireysel gayretlerinin kurumsal gayret haline dönüştürülmesi suretiyle ihaleyi yapan idarelerle koordinasyon faaliyetlerinin daha etkin biçimde yürütülebileceği değerlendirilmektedir.

- TSK ihtiyaçlarının yeni ve teknolojik değeri yüksek ürünlerle karşılanması önem arz etmektedir. Bu nedenle yerli üreticilerin AR-GE'ye önem vermeleri ve ürettikleri mal ile ilgili dünyadaki yenilikleri takip ederek uygulamalarının gerektiği değerlendirilmektedir.

Kamu alımlarında yerli mallar tercih edilmelidir

Nurettin Özdebir

Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı

IMF yayınlamış olduğu son Dünya Ekonomik Görünümü Raporu'nda dünya ticaretinin 2009 yılında yüzde 11,9 daralacağını, 2010 yılında ise sadece yüzde 2,5 artacağını öngörüyor. Aynı raporda, Türkiye'nin önemli ihracat pazarlarını oluşturan gelişmiş ülkelerin ithalatının 2009 yılında yüzde 13,7 daralacağı, 2010 yılında yüzde 1,2 artacağı da ifade edilmekte. Bu sayılar, ihracatımızdaki sert düşüşün nedenlerini açıklarken önümüzdeki birkaç yıl ihracatımızda önemli artışlar sağlamanın da çok zor olacağını gösteriyor.

Dünya ticaret hacmindeki düşüş ve ihracat pazarlarımızda zayıflayan talep şartları iç pazarın önemini artırmıştır. Bu sadece bizim için değil, tüm ülkeler için geçerlidir. Bu nedenle birçok ülke iç pazarını korumak için üstü örtülü ya da açık çeşitli tedbirler almış ve almaktadır. Bizde ise durum bunun tam tersidir. İç pazarımız yabancı malların adeta işgaline uğramıştır. Gümrüklerimizden, beyan edilen vasıf veya kaliteye uymayan mallar kolaylıkla girmekte, Piyasa Gözetim ve Denetimi mekanizmasının etkin çalışmaması nedeniyle de kolaylıkla tüketiciye ulaşmaktadır.

Kamu İhale Kanunu, kamu alımlarında yüzde 15 pahalı bile olsa yerli malların alınabilmesine imkan sağlamış olmakla birlikte kamu kurumlarının bu yönde hareket etmemeleri düşündürücüdür. Bu konuda Başbakanlık, kamu alımlarında yerli malların tercih edilmesini öneren iki genelge yayınlamış ise de sonuç değişmemiştir. Kamu alımlarında yabancı mallar tercih edilmekte, ihale şartnameleri adeta yabancı mallar için hazırlanmakta, yerli işletmelerin karşısına çeşitli güçlükler çıkarılmaktadır.

Biz ASO olarak, uzunca bir süredir iç pazarımızı kiskançlıkla korumamız gerektiğini söylemekteyiz. Ancak, kamu kuruluşlarının aynı duyarlılığı paylaşmadığını da üzülerken müşahade ediyoruz. Eğer kamu kuruluşlarının gönüllü desteği sağlanamıyorsa bunun mevzuatta bir değişiklik yapılarak sağlanması yerinde olacaktır. Örneğin, kamu alımlarındaki eşik değerlerin yükseltilmesi ve eşik değerlerin altındaki ihalelere yabancıların katılmasına izin verilmemesi doğru olacaktır.

Yerli işletmelerin krediye erişimde büyük sıkıntılar çektiği bir ortamda İller Bankası'nın yabancı mal alımlarını kredilendirmesinin önüne mutlaka geçilmelidir. Büyük belediyelerimizin, özellikle araç ve iş makineleri alımlarında yerli değil de yabancı malları tercih etmelerini anlamakta güçlük çekiyoruz. Ayrıca, DMO'nun alımlarında sadece yerli malları seçmesi de iç pazarın ve yerli üreticilerin korunmasına destek sağlayacaktır.

Küresel kriz sadece sanayiciyi değil, herkesi etkilemektedir. Bunun belki de tek istisnası kamu kuruluşlarında çalışan ve işini kaybetme riski taşımayan bürokratlardır. Ancak, kamu alımlarında yabancı malları tercih eden bürokratlarımız, yaptıkları her yabancı alımın ülkemizde işletmelerin kapanmasına ve işsizliğin artmasına neden olabileceğini düşünmelidir. Bizim değerli bürokratlarımızdan beklediğimiz, krize karşı mücadele eden ve ayakta kalmaya çalışan yerli sanayimize destek olmaları ve işsizlikle mücadeleye katkı sağlamalarıdır.

Kamu İhale Kanunu, kamu alımlarında yüzde 15 pahalı bile olsa yerli malların alınabilmesine imkan sağlamış olmakla birlikte kamu kurumlarının bu yönde hareket etmemeleri düşündürücüdür.

“Stratejik Plan” çerçevesinde savunma sistem ihtiyaçlarının yurtiçi karşılanma oranının ortalama yüzde 50’ye yükseltilmesi hedeflenmiştir

MURAD BAYAR

Savunma Sanayii Müsteşarı

Savunma Sanayii Müsteşarlığı’nın (SSM) 2007-2011 yıllarını kapsayan Stratejik Planı kapsamında stratejik amaçlar ortaya konmuş, bu amaçlar arasında sanayi ve teknoloji yönetimi önceliklendirilmiştir. Buna göre; savunma sanayiini özgün yurtiçi çözümler sunabilecek ve uluslararası alanda rekabet edebilecek şekilde yapılandırmak, SSM’nin stratejik önceliğidir. SSM, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 3 (b) istisna maddesi kapsamında alım yapmaktadır. Dolayısıyla bu özerklikten kaynaklanan, kendine göre bir sistematik kurmuştur.

Ayrıca, kurumumuzun standart sözleşmesinde yerli sanayinin ve KOBİ’lerin desteklenmesine yönelik spesifik maddeler bulunmaktadır. Dolayısıyla Müsteşarlığımız, 3238 sayılı Kuruluş Kanunu’nda belirlenen görevler ve Stratejik

Plan çerçevesinde, açılan ihaleleri yurtiçine yönlendirme amacına odaklanmıştır.

Stratejik Plan’da, savunma sanayiini özgün yurtiçi çözümler sunabilecek ve uluslararası alanda rekabet edebilecek şekilde yapılandırmak stratejik amaç olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, son dönemde uygulanmaya başlanan yurtiçi geliştirmeye dayalı proje modeli ve artan proje sayısı, yerli yüklenicilerimiz üzerinde kapsam, kalite, zaman ve maliyet kriterleri de dikkate alınarak kaynakların en etkin şekilde kullanılması ve yönetilmesi yönünde bir etki yaratmıştır.

Bu Plan çerçevesinde, savunma sistem ihtiyaçlarının yurtiçi karşılanma oranının ortalama yüzde 50’ye yükseltilmesi hedeflenmiş olup, bu amaçla Savunma Sanayii Stratejisi

Savunma Sanayii Sektörel Strateji Dokümanı, savunma sanayimizin özgün yurtiçi çözümler sunması, kritik teknolojiler alanlarında yurtdışı bağımlılığının en aza indirilmesi, 2011 yılına kadar savunma sistem ihtiyacının en az yüzde ellisinin yurtiçinden karşılanması, ana yüklenici olarak belirlenecek ulusal firmalara verilen iş paketlerinin en az yüzde 20’sinin KOBİ’lere iş payı olarak dağıtılması ve bu yolla yan sanayinin oluşturulup, yaşatılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Ana yüklenicilerimizin KOBİ'lere iş payı vermesi gerekmektedir. Bu nedenle, KOBİ'lere sektörel bazda verilecek iş payının belirlenerek, sözleşmeler kapsamında (daha yüksek oranda ve daha spesifik olarak) güvence altına alınması Müsteşarlığımızın önemli çalışmaları arasındadır.

Dokümanı hazırlanmaktadır. Savunma Sanayii Sektörel Strateji Dokümanı, savunma sanayimizin özgün yurtiçi çözümler sunması, kritik teknolojiler alanlarında yurtdışı bağımlılığının en aza indirilmesi, 2011 yılına kadar savunma sistem ihtiyacının en az yüzde ellisinin (% 50) yurtdışından karşılanması, ana yüklenici olarak belirlenecek ulusal firmalara verilen iş paketlerinin en az yüzde 20'sinin KOBİ'lere iş payı olarak dağıtılması ve bu yolla yan sanayinin oluşturulup, yaşatılmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu yönleriyle söz konusu Doküman, genel prensipleri, sektörel amaç ve hedefleri tesbit eden bir strateji dokümanıdır. Özellikle KOBİ iş payının sözleşmeler kapsamında güvence altına alınması yönünden ana yükleniciler tarafından KOBİ'lerin desteklenmesi istenmektedir. Yıllık 3,5 milyar dolar mertebesindeki savunma sistemi tedarik harcaması ile bir iç pazara sahip ülkemizde, genel olarak, savunma ihtiyaçlarının milli imkanlarla karşılanma oranı yüzde 25'ler seviyesinde kalmıştır. Bu oran Müsteşarlığımızca tamamlanan projelerde ortama yüzde 38 olmuştur. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için KOBİ'lerimiz etkin olarak savunma projelerinde tedarik zincirinin önemli halkalarından biri olarak yer alması zarureti bulunmaktadır. Bunun yolu ise ana yüklenicilerimizin KOBİ'lere iş payı vermesinden geçmektedir. Bu nedenle, KOBİ'lere sektörel bazda verilecek iş payının belirlenerek, sözleşmeler kapsamında (daha yüksek oranda ve daha spesifik olarak) güvence altına alınması Müsteşarlığımızın önemli çalışmaları arasındadır.

Müsteşarlığımızın Stratejik Yol Haritası dokümanında belirtildiği üzere, savunma tedarik harcaması milli savunma sanayilerinin geliştirilmesinin en önemli itici gücüdür. An-

cak, yıllık 3,5 milyar ABD Doları'na yakın savunma sistemi tedarik harcaması ile önemli bir iç pazara sahip olan ülkemizde, ihtiyaçların milli imkanlarla karşılanma oranı ortalama yüzde 25'ler seviyesinde kalmıştır.

Yüzde 25 olan bu eşik değerini aşılması ile;

- Yurtdışında mevcut teknolojilerin kullanım alanlarının ve yeterlilik durumlarının belirlenmesi,
- Mevcut yeteneklerin ulaşılması amaçlanan teknolojik düzey açısından değerlendirilmesi,
- Savunma sanayii firmalarımızın yüksek kalitede ve güvenilir ürünler üretebilecek kabiliyete eriştirilmesi,
- Savunma sanayiinin gerektirdiği yüksek kalite ve teknoloji ile güçlendirilen yan sanayiinin oluşturulması ve
- Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarının özgün tasarımlarla karşılanması suretiyle mümkün olabilecektir.

Edinilen son rakamlara bakıldığında, yurtiçi karşılama oranı yüzde 25'ten 2008 yılında yüzde 44,2'ye çıkmıştır. Sektör cirosu ise 2006 yılında 1.337 milyon ABD Doları düzeyinden 2008 yılında 2.317 milyon ABD Doları'na çıkmıştır.

Sektör Firmalarından Beklentiler:

- Faaliyet Alanlarının Netleştirilmesi
- SSM Tedarik Stratejisi Doğrultusunda Yapılanma
- Spesifik Firma Stratejilerinin Oluşturulması (AR-GE-İhracat-KOBİ Politikaları-Kalite Esasları-İnsan Kaynakları-Finans Yönetimi)
- Kişi Başı Karlılık, Ciro, Özkaynaklar, ARGE Harcamaları, Performans Kriterlerine İlişkin Hedeflerin Belirlenmesi

4734 sayılı Kanun'un sık sık değiştirilmesi ve takibi zor olan mevzuat çokluğu, uygulamada sorun teşkil etmektedir

HAYRETTİN GÜNGÖR

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri

Bilindiği gibi 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre idareler, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Gerek Kamu İhale Kanunu ve gerekse Kamu İhale Kurumu takip edilecek usullere de standart getirerek uygulama birliğini sağlamıştır.

Kanun'un sık sık değiştirilmesi ve kanun, genel yönetmelik, uygulama yönetmelikleri, genel tebliğ ve diğer tebliğler şeklinde takibi zor olan mevzuat çokluğu, uygulamada sorun teşkil etmektedir.

Buna rağmen, şikayete konu olan hususların Birliğimiz alımları bakımından söylenemeyeceği değerlendirilmektedir. Gerçekten Kamu İhale Kanunu'ndaki düzenlemeye uy-

gun olarak yaptığımız hizmet alımı ihaleleri yalnızca yerli isteklilere açık gerçekleştirilmiştir.

Mal alımı ihalelerinde ise üretilen malın kalitesi, garantisi, satış sonrası hizmet gibi hususlar dikkate alınarak yasal gereklere uygun şekilde tercih yapılmaktadır.

Şartnamelerde alınacak malların nitelik ve özelliklerinin detaylı tanımlanmasının "marka veya firma tarifi" şeklinde değerlendirilebileceği, bunun ise rekabete ilişkin kanun hükmünün ihlali olarak düşünölebileceği ihtimal dahilindedir. Bu kaygılar mal alımı ihalelerinde idareleri kısıtlamaktadır.

Yerli işletmelerin bu rekabete dayanmak ve ürün satmada öncelik kazanmaları için kurumsallığa, markalaşmaya, üretilen malın kalitesine, garanti süresine, satış sonrası servis hizmetine özel önem vermesi ve müşteri memnuniyetini sağlaması gerektiği düşünülmektedir.

Yerli işletmelerin bu rekabete dayanmak ve ürün satmada öncelik kazanmaları için kurumsallığa, markalaşmaya, üretilen malın kalitesine, garanti süresine, satış sonrası servis hizmetine özel önem vermesi ve müşteri memnuniyetini sağlaması gerektiği düşünülmektedir.

İnşaat sektörünün gelişimindeki
güçlü ve güvenilir marka

NT GRUP | TRANSMİKSER

Ankara Sarayköy'deki fabrikasında 6000m² açık 5000m² kapalı alanda 4, 8, 10, 12 ve 16m³ transmikser üreten NT GRUP, 2005 yılından bu yana ihracat yapmakta ve tüm dünyaya yayılan müşteri portföyünü geliştirmektedir.

NT GRUP TRANSMİKSER LTD. ŞTİ.

Eski İstanbul Yolu 27. km 331. ada, 5. parsel
Sarayköy / Kazan / ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90.312 815 50 06 Faks: +90.312 815 41 94

İkitelli Organize Sanayi Bölgesi Turgut Özal Caddesi
Pik Dökümcüler Koop. B/4 Blok No:9 İkitelli - İSTANBUL
Tel: +90.212 485 48 90 • Faks: +90.212 485 83 90

web: www.ntgrup.com.tr e-posta: ntgrup@ntgrup.com.tr

DOSYA

Enine boyuna GDO gerçeği

PROF. DR. SELİM ÇETİNER

Sabancı Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakóltesi
Tuzla, İstanbul

GDO Nedir?

Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO), modern biyoteknolojik yöntemler kullanılarak yapıları iyileştirilip geliştirilen ürünler için kullanılan bir deyimdir. Transgenik ya da biyotek ürünler de GDO'lu ürünler yerine kullanılabilir. GDO'lu ürünler yerine kullanılabilir.

Daha iyi anlaşılması bakımından en genel anlamıyla biyoteknolojiyi "canlı organizmaları ya da bunlardan elde edilen ürünleri kullanarak yeni ürün ve hizmetlerin üretilmesi" olarak tanımlayabiliriz. Bu klasik biyoteknoloji tanımı içerisinde mayaladığımız sütte yoğurt veya peynir yapımını, üzüm şirasından şarap üretilmesini, ya da dağdaki ahlat ağacına çoban aşısı yaparak armut üretmeyi örnek olarak verebiliyor ve bu teknolojinin binlerce yıldır insanlığın hizmetinde olduğunu görüyoruz.

Sadece Türkiye'de değil tüm dünyada insanların tartıştığı, kimilerinin insanlığın sorunlarını çözecek 21. yüzyılın teknolojisi olarak gördüğü, kimilerinin ise her türlü felaketin kaynağı olarak algıladığı modern biyoteknoloji ise uluslararası Cartagena Biyogüvenlik Protokolü'nde şöyle tanımlanıyor: "Rekombinant deoksiribonükleik asidi (DNA) ve nükleik asidin hücrelere ya da organellere doğrudan enjekte edilmesini içeren in vitro (canlı organizmadan izole olarak uygulanan) nükleik asit teknikleri, ya da geleneksel ıslah ve seleksiyonda kullanılmayan teknikler olan ve doğal fizyolojik üreme veya rekombinasyon engellerinin üstesinden gelen, sınıflandırılmış familyanın ötesinde hücrelerin füzyonu". Bu tanıma baktığımızda insanların hatta bazı hocaların kafasının neden karıştığını görebiliyoruz.

GDO'ların elde edilmesinde kullanılan modern biyoteknoloji ya da genetik mühendisliği demek, doğada mevcut mekanizmanın inceliklerini anlayıp, bu bilgiler ışığında ve yine doğadaki bu molekülleri kullanarak yeni ürün ve hizmetler ortaya koymak. Bunları yapabilmek için de organik kimya, biyokimya, hücre biyolojisi, genetik, moleküler biyoloji gibi temel bilimleri çok iyi kavramak gerekiyor.

GDO'lar Nerelerde Kullanılıyor?

Modern biyoteknolojinin ya da bunun ürünü GDO'ların sağlıkla ilgili (kırmızı biyoteknoloji), tarımla ilgili (yeşil biyoteknoloji), endüstriyle ilgili (beyaz biyoteknoloji) ve deniz ürünleriyle ilgili (mavi biyoteknoloji) gibi hayatımızda hemen her alanda artık uygulandığını görüyoruz.

Örneğin sağlık sektöründe, şeker hastalarının kullandığı insülinin tamamı, test kitlerinin, kanser ilaçlarının, aşıların ve antibiyotiklerin önemli bir bölümü modern biyoteknolojik yöntemlerle yani GDO'lu organizmalardan üretilmektedir. Kırmızı biyoteknolojinin pazar büyüklüğü 2007 yılı sonu itibarıyla 80 milyar doları geçmiş bulunuyor ki bu oldukça yeni bir teknoloji için çok büyük bir rakam. Tartışmalı konulardan biri olan kök hücre araştırmalarındaki kısıtlamaların azalması, gen tedavisi yöntemlerindeki hızlı gelişmeler bu

sektörün yakın gelecekte daha da büyümesini sağlayacaktır.

Beyaz biyoteknoloji diye adlandırdığımız sektör ise daha çok endüstride ve gıda işlemede kullanılan enzimlerin yine GD organizmalar ile üretilmesi üzerinde yoğunlaşmakta, ve bu sektörde Avrupalı biyoteknoloji firmaları dünya enzim üretiminde yüzde 75'lik bir payla önde gitmektedirler. Kağıt ve tekstil sanayi yanında gıda endüstrisinde örneğin peynir mayası üretiminde GDO'lardan üretilen enzimlerin kullanımı hızla artmaktadır.

Bu yazı boyunca biraz daha irdeleyeceğimiz yeşil biyoteknolojinin yani modern biyoteknoloji kullanılarak geliştirilen tarımsal ürünlerin ya da transgenik tohumların ticari değeri ise 2007 yılı sonu itibarıyla 6,9 milyar dolar olarak hesaplanmaktadır ki bu da 36 milyar dolar olan dünya ticari tohum büyüklüğünün yüzde 20'si olarak düşünülebilir.

Buraya kadar kısaca anlatmaya çalıştığım gibi son 30 yılda yaşam bilimleri alanında meydana gelen gelişmelerin sonucu olarak ortaya çıkan modern biyoteknoloji ya da genetik mühendisliği teknikleri ile elde edilen GDO'lar ya da bunlardan elde edilen ürünler, sağlıktan yediğimiz peynire kadar yaşamın hemen tüm alanlarında farklı uygulamalarla karşımıza çıkmaktadırlar.

GDO'lara Neden Gerek Vardır?

İnsanoğlu avcı-toplayıcı yaşamdan yerleşik düzene geçtiği yani tarım devrimini başlattığı günden beri doğaya müdahale etmekte ve geçen 10.000 senedir evcilleştirdiği hayvanların ve bitkilerin genetik yapılarını iyileştirmeye çaba göstermektedir. Islah çalışmaları arzu edilen niteliklere sahip bireylerin (bitki ve hayvanların) seçilmesiyle başlamış, daha sonra elle melezleme, radyasyonla mutasyon ıslahı gibi gelişen tekniklerle devam etmiştir. Dünya üzerindeki nüfusun artmasıyla birlikte bu çabalar daha da hızlanmış, zamanla yeni teknikler geliştirilmiş ve tarımla uğraşan yeni bilim dalları ortaya çıkmıştır. Malthus'un insanların yeterli gıda maddesi bulamayarak büyük bir felakete uğrayacakları öngörüsü (Malthus, 1798) de tarımsal tekniklerin gelişmesi ve üretimdeki artış nedeniyle gerçekleşmemiştir.

Geçtiğimiz yüzyıl içerisinde hızla artan dünya nüfusunun beslemeye yetecek kadar tarımsal üretimin sağlanmasında şüphesiz "Yeşil Devrim" olarak da adlandırılan gelişmelerin önemli etkisi olmuştur. Yirminci yüzyıl başlarından itibaren, genetik biliminde meydana gelen gelişmelerin bitki ve hayvan ıslahında yaygın olarak kullanılması yüksek verimli bitki çeşit ve hayvan ırklarının geliştirilmesine olanak sağlamıştır. Bunun yanında tarımda mekanizasyonun gelişmesi, kimyasal gübre kullanımının yaygınlaşması, hastalık ve zararlıların neden olduğu kayıpların kimyasal mücadele ilaçları ile önlenmesi ya da en az düzeye indirilmesi, bitkisel üretimde sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bitkisel ve hayvansal üretimde yüzde 100'ü aşan ar-

tırlara yol açmış, bunun sonucu özellikle gelişmiş ülkelerde üretim fazlası oluşmuştur. “Yeşil Devrim” sayesinde 1960’lı yıllardan itibaren, bu yeni çeşitler ile yeni tarım teknolojileri Türkiye’ye ve diğer çoğu gelişmekte olan ülkelere de kısa sürede girmiş ve genelde yerel nüfusun ihtiyacı olan gıda maddeleri üretiminde yeterlilik sağlanmıştır.

Ülkemizdeki tarımsal üretim özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra önemli ölçüde artmış olmakla beraber, verimlilik artışı oranı ekilebilir alanların artışı oranıyla karşılaştırıldığında bu artışın pek de sağlıklı olmadığı söylenebilir. Tarımsal üretim artışındaki temel öğeler incelendiğinde: 1950’lerden itibaren mekanizasyonun artmasıyla mera alanlarının bozularak tarlaya dönüştürüldüğü, aynı şekilde ormanların tahribiyle tarıma müsait olmayan dik eğimli alanlarda ekim yapıldığı, özellikle 1960’lardan itibaren göllerin ve sulak alanların kurutulmasıyla yeni tarım arazilerinin yaratıldığı, sulama ve/veya elektrik üretimi amaçlı göl ve göletler oluşturularak vadi içi habitatların tahrip edildiği ve geniş alanlarda sulu tarıma geçildiği ve böylece doğal dengenin olabildiğince bozulduğu ve biyolojik çeşitliliğimizin olumsuz etkilendiği görülmektedir.

Bunların yanında, kimyasal gübrelerin ve tarımsal mücadele ilaçlarının gittikçe artan düzeylerde ve bilinçsizce kullanımı, üretimi artırmış olmakla beraber doğal çevre ve insan sağlı-

ğını da olumsuz yönde etkiler hale gelmiştir.

Yine bu bağlamda, “Yeşil Devrim” ile birlikte kimyasal gübre kullanımına ve sulamaya iyi tepki veren yeni çeşitlerin kullanılmaya başlamasıyla verim artışı sağlanmış ancak tarımsal biyoçeşitliliğin belkemiğini oluşturan yerel genotipler yani köylünün elinde bulunan çeşitler verimsiz bulunarak tasfiye edilmiştir. Burada, devletin öncü rolünün yanında çiftçilerin tercihlerini yüksek verimli yeni çeşitler lehinde kullandığını da unutmamak gerekir.

Dünya genelinde tarımsal üretimin gelişmesine bakıldığında, yine Türkiye’dekine benzer gelişmelerin olduğu ve tarımsal üretimin artırılmasında ekolojik dengenin aleyhine bir gelişme olduğu görülmektedir. Son yıllarda, tarımsal üretim fazlasının olduğu özellikle Avrupa Birliği ve diğer gelişmiş ülkelerde aşırı kimyasal gübre kullanımı ve hastalıklarla mücadele ilaçlarının çevre üzerindeki olumsuz etkileri tartışılmaya ve bu tip tarımsal üretimin kısıtlanmasına yönelik tedbirler alınmaya başlanmıştır.

Nüfusun hızla arttığı gelişmekte olan ülkelerde ise durum pek de iç açıcı değildir. Nüfus baskısı nedeniyle tarım alanı açmak için tropik yağmur ormanlarının yakıldığı, suların kirlendiği, toprakların çoraklaşıp çölleşmenin hızla arttığı görülmektedir. Ancak, tarımsal alanların böylesi sağlıksız biçimde artması tarımsal üretimin sürdürülebilir şekilde artırılmasına

ve bu yörelerdeki insanların gıda ihtiyacını karşılamaya yetmemiştir (SOFA, 2004).

Bu nedenle, 2025 yılında 8 milyarı aşması beklenen dünya nüfusunun beslenmesi gerçekten önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekilebilir alanları artırmak pek mümkün olmadığı gibi, tarımsal üretimde kullanılabilecek su kaynakları da hızla azalmaktadır. Dolayısı ile artan nüfusu besleyecek miktarda üretim için ekilebilir alanların genişlemesi değil, birim alandan alınan ürün miktarının artırılması gerekmektedir. Bu da geçenlerde vefat eden Nobel ödüllü tek bitki ıslahçısı olan Norman Borlaug'a göre buğday ve mısır gibi tahıllarda verimin yüzde 80 artırılması demektir (Borlaug, 2003). Klasik ıslah yöntemleriyle elde edilebilecek biyolojik verim artışının da artık sınırlarına geldiği düşünüldüğünde, bitki ıslah çalışmalarında yeni teknolojilerin kullanılması kaçınılmaz görünmektedir.

Son yıllarda önemli gelişmeler gösteren biyoteknolojik yöntemlerin özellikle de moleküler tekniklerin tarımsal üretimi artırmada önemli avantajlar sağladığı bir gerçektir. Genetik mühendisliği teknikleri, şimdiye kadar bitkilerin genetik yapılarını değiştirmede kullandığımız yöntemlerle gerçekleştirilmede yetersiz kaldığı durumlarda, doğadaki diğer canlı organizmalardan da yararlanmayı mümkün kılmaktadır. Genelde biyoteknoloji olarak adlandırılan ve klasik biyotekno-

lojiden modern biyoteknolojik yöntemlere kadar uzanan ve gittikçe karmaşıklık düzeyi artan bu teknolojilerin (Şekil 1) ülkelerin bilim ve teknolojiadaki gelişmişlik durumlarına göre tarımda farklı düzeylerde kullanıldığı görülmektedir.

Şekilden de görülebileceği üzere klasik fermantasyondan sonra en düşük karmaşıklık düzeyinde olan biyolojik azot fiksasyonu gelişmekte olan ülkelere kolayca kullanılabilen bitki doku kültürü teknikleri ise birçok ülkede hastalıklardan arındırılmış bitki materyali üretiminde yaygın olarak uygulanmaktadır. Genomik çalışmalar, biyoinformatik, transformasyon, moleküler ıslah, moleküler tanı yöntemleri ve aşı teknolojisi olarak gruplandırılabilen modern biyoteknolojiler ya da gen teknolojileri ise Çin ve Hindistan gibi birkaç gelişmekte olan ülke dışında genelde gelişmiş olan ülkelere etkin olarak kullanılmaktadır (Persley ve Doyle, 1999).

Moleküler teknikler halen hayvan, bitki ve mikrobiyal gen kaynaklarının karakterize edilmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Aynı teknikler kullanılarak hastalık etmenlerinin tanısının yanında veterinerlikte aşı üretimi de yaygınlaşmış bulunmaktadır. Son yıllarda, genom araştırmaları da önemli bir evrim geçirmektedir. Yeni teknolojilerin kullanımı ile artık tek tek genlerin izole edilip tanımlanması yerine, tüm genlerin ya da gen gruplarının belirli bir organizma içerisindeki işlevlerini belirlemeye yönelik araştırmalar öne çıkmaya başlamıştır. Bu konularda büyük ölçekli DNA dizinleme yöntemlerinin geliştirilmesi, bilgisayar ve yazılım programlarının oluşturulması bu ölçekteki verilerin değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Burada, biyoinformatik ile "DNA yongaları" gibi teknolojiler biyolojik sistemlerin genetik yapılarına ayrıntılı olarak incelemeye olanak sağlamaktadır.

Moleküler tekniklerin tarımsal üretimin artırılmasında önemli olanaklar sunduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ancak, geçtiğimiz 20 yıl içerisinde yeniden bileşen [*rekombinant*] DNA ya da genetik mühendisliği teknikleri olarak da adlandırılan modern biyoteknolojik yöntemlerle geliştirilmiş hastalık ve zararlılara dayanıklı bitki çeşitlerinin insan sağlığı ve çevre üzerindeki olası olumsuz etkileri yoğun şekilde tartışılmakta, bu yeni teknolojinin sunduğu olanaklar farklı açılardan sorgulanmaktadır.

Bu makalede modern biyoteknolojik yöntemlerle elde edilmiş ve genelde Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO) olarak tanımlanan bu transgenik ürünlerin tarımsal üretimin artırılmasında sunduğu olanaklar, bu ürünlerin insan sağlığı ve çevre üzerindeki olası olumsuz etkilerinin yanında GDO'larla ilgili sosyo-ekonomik kaygılar ele alınmaya çalışılacaktır.

Tarımsal Üretimde Kullanılan GDO'lar Hangileridir?

Yukarıda da belirttiğim gibi genetik mühendisliği teknikleri, şimdiye kadar bitkilerin genetik yapılarını değiştirmede kullandığımız yöntemlerle gerçekleştirilmede yetersiz kalın-

diği durumlarda, doğadaki diğer canlı organizmalardan da yararlanmayı mümkün kılmaktadır. Moleküler genetik konularına tam vakıf olmayanlar için ilk bakışta doğal değilmiş gibi görünen bu teknikler, doğanın işleyişi anlaşıldıkça daha fazla benimsenecek ve yaygın olarak insanlığın yararına sunulacaktır.

Bitki biyoteknolojisi ve özellikle gen teknolojisi alanındaki gelişmeler 1980'li yıllardan itibaren hız kazanmış, ilk transgenik ürün bitkisi olan uzun raf ömürlü domates FlavrSavr adı ile 1996 yılında pazara sürülmüştür. Bunu gen aktarılmış soya, mısır, pamuk, kolza ve patates bitkileri izlemiştir. 1996 yılından itibaren transgenik ürünlerin ekim alanları hızla artmış ve 2008 yılında 125 milyon hektara ulaşmıştır (Çizelge 1).

Halen yetiştirilmekte olan transgenik ürünlerin ekim alanları incelendiğinde, bu ekim alanlarının yüzde 99'unun A. B. D., Arjantin, Kanada, Brezilya, Hindistan ve Çin'de olduğu, genetiği değiştirilmiş ürün ekimi yapan ülkelerin sayısı 25'e ulaşmış olmakla beraber (Güney Afrika, Avustralya, Romanya, Uruguay, İspanya, Meksika, Filipinler, Kolombiya, Bulgaristan, Honduras, Almanya ve Endonezya) bu ülkelerde geniş ekim alanları bulunmadığı görülmektedir (James, 2009). Çin'deki ekim alanları ise özellikle Bt içeren pamuk ile hızla artmaktadır. Yine, Hindistan'da Bt içeren pamuk ekimine izin verilmesiyle bu ülkede de transgenik pamuk ekim alanlarının hızla arttığı görülmüştür. Transgenik ürünlerin ekim alanları 2008 yılı itibarıyla 125 milyon hektara ulaşmış olmakla beraber, bu ekim alanlarının artmasındaki şüphesiz en önemli engel özellikle Avrupa Birliği kamuoyunda bu ürünlere karşı oluşan olumsuz tepkiler, dolayısı ile bunun üreticiler üzerinde oluşturduğu olumsuz beklentilerdir. Aynı şekilde, gelişmekte olan ülkelere aşağıda daha detaylı olarak değerlendirilecek olan biyogüvenlikle ilgili yasal mevzuatın henüz oluşturulmamasının getirdiği belirsizlik de ekim alanlarının genişlemesine engel olmaktadır.

Çizelge 1. 1996-2008 Yılları Arasında Transgenik Bitkilerin Toplam Ekim Alanı (milyon ha)

Yıllar	Hektar (milyon)
1996	1,7
1997	11,0
1998	27,8
1999	39,9
2002	58,7
2003	67,7
2004	81,0
2008	125,0

OECD BioTrack On-line verilerine göre 2000 yılı itibarıyla transgenik ürünlere ait 15.000 üzerinde tarla denemesi yapılmıştır. Bu ürünler arasında tarla bitkileri, sebzeler, meyve ağaçları, orman ağaçları ve süs bitkileri bulunmaktadır. Burada dikkate değer bir husus ise 100'e yakın transgenik

ürün çeşidi için ticari üretim izni alınmış olmasına rağmen bunlardan ancak birkaç tanesi pazara sürülmüştür.

Buna paralel olarak, geniş ölçekte yetiştiriciliği yapılan türlerin oldukça sınırlı sayıda olduğu ancak soya, mısır, pamuk ve kolza gibi önemli ürün türleri olduğu görülmektedir. Pazara sürülen ilk transgenik ürün olan uzun raf ömürlü FlavrSavr domatesi pazarlama stratejilerindeki yanlışlıklar ve tüketiciler tarafından fazla tutulmaması nedeniyle üretimden kalkmıştır.

Bt patates ise çevrecilerin tepkisinden çekinen büyük "Fast Food" gıda zincirlerinin talep etmemeleri nedeniyle pek geniş ekim alanları bulamamıştır. Herbisitlere dayanıklı transgenik buğday çeşidi de gerek çevrecilerin tepkisi gerekse bu ürünü geliştiren çokuluslu şirketin pazarlama kaygıları nedeniyle henüz ticarileştirilmemiştir. Virüse dayanıklı papaya, Hawaii adalarındaki papaya endüstrisini kurtarmış olmakla beraber sadece burada yetiştirilmektedir. Geniş ölçekte yetiştirilen tür ve çeşitlerin yine çok uluslu şirketlere ait tohumculuk şirketleri tarafından pazarlanıyor olması ayrıca dikkat çekmekte olup, bunun nedenleri ileriki bölümlerde incelenmeye çalışılacaktır.

Tekrar belirtmek gerekirse, dünyada yaygın olarak yetiştirilen ve ticarete konu olan GD ürünler soya, mısır, pamuk ve kolzadır. Bunlar ya bazı böceklerle karşı dirençli hale getirilmişlerdir ya da herbisit denilen yabancı ot ilaçlarına dayanıklılık taşımaktadırlar.

GDO karşıtlarının yanlış beyanlarına dayanarak gazete ve televizyonda sürekli yer bulan balık geni aktarılmış çilek, tavuk geni aktarılmış patates, kolera geni aktarılmış domates veya akrep geni aktarılmış pamuk dünyanın hiçbir ülkesinde yetiştirilmemektedir.

GDO'ların Yararı Nedir?

Yukarıda belirtilen transgenik ürünler öncelikle daha az ilaçlama gerektirdiğinden çiftçiler açısından girdi masraflarını azaltmaktadır. Çevre açısından ise daha az tarımsal kimyasal kullanımının olumlu etkisi yadsınmaz. Yine, ürünleri ilaçlarken ya da yabancı ot mücadelesi için tarla sürümleri sırasında kullanılan traktörlerin saldıgı karbondioksit miktarının (sera gazı salımının) azalıyor olması çevre açısından önemli faktörler arasındadır. Bunlara ek olarak, herbisitlere dayanıklı soya ya da mısır çeşitlerinin en az toprak sürümü hatta hiç toprak sürümü yapılmadan önceki yılın sap kalıntıları üzerine ekimin mümkün olduğu bölgelerde toprak erozyonu da gözle görülebilir oranlarda azalmıştır. Yapılan bilimsel çalışmalar, GDO'lu mısırların klasik mısırlara göre önemli ölçüde daha az fumonisin (kansere neden olan madde) içerdiğini ortaya koymuştur.

Genetiği değiştirilmiş ürünlerin 1996-2007 yılları arasındaki dünya ölçeğindeki ekonomik ve çevresel etkileri Brookes ve Barfoot (2005 ve 2009) tarafından kapsamlı olarak ortaya konulmuştur.

Dünya ölçeğinde soya üretim düzeyi 68 milyon ton, mısır üretimi de 62 milyon ton artmıştır. Bu GD ürünlerin küresel ekonomik katkısı 12 yıl boyunca toplam 44,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bunun yarısı ABD ve Kanada gibi gelişmiş ülkelerin hanesine yazılırken, 22 milyar dolarlık kısım Arjantin, Brezilya, Hindistan ve Çin gibi gelişmekte olan ülkelerin çiftçilerine ve ekonomilerine katkı sağlamıştır.

Yurtdışındaki ve Türkiye'deki GDO karşıtlarının iddialarının aksine küresel ölçekte pestisit (tarımsal mücadele ilacı) kullanımındaki azalma 1996-2008 yılları arasında toplam 359 milyon kg değerine ulaşmış, yani doğal yaşama zarar veren pestisit kullanımında yüzde 8,8 azalma sağlanmıştır.

Küresel ısınmanın önemli etmenlerinden karbondioksit salınımı da GD ürünlerin getirdiği toprak işleme ve ilaçlama avantajları sonucu azalma göstermiştir. Örneğin 2007 yılında GDO'lu üretim sayesinde 14,2 milyar kg karbondioksit salınımı engellenmiş; bu 6,3 milyon adet aile otomobilinin 1 yıl içerisinde bıraktığı karbondioksit oranına eşittir.

İkinci Nesil GDO'lar

Bundan sonra piyasaya sunulması beklenen transgenik ürünlerin üretim maliyetlerini düşürücü özelliklerin yanında tüketicileri doğrudan ilgilendiren özellikler üzerinde de yoğunlaşması beklenmektedir. Bunlara en güncel örnek "Altın Pirinç" olarak adlandırılan beta karoten/A vitamini içeriği yükseltilmiş çeltiktir. Gelişmekte olan ülkelerde özellikle Güneydoğu Asya'da A vitamini eksikliği çeken 170 milyon kadar kadın ve çocuğun bu şekilde yeterli A vitamini alması ümit edilmektedir. Greenpeace örgütü ise Altın Pirinç'in sadece çokuluslu şirketlerin bir pazarlama stratejisi olduğunu, bölgede günlük yaklaşık 300 gram pirinç tüketildiğini ancak bir insanın önerilen günlük dozda provitamin A alabilmesi için bu miktarın yaklaşık 12 katını yemesi gerektiğini iddia etmektedir. Altın Pirinç geliştiren araştırmacılar bu hesaplamanın gerçekleri yansıtmadığını söylemektedirler. Nitekim biyogüvenlikle ilgili testlerin tamamlanmasından sonra 2012 yılında yaygın üretimine başlanacak olan "Altın Pirinç II"nin 72 g tüketilmesiyle çocukların Vitamin A eksikliğini karşılanacağı ortaya konmuştur.

Altın Pirinç İnsani Yardımlaşma Ağı'na (Humanitarian Golden Rice Network) da üye olan Syngenta firmasının yatırımı ile 2005 yılında "Altın Pirinç 2" adı verilen ve öncesine göre yaklaşık yirmi kat daha fazla provitamin A içeren yeni bir pirinç çeşidi geliştirilmiştir. Firma yıllık 10.000 dolardan düşük gelirli çiftçilere tohumları ücretsiz vermeyi planlamaktadır. Ayrıca bu tohumlara sahip olan çiftçiler ileriki senelerde kendi tohumlarını firmaya bedel ödemediği için çoğaltabileceklerdir (<http://www.nature.com/nbt/journal/v23/n4/full/nbt0405-395.html>).

"Altın Pirinç" örneğinin dışında doymuş yağ asit oranı değiştirilmiş yağlı tohumların, elzem amino asit içeriği yükseltmiş tahıl ve patateslerin, mikroelementlerce zenginleştiril-

miş tahılların, aroma maddeleri yüksek ancak düşük kalorili ürünlerin yakın gelecekte piyasaya çıkması beklenmektedir. Hepatit B aşısı içeren patates ve muz bitkilerinin yanında, transgenik bitkilerin önemli bir kullanım alanı da ilaç hammaddesi ve monoklonal antikor üretimi için büyük potansiyel sunmalarıdır. Gen aktarılmış bu bitkilerin sera ve tarla denemeleri halen devam etmektedir.

Bunlara paralel olarak, üzerinde en fazla araştırma yapılan konular arasında biyotik ve abiyotik stres koşullarına dayanıklı bitki çeşitleri gelmektedir. Yukarıda da değinildiği üzere, şimdiye kadar sağlanan üretim artışı tarım alanlarının genişlemesi, yaygın kimyasal gübreleme ve sulama ile sağlanmış ve bunlar ekolojik dengeyi olumsuz yönde etkilemiştir. Artık herkes tarafından kabul edilen bu sorunlar nedeniyle bundan böyle tarımsal üretimin artırılmasındaki temel iki hedef sürdürülebilir tarım teknikleri ve birim alandan alınan verimliliğin artırılması yönünde olacaktır. Bunun için de bitkilerin yüksek verimli genotipe sahip olmalarının yanında biyotik ve abiyotik stres koşullarına dayanıklı olmaları da istenmektedir (SOFA, 2004).

Bunlar arasında hastalık ve zararlılara dayanıklılık özelliği başta gelmektedir. Zira özellikle gelişmekte olan ülkelerde, bitkisel üretimin yarıya yakın kısmı hatta bazen fazlası üretim sırasında veya hasat sonrası hastalık ve zararlılar nedeniyle kaybolmaktadır. Bunlara karşı tarımsal mücadele ilaçlarının kullanıldığı durumlarda ise bu hem üretim maliyetini artırmakta hem de insan sağlığını ve çevreyi olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Dolayısı ile hastalık ve zararlılara karşı dayanıklılık genleri aktarılmış bitkilerin geliştirilmesi verimliliği artırdığı gibi tarımsal üretimin çevre üzerindeki baskısını da azaltacaktır. Bu alanda şimdiye kadar elde edilmiş en başarılı uygulama Lepidopter'lere dayanıklılık sağlayan *Bacillus thuringiensis* endotoksin genleri aktarılmış bitkilerden elde edilmiştir. Ancak, bitkisel üretimde zararlı olan çok sayıda diğer zararlı böceklere karşı aynı başarı henüz elde edilememiştir. Aynı şekilde, bazı virüs hastalıklarına karşı dayanıklı bitki çeşitleri geliştirilmişse de bunların sayısı pek fazla değildir. Bitkilerde önemli kayıplara neden olan fungal ve bakteriyel hastalıklara karşı direnç kazandırmaya yönelik araştırmalar da yoğun biçimde devam etmektedir. Ancak, bu hastalıklara dayanıklılık mekanizmalarının karmaşıklığı, dayanıklılık mekanizmalarının bitkiler ve patojenler arasında farklılık göstermesi, patojenlerin özellikle fungusların kendi dayanıklılık mekanizmalarını sürekli geliştirme yetenekleri nedeniyle henüz bakteriyel ya da fungal hastalıklara dayanıklı transgenik bitki çeşitleri üretim zincirine girecek aşamaya gelmemiştir.

Bilindiği üzere küresel ısınma ve yanlış arazi kullanımı gibi nedenlerle 21. yüzyılda kuraklığın ve çölleşmenin gittikçe artması beklenmektedir. Bu durumdaki arazilerin çoğu ise Afrika gibi nüfus artış hızının en fazla olduğu ülkelerde bulunmaktadır. Bu nedenle, kurağa dayanıklı ya da az suyla

yetişebilen bitki çeşitlerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Aynı şekilde tuzlu veya mikroelement eksikliği ve alüminyum gibi metal fazlalığı sorunu bulunan topraklarda yetişebilen bitkilerin geliştirilmesi de bu gibi ülkelerdeki marjinal tarım alanlarında üretim yapılabilmesine olanak sağlayacaktır. Eldeki bilgiler, dünyada mineral eksikliği ve metal (özellikle alüminyum) toksisitesi nedeniyle bitkisel üretimin sınırlandığı toprakların tüm topraklar içerisindeki payının yüzde 60 dolayında olduğunu göstermektedir (Çakmak, 2002). Hem bu tür toprak sorunlarına hem de olumsuz çevre/klim koşullarına karşı dayanıklılık kazandırmaya yönelik çalışmalar da yoğun bir şekilde devam etmekte beraber, bu özelliklerin birden fazla gen veya gen grupları tarafından belirleniyor olması, bunların gerek belirlenip klonlanmaları gerekse bitkilere aktarma teknolojilerinin yetersizliği sebebiyle henüz beklenen başarı düzeyine ulaşamamıştır.

alarının doğru olup olmadığı, bu soya çeşidini geniş alanlarda eken çiftçiler tarafından da sinanacaktır.

Bu ürünlerin verimlilik konusunu bilimsel veriler ışığında farklı boyutları ile incelemek mümkündür: Birincisi, özellikle mısır ve pamuk üretiminde çiftçilerin lepidopter diye gruplandırılan bazı zararlı böceklerle mücadele için kullandıkları pestisitlere (kimyasal mücadele ilacı) gerek kalmamaktadır. Bu da çiftçi açısından hem bu ilaç masrafından hem yetiştirme boyunca birkaç kez yapması gereken ilaçlama için harcaacağı yakıt (mazot) masrafından hem de işçilikten veya kendi zamanından önemli tasarruf sağlaması anlamına gelmektedir. Öte yandan, kimyasal ilaçla mücadelenin pek etkin olamadığı özellikle ikinci ekim mısırda sap ve koçan kurtlarıyla mücadelede, bu zararlılara dayanıklılık kazandırılmış mısır ekimi doğrudan verim artışı da sağlamaktadır. Bu

GDO'lu Ürünler Verimi Arttırıyor mu?

Yukarıda da belirttiğim üzere, halen piyasada bulunan ürünlerin önemli bir kısmı bazı zararlı böceklerle ve herbisitlere karşı dayanıklılık özelliği kazandırılmış ürünlerdir. Bunların bu özellikleri de satılan her bir tohum torbası üzerinde açıkça yazılmaktadır. Bugüne kadar, piyasada bulunan hiçbir transgenik soya, mısır ya da pamuk "yüksek verimli" iddiasıyla pazarlanmamıştır. Bu iddia teknoloji karşıtları tarafından ileri sürülüp sonra yine onlar tarafından çürütülerek kullanılan propaganda malzemelerinden birisidir. Ancak, ilk defa 2009 yılında piyasaya sürülen "Roundup Ready 2 Yield" soya çeşidi, ABD'de 6 eyalette yapılan tarla denemelerinde önceki transgenik soya çeşitlerine göre yüzde 7-11 verim artışı sağladığı için, yüksek verimli ilk transgenik ürün ünvanını taşımaktadır. Tohum tedarikçisi firmaların bu iddi-

husus, yani ilaçla etkin mücadelenin yapılamadığı durumlarda doğrudan verim artışı, çiftçilerin kimyasal mücadele ilacı temin etmekte güçlük çektiği gelişmekte olan ülkelerde daha bariz olarak görülmektedir.

Türkiye'de Tarım Bakanlığı Araştırma Enstitüleri tarafından 2001-2003 yıllarında yürütülen ancak sonuçları resmen açıklanmayan mısır tarla denemelerinde, transgenik mısır klasik mısıra göre yüzde 35-40 daha fazla verim sağlamıştır. Ne yazık ki bu 3 yıllık araştırma sonuçları gerek Tarım Bakanlığı bürokratları gerekse bu bilgi kendilerine verilmiş olduğu halde GDO'ya Hayır Platformu sözcüleri tarafından ısrarla görmezden gelinmektedir.

GDO'lu Ürünleri Tüketmek Güvenli mi?

GDO'lu ürünlerden bahsederken 1996 yılından beri ekilip

tüketilen ürünlerle, hayali ürünleri ya da araştırma aşamasındaki ürünleri karıştırmamak gerekmektedir. Halen piyasada olan transgenik soya, mısır, pamuk ve kolza gibi ürünlerin ticari ekimlerine izin verilmeden önce, yoğun ve kapsamlı laboratuvar ve klinik testlerin yapılması ve bulguların bağımsız bilim kurulları tarafından inceleniyor olması, bu tip olası yan etkilerin oluşmaması için alınan tedbirler arasındadır. Nitekim, Avrupa Birliği ülkelerindeki kamuoyu endişelerini giderebilmek amacıyla, AB üyesi 13 ülkeden 65 bilim insanının katılımıyla 11,5 milyon Euro harcanarak yürütülen ve 3,5 yıl süren ENTRANSFOOD araştırma programı, halen üretilip tüketilmekte olan genetiği değiştirilmiş ürünlerin insan sağlığı açısından klasik yöntemlerle elde edilen ürünlerden daha tehlikeli olmadığını ortaya koymuştur (Kupper ve ark., 2004). Tekrar hatırlatmak isterim ki geçtiğimiz yıllarda basın-yayın organlarında yer alan 'GDO'ya Hayır Platformu' üyelerinin iddialarının aksine, "tavuk geni aktarılmış patates, kolera geni aktarılmış domates veya akrep geni aktarılmış pamuk" dünyanın hiçbir yerinde yetiştirilip tüketilmemektedir. Yine bu teknoloji karşıtlarının bilimsel araştırma sonucuymuş gibi sundukları örneklerin hiçbirisi hakemli bilimsel dergilerde yayımlanmamıştır; bunlar, bilimsel dayanaktan yoksun, araştırma yöntemleri hatta kullandıkları materyalleri şaibeli çalışmaların ötesine geçememiştir.

Genetiği değiştirilmiş ürünlerin insan sağlığı ve çevre üzerindeki olası olumsuz etkilerini değerlendirmeye yönelik bilimsel esaslara dayalı çeşitli ulusal, bölgesel ve uluslararası kurullar bulunmaktadır. Örneğin Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA) ve 18 Nisan 2004 yılında yürürlüğe giren genetiği değiştirilmiş ürünlerin etiketlenmesi ve izlenebilirliğini amaçlayan yönetmelikler Avrupa Birliği ülkelerinde transgenik tohumların ekimine, ithaline ve kullanımına yönelik önemli adımlardır. Nitekim Türkiye'deki basında yer alan haberlerin aksine Avrupa Birliği her yıl 30-40 milyon ton mertebesinde soya ve bazı yıllar mısır ürünleri ithal etmekte, yine İspanya'daki mısır üretiminin yaklaşık yüzde 70'i GD mısır ile yapılmaktadır.

GDO'lu Ürünler Alerji Yapar mı?

GDO karşıtları tarafından sıkça öne sürülen bir olumsuzluk ise transgenik ürünlere aktarılan genlerin insanlarda alerji yapacağı ve toksik etkileri olabileceğidir. Ancak, bu ürünlerin ticari ekimlerine izin verilmeden önce yoğun ve kapsamlı laboratuvar ve klinik testlerin yapılması ve bulguların bağımsız bilim kurulları tarafından inceleniyor olması, bu tip yan etkilerin en az düzeyde olmasını sağlamaktadır. Burada hatırlanması gereken husus, transgenik ürünlerin alerji oluşturma olasılığının klasik ıslah yöntemleri ile elde edilen ürünlerden daha fazla olmamasıdır (König ve ark., 2004).

Biyoteknoloji karşıtları hala "Brezilya fıındığı geni içeren soya alerjik olduğu için marketlerden toplatıldı" iddiasında bulunmaktadırlar. Konu biraz tarafsız gözle incelendiğinde görülebileceği üzere, Brezilya fıındığından izole edilen

2S albumin geni aktarılmış soya fasulyesi geliştirilirken, Nebraska Eyalet Üniversitesi tarafından yürütülen bilimsel gıda güvenliği testlerinde, alerjik etkileri olabileceği ortaya konduğundan hiç bir zaman piyasaya sürülmemiştir. Bu nedenle iddia edildiğinin aksine hiçbir zaman marketlerde bulunmamış ve raflardan toplanması söz konusu olmamıştır. Bu örnek, transgenik ürünler üzerindeki gıda güvenliği regülasyonlarının ne kadar önemli ve sıkı olduğunun bir göstergesi olduğu halde, teknoloji karşıtları tarafından yıllardır çarpıtılarak kullanılmaktadır (Nordlee ve ark., 1996).

Ancak, her gün yediğimiz doğal ya da organik gıdalarda da bazı insanların sindirim sistemlerinde tam olarak sindirilemedikleri için alerjenik reaksiyonlara neden olan proteinler veya doğal kimyasal maddeler bulunabilmektedir. Bunlar binlerce yıldır alerjenik reaksiyonlara neden oldukları halde, insanlar tarafından herhangi bir yasaklama hatta çoğu kez uyarı dahi (örneğin, ileri bazı ülkelerde yerfıstığı veya buğday içeriği olan gıdalarda uyarı etiketi zorunluluğu vardır) olmadan tüketilebilmektedir.

Transgenik ürünler geliştirilirken, aktarılan genin bu tip alerjenik reaksiyona sahip proteinleri üretilip üretmeyeceği detaylı olarak araştırılıp, alerji oluşturma potansiyeli bulunmadığından emin olunduktan sonra ekimine ve daha sonra tüketimine izin verilmektedir. Dolayısı ile ENTRANSFOOD projesinde de vurgulandığı üzere transgenik ürünler klasik eşdeğerlerine göre çok daha fazla risk analizine tutulduklarından alerji oluşturma olasılıkları klasik ürünlerden çok daha düşüktür.

GDO'lu Ürünler Kısırlık Yapar mı?

GDO karşıtları, Avusturya Sağlık Bakanlığı tarafından bir ön rapor halinde yayınlanmış çalışmaya atıfta bulunarak, "genetik mühendisliği yoluyla elde edilen ürünlerin kısırlığa neden olduğu tespit edildi" iddiasında bulunmaktadırlar. Başta Avrupa Birliği Gıda Güvenliği Otoritesi EFSA olmak üzere birçok bilim insanı bu yoruma katılmamaktadırlar. Rapor detaylı olarak incelendiğinde, Greenpeace tarafından ortaya atılan ve bizdeki GDO karşıtlarının da sıkça kullandığı bu iddia raporda verilen bulgularla dahi desteklenmemektedir. Nitekim, aradan 1 yıl geçmiş olmasına rağmen, bu çalışma halen bilimsel hakemli dergilerde yayımlanmamıştır.

Avusturya çalışmasından önce de sık sık GD soyların Rusya'da fareler üzerinde benzer etkiler gösterdiği iddiaları vardı. Burada belirtmekte yarar var. Türkiye'deki biyoteknoloji karşıtları, Dr. Irina Ermakova'yı "Rusya Bilimler Akademisi Üyesi" olarak lanse etseler de söz konusu kişi Bilimler Akademisi üyesi olmayıp, Rusya'daki biyoteknoloji karşıtı sivil toplum kuruluşu "Ulusal Genetik Güvenlik Derneği" (Türkiye'deki GDO'ya Hayır Platformu eşdeğeri) başkan yardımcısıdır. Dr. Irina Ermakova'nın transgenik soyanın farelerde fertilitiyi düşürdüğü ve bunlardan doğan yavruların hayatta kalabilirlik ve gelişimini olumsuz etkilediğini iddia eden çalışması medyada ve siyasi çevrelerde geniş ilgi

uyandırmış olmakla birlikte bugüne kadar (15 Kasım 2009) hakemli bilimsel dergide yayımlanmamıştır.

Geçen hafta gazetelerde “son yapılan bir araştırma diye sunulan” İskoç Rowett Enstitüsü’nde yürütülen çalışma 1999 yılında, yani bundan tam 10 yıl önce Lancet Dergisi’nde yayımlanmış ve yeterince tartışılmıştır. Royal Society uzman paneli konuyu detaylı olarak incelemiş, eleştiriler genellikle kontrol grubunun olmayışı üzerinde yoğunlaşmış ve çalışmanın bilimsel olarak yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. Genetiği değiştirildiği halde lektin salgılamayan patateslerle beslenen bir kontrol grubu bulunmamaktadır ve bu durumda komplikasyonlara genetik müdahalenin yol açtığı sonucuna varılamaz. Ayrıca, fareler gerçek anlamda aynı biçimde beslenmemişlerdir. Proteinin yanı sıra diğer besin maddelerinin miktarlarındaki farklılıklar, çalışmanın sonuçlarını etkilemiş olabilirler. Bunun da ötesinde, zararlı olduğu iddia edilen bu patatesler, hiçbir zaman araştırma fazını geçip piyasaya sürülmemişlerdir.

Şunu tekrar vurgulamak isterim ki gerek yurtdışındaki gerekse Türkiye’deki GDO karşıtları genetiği değiştirilmiş ürünlerin insan ve hayvan sağlığı üzerinde yapılan ve hakemli bilimsel dergilerde yayımlanan 200’den fazla bilimsel araştırmayı ısrarla görmezden gelmektedirler.

GDO’lu Ürünler Antibiyotiklere Direnç Kazandırır mı?

Doğada organizmalar arasında yatay gen geçişi olasılığı bulunmakla birlikte, yapılan bilimsel çalışmalarda bazı transgenik ürünlere bulunan antibiyotiğe dayanıklılık genlerinin hastalık yapan mikroorganizmalara geçmediği gösterilmiştir. Antibiyotik direnç, “yapay inek midesi” içinde, gen transferi ihtimalini en güçlü kılacak şekilde tasarlanmış şartlar altında dahi, 10^{18} (yani 10,000,000,000,000,000,000) jenerasyonda GDO mısırdan bakterilere geçmemiştir. Bir başka ifadeyle, Bt. mısırdan bakterilere bu tür bir antibiyotik direnci transferi ihtimali, 10^{18} ’de 1’den (10,000,000,000,000,000,000’da 1’den) bile daha azdır. Kısacası, yapılan diğer bilimsel çalışmalarla da transgenik bitkilerde bakterilere gen transferi ihtimalinin yok denecek kadar küçük olduğu ortaya konmuştur (Bennett 2002). Son olarak 22 Şubat 2007’de Avrupa İlaç Ajansı Uzman Komitesi, Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi Uzman Paneli tarafından hazırlanan görüşü destekleyen raporunda, transgenik ürünlere kullanılan antibiyotiğe dayanıklılık geni *nptII*’nin insan sağlığında kullanılan antibiyotiklerden farklı olduğunu ve böyle bir geçiş gerçekleşse bile bunun süper-mikroplara yol açmayacağını bildirmiştir (EMEA, 2007).

GDO’ların İnsan Üzerindeki Genetik Etkileri Uzun Yıllar Sonra Çıkar mı?

Bu da teknoloji karşıtları tarafından sıkça dillendirilen iddialardan biri olup, detaylı temel biyoloji ve biyokimya bilgisi olmayanların kulaklarına çok mantıklı gibi gelen, ancak

bilimsel dayanaktan yoksun konular arasındadır. Genetik iyileştirme için ürünlere aktarılan genler (DNA dizinleri) doğada bulunan diğer organizmalardan alınmakta ve çeşitli genetik mühendisliği yöntemleri kullanılarak bu bitkilere aktarılmaktadır. Bu genlerin aktarılması sonucu kazandırılan özellikler, bitki içerisinde üretilen proteinler ve diğer organik moleküller sayesinde ortaya çıkmaktadır.

Dolayısı ile GDO’lu bitki esas itibarıyla doğadakinden pek de farklı olmayan moleküller içermektedir. İnsanoglu dünya üzerinde var olduğu günden beri hayvansal ve bitkisel ürünlerle beslenmekte, dolayısı ile her gün DNA ve protein tüketmektedir. GDO’lu olsun olmasın besin olarak aldığımız her ürün ağızımızda mekanik (dişler) ve kimyasal (tükürük salgısındaki enzimler) olarak parçalanmaya başlar, ardından mide özsuyundaki enzim ve asitlerle daha da ufak parçalara ayrılan bu besin maddeleri (amino asitler, nükleik asitler vs) ince bağırsaktaki hücreler tarafından alınarak kana karışır ve diğer organlar tarafından metabolizmaya alınırlar. Bitkisel veya hayvansal gıdalarla alınan genlerin bütün olarak insan bünyesine geçtiği şimdiki kadar görülmemiştir. Dolayısıyla uzun vadeli genetik etki oluşturma tezi bilimsel dayanaktan yoksundur. Burada bilerek ya da bilmeyerek sıkça yapılan hata, DDT veya ağır metallerle genleri karıştırmaktan kaynaklanmaktadır. Ancak, DDT ve çeşitli kimyasallar veya civa gibi ağır metaller gıda yoluyla alındıklarında karaciğer gibi çeşitli organlar tarafından veya yağ dokularında biriktirilirler. DNA ve proteinler ise sindirim sisteminde parçalandıktan sonra insan bünyesine alınır ve metabolizmada kullanılırlar.

Son günlerde biyoteknoloji karşıtları risk analizleri için yapılan fare denemelerinin yeterince uzun olmadığını iddia etmektedirler. Yukarıda belirtilen yaklaşık 300 adet bilimsel araştırmanın yanında, Japonya ve Kore’de 52 haftalık ve 104 haftalık fare denemeleri de yapılmış ve bu uzun vadeli ve “multigenerasyon” çalışmalarda olumsuz bir etki görülmediği saptanarak bilimsel hakemli dergilerde yayımlanmıştır.

GDO’lar Doğal Çevreyi Bozar mı?

Doğal çevreyi bozan en önemli faktör, insanın bizzat kendisidir. İnsanın var olduğu ve varlığını sürdürmeye çalıştığı her doğal çevrede doğayla bir çatışma olması kaçınılmazdır. Buna paralel olarak, organik tarım dahil her türlü tarımsal üretimin çevre üzerinde bir şekilde olumsuz etkisi olmaktadır. Burada önemli olan bu çatışmanın yoğunluğu ve doğanın bunu onarıp onaramayacağıdır. Şu ana kadar, piyasaya sürülmüş olan tüm ürünlere ekolojik denge üzerindeki olası olumsuz etkiler bilimsel veriler ışığında değerlendirilmiş, bu risk analizlerinin ardından üretim izinleri verilmiştir. Örneğin, son derece sıkı olduğunu bildiğimiz Avrupa Birliği biyogüvenlik mevzuatına göre, transgenik ürünlerin insan gıdası ve hayvan yemi olarak tüketilmesi için risk değerlendirilmesi, merkezi olarak EFSA tarafından yapılır ve tüm

lkeler buna uymak durumundadırlar. Yine AB mevzuatına göre her bir transgenik ürünün evre üzerindeki olası etkileri o ürünün ekiminin yapılacağı her bir ülkede ayrı ayrı ve birbirinden bağımsız olarak, daha önceden ilgili direktifte erevesi çizilmiş bilimsel yöntemlere göre yapılır.

Yukarıda da belirtildiği gibi GD rnlerin kullanımı tarımsal mücadele ilaçları kullanımını yüzde 8,8 azaltmıştır. Dolayısı ile GD rnlerinin kullanımı tarımsal üretim sırasında zararlı böceklerin yanı sıra faydalı veya hedef dışı organizmaların da pestisitlere maruz kalmasını azaltmaktadır.

Öte yandan, Türkiye'nin zengin biyolojik eşitililiği elbette üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Ancak, GDO karşıtlarının bunu aşırı derecede abarttıkları da bir gerçektir. Örneğin, dünyada yaygın olarak yetiştirilen soya, pamuk ve mısırın Türkiye'de tozlaşabileceği doğal akraba türleri bulunmamaktadır. Dolayısı ile bu ürünlerin yetiştirilmesinin ne gibi bir felakete yol aacağının GDO karşıtları tarafından somut olarak dillendirilmesinde yarar vardır. GDO'ların yetiştirilmesine karar verilmeden, bilimsel yöntemlere göre evre etki analizlerini yapacak yasal düzenlemeler de AB lkelerinde 1990 yılından beri yürürlüktedir. Türkiye'nin de bir an önce AB mevzuatıyla uyumlu bir biyogüvenlik yasası çıkarması bu olası olumsuzlukların olmasını engelleyecektir.

Transgenik rnlerin çevresel etkilerini değerlendirmek insan sağlığı üzerindeki etkilerini değerlendirmekten çok daha zor ve karmaşık görünmektedir. Burada şüphesiz tarımsal üretim yapılan ekosistemlerin birbirlerinden çok farklı olması en büyük etkidir.

evre zerindeki olası olumsuz etkilerin başında, transgenik bitkilerin ekosistemdeki diğer canlılarla etkileşimi gelmektedir. Örneğin, Bt aktarılmış mısır bitkilerini yiyen tırtılların yanında diğer hedef olmayan canlıların rneğin Kral Kelebeği'nin de olumsuz etkilenebileceği endişesi (Losey, 1999) birkaç yıl yoğun tartışma konusu olmuştur. Bu konu, GDO karşıtı örgütler tarafından hala yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak, Bt mısır polenlerinin Kral Kelebeği ve diğer hedef dışı organizmalar üzerindeki olumsuz etkilerini tarla koşullarında incelemek üzere yapılan kapsamlı araştırmalar, bu riskin çok düşük bir düzeyde olduğunu ve Kral kelebeklerinin yaşam döngüsünü olumsuz etkilemediğini göstermiştir (Oberhauser ve ark., 2001; Pleasants ve ark., 2001; Sears ve ark., 2001; Zangerl ve ark., 2001). Genetiği değeritirilmiş organizmaların evre üzerindeki etkileri tartışılırken, Bt geni aktarılmış bitkiler yerine normal mısır yetiştiriciliğinde kullanılan kimyasal mücadele ilaçlarının hedef olmayan organizmalar üzerinde çok daha fazla olumsuz etkilerinin bulunduğunu göz önünde bulundurmakta yarar vardır (Gianessi ve ark., 2002). Burada asıl endişe konusu, sürekli Bt aktarılmış mısır ile beslenen tırtılların belirli bir süre içerisinde dayanıklılık mekanizması geliştirmesinin kaçınılmaz olmasıdır.

GDO'lu Tohumlardaki okuluslu şirket Tekeli Neden Kaynaklanmaktadır?

Modern biyoteknolojik ürünler, tohum olsun tıbbi uygulamalardaki aşılar olsun, uzun yıllar süren ve pahalı araştırmaların ardından ortaya çıkmaktadır. Bunların az bir kısmı kamu araştırma kurumları ya da niversiteler tarafından üretilmekte geri kalanı da bu alanda çok büyük yatırımlar yapan çokuluslu birkaç şirket tarafından üretilmektedir. Bu durum sadece GDO'lu mısır ya da soya için değil, hepimizin yaygın olarak kullandığı sağlık ürünleri ve bilgisayar yazılımları için de geçerlidir. Konu üzerinde biraz araştırma yapılırsa görülebileceği üzere, geçtiğimiz 20 yılda artık kamu araştırma enstitüleri ve üniversitelerdeki araştırma bulgularının da artık yoğun bir şekilde patentlendiğini görebiliriz. Dolayısı ile bu sorunu sadece çokuluslu şirketlerin tekeliyle sınırlamak konunun vahametini görmemize engel olmaktadır.

Örneğin, "Tohum yaşamdır", "Yaşam patentlenemez" diyor teknoloji karşıtları. Bu argümana ilk bakışta katılmamak elde değil. Ancak, bugün artık giderek artan oranlarda tohumun bir teknoloji paketi olduğunu görmemiz gerekiyor. Diğer bir anlatımla, yüzyıllardır çiftçilik yapan insanlar tarafından seçilerek genetiği değeritirilmiş tohumların artık artan dünya nüfusunu besleyecek verim potansiyeline sahip olmadığı gerçeğini kabul etmek gerekiyor. Bunun yanında, 1960'lardan itibaren klasik ışlah, gübreleme ve zirai mücadele ilaçları kullanımıyla katlanarak artan tahıl verimlerinin artık artmadığı, 2050 yılında 9 milyar olacak dünya nüfusunun mevcut tarım arazilerinde yapılacak üretimle beslenebilmesi için tahıl veriminin yüzde 80 artması gerektiğini ve bunun için yeni teknolojilerden faydalanmak gerektiğini bizzat Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım rgt raporu söylüyor.

Yeşil Devrim dediğimiz dönemde, genelde kamu araştırma kurumları tarafından klasik ışlah yöntemleri kullanılarak genetiği geliştirilen tahıl eşitleri, herhangi bir patent koruması olmadan kamu ya da özel şirketler aracılığı ile pazarlanıyordu. Burada altını çizerek vurgulamak istediğim husus, daha bu dönemde yani GDO'lardan çok önce düşük verimli köy çeşitlerinin önemli ölçüde hem de devlet kuruluşları tarafından tasfiye edilmiş olmasıdır. Tabii burada daha yüksek verimli eşitleri tercih eden çiftçilerin bu tercih hakkını da unutmamak gerekir.

Modern biyoteknoloji ürünleri ise ağırlıklı olarak özel sektör Ar-Ge yatırımları sonucu ortaya çıktığından bunların patentlenerek kara dönüşmesi günümüzün bir gerçeği olarak karşımıza çıkıyor. Burada, çiftçilerin klasik ışlah sonucu elde edilmiş ürünleri tercih etmeleri önünde herhangi bir engel olduğunu söylemek ise konuyu biraz çarpıtmaktan başka bir şey değildir. ABD dahil GDO'lu ürünlerin yetiştirildiği dünyanın her yerinde klasik ışlah yöntemleriyle geliştirilmiş eşitleri temin edip yetiştirmek çiftçilerin tercihine bırakılmıştır.

GDO'lu Tohum Bağımlılığına Karşı Ne Yapmalı?

Türkiye dahil gelişmekte olan ülkelerin tohum bağımlılığına karşı yapmaları gereken ilk şey hamaset edebiyatıyla ideolojik saplantıları bir yana bırakarak, doğanın sunduğu nimetleri yani pek çok övündüğümüz biyoçeşitliliğimizi bilimsel çalışmalarla faydalı ürünlere dönüştürmektir. Şimdiye kadar yapılan yanlışlar doğru yolu bulmada rehber olabilir.

Aynı şekilde Brezilya, Hindistan ve Çin gibi tarımsal biyoteknoloji alanında önemli gelişmeler kaydeden hatta kendi geliştirdikleri transgenik ürünleri piyasaya sürme aşamasına gelen ülkeleri de iyi izlemek gerekir. Komşumuz İran biyoteknoloji alanında yaptığı çalışmaların meyvesini almaya başlamıştır. İran, kendi geliştirdiği böceğe dayanıklı çeltiğin üretimine başlamıştır. Mısır'da kendi enstitülerinde geliştirilen kurağa dayanıklı buğday, böceklerle dayanıklı pamuk ve mısırın tarla denemeleri yapılmaktadır.

Avrupa'da GDO'lu Tohum Teknolojisi Ne Durumda?

Dünyada ilk tarımsal araştırma istasyonu 1843'te İngiltere'de kurulmuş, bunu Almanya ve Amerika'da kurulanlar izlemiştir. Çoğumuzun bildiği gibi temel araştırmalarda, buna moleküler genetik de dahildir, Avrupalı araştırmacıların katkısı hala önemlidir. Hatta ilk transgenik bitki Belçika'da, keza Altın Pirinç de Avrupalı bilim insanları tarafından İsviçre'de geliştirilmiştir. Bununla beraber, genetik dahil ileri teknolojilerin tarımsal uygulamada yani tohumlukların geliştirilmesinde ABD, Avrupa'ya göre daha önde bulunmaktadır. Bunda çeşitli faktörlerin yanında ABD halkının yeni teknolojileri daha çabuk benimseyor olmasının rolü büyüktür.

Moleküler biyoloji ve genetik mühendisliği alanında Avrupalı firmaları yok saymak pek doğru olmaz. Bunlar arasında Bayer, Novartis, Limagrain gibi firmaları göz ardı etmemek gerekir. Ancak burada kısıtlayıcı faktör, firmaların yokluğu ya da araştırmada geri kalmışlığı değil, Avrupa'daki araştırma ikliminin çevresel faktörler yani teknoloji karşıtlarınca olumsuz hale getirilmesinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, seralardaki ya da tarlalardaki transgenik bitki denemelerinin teknoloji karşıtı gruplar tarafından tahrip edilmesi, Avrupalı bu firmaların denemelerini hatta laboratuvarlarını ABD'ye taşımalarına neden olmuştur. Benzer sorun Avrupa'daki üniversiteler için de ortaya çıkınca, Atlantığın batısına olan beyin göçü artmıştır.

Avrupa'da transgenik tohum teknolojisine karşı görülen olumsuz hava, beyaz biyoteknolojide görülmemektedir. Bunun sonucu olarak, gıda üretiminde kullanılanlar dahil GDO'lu organizmalardan endüstriyel enzim üretiminde Avrupalı şirketlerin bariz bir üstünlüğü olup, GDO'lu enzimlerin yüzde 75'i Avrupalı şirketler tarafından üretilmektedir.

Avrupa'da GDO'lar Yasak mı?

AB ülkelerinde 1990 yılında oluşturulan 2 direktifin ardından 2004 yılında bir kısım yasal düzenleme daha yapılmış

ve Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi oluşturulmuştur. Tamamen bilim insanlarından oluşan bu kuruluş, GDO'lu ürünlerin bilimsel esaslara dayalı risk değerlendirmesini yapmakla da görevlendirilmiştir. AB'de 1990 yılından bu yana 20'nin üzerinde GDO'lu ürüne, üretim ve/veya yem ve gıda olarak tüketim izni verilmiştir (EFSA). AB ülkeleri her yıl ABD ve Arjantin gibi ülkelere 30-40 milyon ton mertebesinde transgenik soya ve mısır ürünleri ithal edip tüketmektedirler. Bunları ithal edip tüketen AB ülkeleri arasında Fransa, Almanya ve Avusturya gibi GD mısır ekimine izin vermeyen ülkeler de vardır.

GDO'lara Neden Karşı Çıkılmaktadır?

Biyoteknolojik yöntemlerin sağlık alanında kullanılması pek tepki almaz iken, özellikle Avrupa Birliği ve bazı gelişmekte olan ülkelerde transgenik bitkilerin insan sağlığı ve çevre üzerine olası olumsuz etkileri tartışma konusu olmaktadır. Bunların bilimsel temelli tartışmalardan ziyade ideolojik, duygusal, kişisel ve ekonomik tercihler ağırlıklı olduğu yadsınmaz. Şimdiye kadar dinlediğim ve görüşlerini okuduğum teknoloji karşıtlarının önemli bir kısmı konuya ideolojik yaklaşmaktadırlar. Bunun doğal sonucu olarak da küreselleşmeye, belli bir ülkeye ya da şirkete karşı duralım derken teknolojiyi reddetme yanlısına düşmektedirler.

Teknoloji karşıtlarının tipik bir diyalogu "Biz biyoteknolojiye karşı değiliz, ama..." diye başlar ve olmayan ürünlerin olmadık zararlarının sıralanmasıyla devam eder. Bırakın sade vatandaş, bu konuda doktora yapmış bir bilim insanı olarak benim bile sıralanan bu olumsuz etkileri dinledikten sonra bu teknolojiye karşı bayrak açasım geliyor. Akıllı selim ile düşündüğümüzde bu kişilere "Madem biyoteknolojiye karşı değilseniz, neden GDO'ya Hayır Platformu'nun sözcülüğünü yapıyorsunuz?" diye sormak gerekiyor.

Doğal olarak basın yayın organlarından sürekli olarak bu olumsuz etkileri dinleyen insanlar da duygularıyla hareket etmeye başlıyorlar. Bunun yanında İstanbul gibi 15 milyonluk bir hapishaneye mahkum olmuş, doğaya yabancılaşmış insanların doğaya olan özlemlerini de yabana atmamak lazım. Bu insanların 30 katlı binalarda oturup, organik ürün tercih etmelerini ancak bu özleme bağlayabiliriz herhalde!

Biyoteknoloji karşıtlarının yazdıklarını her okuyuşumda bir kez daha görüyorum ki: 1) Bu arkadaşlar ya tarımdan ve çiftçilikten hiç anlamıyorlar, ya da 2) Kendi ideolojik görüşlerini ve pozisyonlarını korumak için bilinçli olarak tarımın bir dizi asıl sorununu görmezden geliyorlar. Sadece Türkiye'de değil, uluslararası platformlarda da bu kerameti kendinden menkul uzmanlar, gerçekleri çarpıtmaktan da, dahası haklarını savunduklarını iddia ettikleri insanların vahim duruma düşmelerinden de asla rahatsız olmuyorlar.

İşin belki de en acınası yanı, teknoloji karşıtı bu kişiler iddialarına karşı ortaya konulan bilimsel yayınları da ya görmezden geliyorlar ya da bilimsel çalışmaların içerisinde cımbız-

la çektikleri 1-2 noktayı ısrarla çarpıtarak, aynı söylemleri bıkmadan usanmadan sürdürmeye devam ediyorlar. Uzman olmadıkları konularda, kulaktan dolma bilgilerle bilimsel kanıtı ihtiyaç duymadan sorumsuzca beyanlarda bulunan bu kişilerin ortak yönü, toplumun ilgi duyduğu konularda yalan yanlış konuşarak popüler olmak ve bu yolla kazandıkları şöhreti de çeşitli vasıtalarla kişisel kazanca çevirmek.

Örneğin, bunlardan biri profesör olduğu dahi kesin olmayan, ancak internette aktarlık yapan bir şahsiyet. GDO karşıtı ateşli söylemleriyle televizyonda boy göstererek şifalı bitkilerini pazarlayan bu şahsı dinleyen çiftçilerimize de artık buğday, mısır yetiştirmeyi bırakıp şifalı bitkilerle 70 milyon üzerindeki insanımızı beslemek kalıyor!

Üyelerinin, yani bizzat üretim yapan çiftçilerin, yeni teknolojilere nasıl kavuşup uluslararası pazarda nasıl rekabet edebilir hale geleceklerini analiz ederek, kurumsal pozisyon belirlemek yerine, kerameti kendinden menkul uzmanların ortaya attıkları hayali ürünlerin olmayan risklerinden hareket eden TZOB yeni teknolojiye sırt çevirmiş duruma düşüyor.

İnsan sormadan edemiyor: Dünyada katlanarak artan ve 2008 de 125 milyon hektara ulaşan GDO'lu ürünleri üreten milyonlarca çiftçi ve onların çiftçi birlikleri, çevre ve insan sağlığına bu kadar duyarsız olabilir mi? ABD'deki, Kanada'daki, İspanya'daki, Arjantin'deki çiftçiler hiç mi hesap kitap bilmiyorlar? Brezilya'nın biyoçeşitliliği Türkiye'ninkinden daha mı az?

GDO'ya Hayır Platformu'nun son girişimi de GDO'ların haram olduğuna dair fetva almak üzere Diyanet İşleri'ne başvur-

maları. Bu grup, GDO'lu ürünlerde domuz geni var diye bir yalan uydurarak tezlerini güçlendirmeye çalışıyorlar. Halen tüm dünyada yaygın olarak üretilip tüketilmekte olan dört ürün (soya, mısır, pamuk, kolza) bulunmaktadır. Bunların hiçbirisi de domuz geni taşımamaktadır.

Konuyu biraz derinlemesine incelediğimizde görebileceğimiz üzere, son bir iki yıldır GDO'larda tamamen bağımsız olarak, bir kesim "girişimci" de "Helal Gıda Sertifikası" vererek kendilerine yarar sağlama çabasına girmişlerdir. Bu kişiler, gerek gıda güvenliğini gerekse bazı dini motifleri ve hassasiyetleri kullanarak TSE ve Diyanet İşleri'ni devre dışı bırakıp "Helal Gıda Sertifikası" düzenleme ve dolayısı ile bundan nemalanma gayreti içerisinde olduklarıdır. Bu kesim GDO'ları da bu amaçla kullanmaktadır. Ancak, Mısır Ulusal Biyogüvenlik Komitesi'nden aldığım bilgiye göre Kahire'deki El-Ezher Üniversitesi bugün itibarıyla GDO'lara karşı bir fetva vermemiştir.

Aslında müteaddiyin insanlarımızın, modern biyoteknolojiye dört elle sarılmaları ve bu teknolojiye teşekkür etmeleri gerekmektedir. Zira, GDO teknolojisinden önce dünyadaki tüm şeker (diyabet) hastaları domuz pankreasından elde edilen insülin kullanıyorlardı. Biyoteknolojinin gelişmesiyle birlikte şimdi tüm dünya, insan geninin klonlandığı GDO'lardan üretilen insülini (Humulin) kullanmaktadır. Diğer bir anlatımla, GDO'lar zorunlu olarak domuz insülini kullanan İslam dünyasını bu mecburiyetten kurtarmıştır.

Dolayısı ile GDO'ya Hayır Platformu'nun ön saflarında mücadele veren kişilerin hayali ürünlerin zararlarını anlatarak teknoloji karşıtlığı yapma yerine, bu teknolojinin yurtiçin-

de geliştirilip çiftçilerin hizmetine sunulabilmesi için gerekli bilimsel stratejilerin oluşturulmasına ve bu ürünlerin uygulamaya konulmasından önce gerekli risk analizlerini bilimsel olarak değerlendirecek bir Ulusal Güvenlik Kanunu hazırlanıp bir an önce yasalaşması için çaba göstermeleri yararlı olacaktır.

GDO Yönetmeliği Ne Getiriyor?

Genetiği değiştirilmiş (GD) ürünlerin geliştirilmesi, üretimi, ticareti ve kullanılması ile ilgili bir Ulusal Biyogüvenlik Kanunu'nun hazırlanması hem AB müktesebatına uyum hem de Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Biyogüvenlik Protokolü'nün uygulanabilmesi için gereklidir. Bu Kanun'un bir an önce çıkması, modern biyoteknoloji alanında yapılan Ar-Ge faaliyetlerinin düzenlenmesi ve alan denemelerinin uluslararası standartlara göre yapılabilmesi açısından da yararlı olacaktır.

Ancak, Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanarak Başbakanlığa gönderilen Ulusal Biyogüvenlik Kanunu tasarısı, son derece iddialı olmanın yanında, her şeyi bürokratik bir mercinin kontrolü altında tutmayı hatta bilimsel verilere dayanmaksızın modern biyoteknolojiyle ilgili araştırmaları dahi yasaklamayı öngören bir yaklaşım sergilemektedir. Buna karşın, tasarı biyogüvenlikle ilgili gerekleri gerçek anlamda yerine getirecek teknik içerikten ve bütünlükten yoksun görünmektedir. Ayrıca, tasarı dünyanın hiçbir gelişmiş ülkesinde görülmeyen cezai yaptırımları da içermektedir.

Söz konusu Kanun tasarısı taslağı daha TBMM'de görüşülüp kanunlaşmadan, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ani bir kararla ve ilgili sektörlerin ve üniversitelerin görüşünü almadan 26 Ekim 2009 tarihinde "Gıda ve Yem Amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerin, İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetimine Dair Yönetmelik" çıkarmıştır.

GDO'ya Hayır Platformu sözcüleri ve basında yer alan haberler, bu Yönetmeliğin GDO'lu ürünlerin Türkiye'ye girişinin önünü açacağı tezini savunurken, konuyla doğrudan ilgili olan gıda ve yem sanayicileri de büyük bir endişe içerisinde düşmüşlerdir. Zira Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 27 Ekim 2009 tarihli basın açıklamasından da net bir şekilde görülebileceği üzere, Bakanlık bu Yönetmelik ile GDO'ları resmen yasaklamıştır.

Gerçekten de bu Yönetmelik incelendiğinde kolayca görülebileceği üzere, Kanun tasarısı taslağındaki temel felsefenin yanlışlıklarını aynen yansıtmaktadır. Özetle:

- Yönetmeliğin amaç maddesinden de anlaşılacağı üzere Bakanlık yetilileri insan yaşamının GDO'larca tehdit edildiği varsayımından hareket etmektedirler.

- Yönetmelikte kullanılan tanımlar uluslararası anlaşmalar-daki ve AB müktesebatındaki tanımlardan farklılıklar göstermekte, dolayısı ile uygulamaları farklı yorumlara açık

hale gelmektedir.

- Keza, başvuru sahibinden istenen teknik bilgiler gerek Cartagena Biyogüvenlik Protokolü gerekse AB tüzüğünden farklı daha doğrusu karşılanamaz nitelikte olup, Yönetmeliği hazırlayanların konunun teknik boyutlarına da vakıf olmadıklarını göstermektedir.

- Biyogüvenlikle ilgili mevzuatın en sıkı olduğu AB ülkelerinde dahi bebek mamalarında GDO kullanımının yasaklanması söz konusu değildir.

- Yönetmeliği hazırlayan kişilerin konuya duygusal ve kişisel tercihlerle yaklaştıklarını gösteren bu örnekler, ithal edilecek GDO'lu ürünlerin bilimsel risk analizinden geçirilip ona göre izin verileceği tezini de çürütmektedir.

Bu Yönetmeliği hazırlayanlar, bu yasaklamanın uygulanabilirlikten yoksun olduğunu, uygulanabildiği taktirde Türkiye'deki yem ve gıda sanayi ile hayvancılık sektörü üzerinde yaratacağı olumsuz etkiyi ve kısa sürede gıda fiyatlarında önemli artışlar olacağı gerçeğini de görememişlerdir. Nitekim, Yönetmelik çıktıktan sonra gıda ve yem sanayinin kullandığı tüm hammadde ve girdi ithalatı durmuştur. Buna bağlı olarak soya ve ayçiçeği küspesi fiyatları 1 hafta içinde ikiye katlanmıştır. Bundan sonrası için ne olacağı da belli değildir.

Ulusal Biyogüvenlik Kanunu Tasarısı Ne Getirmektedir?

Yukarıda da belirttiğim üzere, genetiği değiştirilmiş (GD) ürünlerin geliştirilmesi, üretimi, ticareti ve kullanılması ile ilgili bir Ulusal Biyogüvenlik Kanunu'nun bir an önce çıkması, modern biyoteknoloji alanında yapılan Ar-Ge faaliyetlerinin düzenlenmesi ve alan denemelerinin uluslararası standartlara göre yapılabilmesi açısından da yararlı olacaktır.

Ancak, Kanun tasarısı ayrıntılı olarak incelendiğinde de görüleceği üzere, Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanarak Başbakanlığa gönderilen Ulusal Biyogüvenlik Kanunu tasarısı, son derece iddialı olmanın yanında, her şeyi bürokratik bir mercinin kontrolü altında tutmayı hatta bilimsel verilere dayanmaksızın modern biyoteknolojiyle ilgili araştırmaları dahi yasaklamayı öngören bir yaklaşım sergilemektedir. Buna karşın, tasarı biyogüvenlikle ilgili gerekleri gerçek anlamda yerine getirecek teknik içerikten ve bütünlükten yoksun görünmektedir. Ayrıca, tasarı dünyanın hiçbir gelişmiş ülkesinde görülmeyen cezai yaptırımları da içermektedir.

Söz konusu taslak, yetkililerin söylediğinin aksine AB'ye uyumla ilgili gereksinimleri yerine getirecek düzenlemeleri içermemekte, tam aksine Avrupa Birliği'ndeki biyogüvenlik mevzuatından ve bu konudaki kurumsal yapılanmadan uzaklaşan bir yapılanma öngörmektedir.

Bu tasarıda GDO'lu ürünlerin bebek mamalarında kullanımının yasaklanması siyaseten fevkalade doğru bir karar gibi görünse ve endişeleri giderici önemli bir tedbir

gibi sunulsa da, bu yasaklamanın bilimsel hiçbir dayanağı olmadığı gibi pratikte de pek bir yararı olmayacaktır. Zira gerek ABD gerekse Avrupa Birliği biyogüvenlik mevzuatlarına göre insan sağlığı açısından en ufak bir risk taşıyan GDO'lu bir ürünle bırakın bebek mamasını köpek maması bile yapmak mümkün değildir. İnsan sağlığı ve çevre açısından en ufak bir risk taşıyan GDO'lu ürünlerin yetiştirilmesine bile izin verilmemektedir.

Buradan da bu taslağı hazırlayanların AB'deki mevzuatı pek bilmedikleri ya da biliyorsalar da dikkate almadıkları anlaşılmaktadır.

Meclise gönderilen taslak incelendiğinde, 4898 no'lu kanunla onaylanan Uluslararası Cartagena Biyogüvenlik Protokolü'ne sadece atıfta bulunmaktadır. Bunun yanında, AB biyogüvenlik mevzuatından son derece yüzeysel ve kısmi alıntılar yapılmış olmakla beraber, hem bu direktif ve regülasyonlara atıfta bulunulmamakta hem de AB mevzuatında (direktifler ve ilgili yönetmelikler) istenilen gerekler yerine getirilmemektedir.

Taslağın daha da endişe verici tarafı, Tarım Bakanlığı'ndan kısmen bağımsız ve tamamen bürokratlardan oluşan yeni bir Biyogüvenlik Kurulu oluşturmayı öngörmesi ve biyoteknolojik araştırmalarla ilgili düzenleyici kuralları ve biyogüvenlikle ilgili tüm detayları Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmeliklere bırakmasıdır.

Avrupa Birliği'nde GDO'lara karşı kamuoyu oluşumunun en önemli nedenlerinden birisi de kamuoyunun özellikle İngiltere'deki deli dana hastalığı ve Belçika'daki dioksinli tavuk vakalarında kamu kurumlarına ve bürokratlara güvenlerini yitirmiş olmalarıdır. Bu nedenle, kamuoyunun kamu görevlilerine karşı oluşan bu güvensizliğini nispeten ortadan kaldırmak amacıyla alınan birçok tedbir arasında AB'nin (EC) 178/2002 no'lu regülasyonu ve bu regülasyon gereği kurulan Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA) bulunmaktadır. Mevcut ulusal sistemlerle işbirliği yapacak ancak onlardan bağımsız, yüksek bilimsel kalitede, şeffaf ve etkin çalışması öngörülen bu kuruluş GDO'larla ilgili konuları değerlendirmekle de görevlendirilmiştir. Tamamen bilim insanlarından oluşturulmuş olan EFSA, GDO'ların yanı sıra gıda güvenliği ile ilgili tüm konuları bilimsel esaslara göre değerlendirmektedir.

Yine Sayın Tarım Bakan'ının beyanının aksine biyoçeşitliliğin korunması için de Avrupa Birliği'ndekinden daha etkin bir sistem ne yazık ki getirilmemektedir. AB'de GDO'ların gıda ve yem olarak işlenmesi için gerekli risk analizleri EFSA tarafından yapılarak tüm üye ülkelerin buna uymaları beklenirken, GDO'ların çevre üzerindeki etkilerinin her üye ülke tarafından kendi koşullarına göre ayrı ayrı yapılması ve sonuçlarının diğer ülkelerle paylaşılması zorunlu kılınmıştır.

Dolayısı ile Meclis'e gönderilmekte olan taslakta öngörülen düzenleme ve yapılanma Avrupa Birliği ile taban tabana zıt

bir durumdadır.

Eğer bu Kanun tasarısındaki amaç sadece Uluslararası Cartagena Biyogüvenlik Protokolü'nde öngörülen gerekleri yerine getirmek ise, bunun AB'nin EC 1946/2003 no'lu regülasyonu gibi hazırlanacak bir yönetmelikle karşılanması mümkün olabilir. Burada özellikle dikkat edilmesi gereken en önemli husus, Uluslararası Cartagena Biyogüvenlik Protokolü'nün, GDO'ların sınır ötesi ticareti ve taşınması sırasında biyoçeşitliliğin korunmasını ve biyoçeşitliliğin sürdürülebilir kullanımı üzerindeki olası olumsuz etkilerin en aza indirilmesini hedeflemesidir. Protokol içerisinde zaman zaman, "insan sağlığı üzerindeki riskler göz ardı edilmeksizin" ifadesi geçiyor olsa da bunun bir tavsiye düzeyinde tutulmasına özen gösterilmektedir. Nitekim, Protokol'ün Eklere özellikle de EK III incelendiğinde, 'risk değerlendirmesi'nin biyoçeşitlilik üzerindeki etkiler ile sınırlı tutulduğu, gıda ve yem amaçlı ithalatlarda ise 'nispeten' zorunlu bir bildirim esasının bulunduğu görülebilir.

Söz konusu taslakta 'Yetkili Birim', Tarım Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olarak kurulacak olan 'Biyogüvenlik Kurulu' olarak belirtilmektedir. Taslak, halen diğer ilgili Bakanlıklar ve TÜBİTAK'ın görev tanımları içerisinde yer alan görev ve yetkileri, bilimsel olarak yetkin olmayan tek bir bürokratik mercie vermeyi hedeflemektedir. Taslağın en vahim yanlarından birisi de Biyogüvenlik Kurulu ya da Bakanlığın "gerekli gördüğünde" görüş istenecek "Bilimsel Danışma Kurulu" üyelerinin, Biyoteknoloji Kurulu tarafından önerilecek adaylar arasından Bakanlığın seçerek atama yapmasıdır.

Bu son örnek de Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanan Biyogüvenlik Kanunu tasarısının, Avrupa Birliği mevzuatından ne kadar uzak olduğunu somut olarak göstermektedir.

Özetle, Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanan Kanun tasarısı genelde yetkiyi bilimsel olarak yetkin olmayan tek bir bürokratik mercide toplamayı, biyoteknolojik uygulamaların gelişmesinden ziyade engellenmesini amaçlamakta, ancak biyogüvenlik sisteminin bilimsel esaslara göre oluşturulması gereklerini yerine getirecek hususları kapsamamaktadır. Kanun taslağı bu haliyle çıktığı takdirde, Türkiye'de biyoteknolojiyle ilgili her türlü araştırma ve geliştirme faaliyeti de bu alanın gelişmesini kesinlikle önleyecek şekilde sınırlandırılmış olacaktır. Genelde GDO içeren ürünlerin ithalatını da yasaklamayı hedefleyen bu yaklaşımın, Türkiye'deki gıda ve yem sanayi üzerine getireceği ekonomik sıkıntıların taslak hazırlanırken göz önünde tutulmadığı gibi aslında yetkiyi Kurul Başkanı'na vererek her türlü dış müdahaleye de olanak sağladığı anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son zamanlarda Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar üzerinde kopartılan fırtına gerçekten endişe vericidir. Hiçbir bilimsel dayanağı olmayan iddialarla insanların bu ileri teknolojiden soğutulması Türkiye tarımının geleceği için pek

de olumlu sonuçlar doğurmayacaktır.

Modern gen teknolojileri, hızla artan dünya nüfusunun yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak amacıyla tarımsal üretimin artırılmasında önemli olanaklar sunmaktadır. Burada, sürdürülebilir tarım tekniklerinin uygulanmasının yanında biyotik ve abiyotik stres koşullarına dayanıklı, yüksek verimli ve kaliteli bitki çeşitlerinin geliştirilmesi önemli bir önceliklidir.

Türkiye gibi zengin gen kaynaklarına sahip gelişmekte olan ülkelerin, öncelikli alanlarını saptayarak moleküler biyoloji çalışmaları için yeterli altyapıyı oluşturmaları ve kritik kitleyi oluşturacak sayıda yetkin araştırmacı yetiştirmeleri, ellerindeki genetik potansiyeli en iyi şekilde değerlendirmelerine yardımcı olacaktır.

Türkiye’de bitki biyoteknolojisi alanında son 20 yıl içerisinde çok önemli yatırımlar yapılmış, gerek Tarım Bakanlığı araştırma enstitülerinde gerekse üniversitelerde birçok modern biyoteknoloji laboratuvarları kurulmuş ve çok sayıda genç bilim insanı yurt dışında doktoralarını alarak yurda dönmüşlerdir. Yine bu süre içerisinde önemli üniversitelerimizde kurulan moleküler biyoloji ve genetik mühendisliği bölümleri ÖSS’de en yüksek puanları alan yetenekli gençlerin tercih ettiği alan olmuştur. Ne var ki harcanan yüzlerce milyon dolar kaynak, kurulan onlarca laboratuvar, yurtdışında ve yurtiçinde eğitim almış yüzlerce doktoralı elemana rağmen ortaya ekonomik değer yaratacak bir ürün konamamıştır.

Öte yandan 1980’li yıllarda tohumculuğun liberalizasyonu ile birlikte yabancı tohum şirketlerinin Türk tarımındaki etkisi gözle görülür biçimde artmıştır. Bu şekilde ithal edilen tohumluklar tarımsal üretimde gözle görülür artışlara neden olmuştur. Genelde yerli firmalar bu yabancı firmaların ortağı olarak ya dağıtım görevi almışlar ya da yurt dışından getirilen anaç tohumluğu veya ebeveyn hatlarını Türkiye’de çoğaltılarak dağıtımını üstlenmişlerdir.

Son yıllarda özellikle sebze tohumlarında yerli firmaların

da (çoğu geriye mühendislik olsa da) ıslah faaliyetlerinde bulunduğu görülmektedir. Yine de miktar olarak bunun modern biyoteknolojiye dayalı Ar-Ge faaliyetlerini destekleyecek düzeyde olduğunu söylemek mümkün değildir.

Son 20 senenin birikiminden ve yanlışlarından hareketle yapılabilecek öncelikli çalışmalar ise kolayca belirlenebilir:

- Çukurova bölgesi gibi iklimsel koşulları mısır ya da benzeri yüksek gelir getiren ürünleri yetiştirmeye uygun bölgeler birim alana getirisi düşük olan buğdayın ekim alanlarını daraltmaktadır.

Dolayısı ile buğday Orta Anadolu veya Güneydoğu Anadolu bölgelerinin kurak koşullarında yetiştirilmek zorunda olduğundan kurağa dayanıklı buğday çeşitlerinin geliştirilmesi en önemli öncelik olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Türkiye’de gerek beslenme alışkanlıkları gerekse ekolojik koşullar açısından buğday en önemli tarımsal ürünlerin başında yer almaktadır.

Dolayısı ile ekmeklik un kalitesi yüksek buğday ıslahı ikinci öncelikli hedef olmalıdır.

- Bir üçüncü öncelik de buğdayda pasa dayanıklılık ıslahıdır. Özellikle sürekli yeni hastalık ırklarının ortaya çıkması bu ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır. UG99 gibi yeni pas hastalıkları da Uganda’dan sonra Türkiye’ye doğru hızla yayılmaktadır.

Bu çalışmaların yapılabilmesi için tek bir enstitü belirlenmeli ve en az 20 adet doktoralı moleküler biyolog ve ıslahçı elemanın bu enstitüde istihdamı sağlanmalıdır. Yine bu çalışmaların ihtiyacı olacak fitopatolog, agronom, bitki beslemeci, entomolog gibi yardımcı teknik kadroların da temin edilmesi mutlak suretle gereklidir. Bu koşullar sağlandığı takdirde 5 yıl içerisinde olumlu sonuç alınması 2-3 milyon dolar harcamayla gerçekleştirilebilecektir.

Ancak, teknolojik gelişmelere paralel olarak gerek bu tekniklerin ve ürünlerin geliştirilmesi sırasında gerekse bunların doğaya salımlarında biyogüvenlikle ilgili yasal düzenlemelerin AB mevzuatıyla uyumlu olacak şekilde yapılması ve bu mevzuatı uygulayacak yetkin kişilerin eğitilmesi gerekmektedir. Burada, biyogüvenlik mevzuatının bilimsel esaslara dayalı olması, yurtiçinde yapılacak çalışmaları engelleyici değil, kolaylaştırıcı tedbirleri içermesi önem taşımaktadır. Aynı şekilde, biyoteknolojik uygulamalar ve ürünlerle ilgili fikri mülkiyet haklarına yönelik Bitki Islahçı Hakları, Patent Kanunu gibi mevzuatın bir an önce uygulanabilir hale getirilmesi, bu alanlarda araştırmacıları bilgilendirecek ve destekleyecek düzenlemelerin yapılması küreselleşen dünya ticaretinde rekabet edebilecek bir konuma gelebilmemiz için önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA:

Bennett, P.M et al. 2002. Journal of Antimicrobial Chemotherapy. March 2002.

Borlaug, N. 2003. Towards a Hunger-free World: The Final Milestone. www.ansiasstate.edu/NSC/Lecture_text_14_10_03.pdf

Brookes, G., & Barfoot, P. (2005). GM crops: The global economic and environmental impact - the first nine years 1996-2004. *AgBioForum*, 8(2&3), 187-196.

Brookes, G., & Barfoot, P. (2009). Global Impact of Biotech Crops: Income and Production Effects, 1996-2007. *AgBioForum*, 12(2), 184-208.

Cakmak, I. 2002. Plant nutrition research: Priorities to meet human needs for food in sustainable ways. *Plant Soil*, 247: 3-24

EFSA: European Food Safety Authority

http://www.efsa.europa.eu/EFSA/ScientificPanels/efsa_locale-1178620753812_GMO.htm

EMA European Medicine Association (2007)

www.emea.europa.eu/pdfs/human/opiniongen/5693707en.pdf

Gianessi, L. P., Silvers, C. S., Sankula, S., & Carpenter, J. 2002. Plant biotechnology: Current and potential impact for improving pest management in U.S. agriculture, An analysis of 40 case studies. Washington, D.C.: National Center for Food and Agricultural Policy.

James, C. 2009. Global Review of Commercialized Transgenic Crops: 2008. ISAAA Briefs No: 36.

König, A., A. Cockburn, R.W.R. Cravel, U. Hammerling, I. Kimber, I. Knudsen, H. A. Kuiper, A. H. Penninks, M. Schauzu, J.M. Wal. 2004. Assessment of the safety of foods derived from genetically modified (GM) crops. *Food and Chemical Toxicology* 42: 1047-1088.

Kuiper, H. A., A. König, G. A. Kleter, W. P. Hammes ve I. Knudsen. 2004. Concluding remarks. *Food and Chemical Toxicology* 42: 1195-1202.

Losey, J. E., Rayor, L. S., & Carter, M. E. (1999). Transgenic pollen harms monarch larvae. *Nature*, 399, 214.

Malthus, T. 1798. *An Essay on the Principle of Population*. <http://www.ac.wvu.edu/~stephan/malthus/malthus>.

• Nordlee J.A, M.S., Taylor S. L., Ph.D., Townsend J. A., B.S., Thomas L. A., B.S., Bush R. K., M.D. (1996, 14 March) The New England Journal Of Medicine

Oberhauser, K. S., Prysby, M. D., Mattila, H. R., Stanley-Horn, D. E., Sears, M. K., Dively, G. P., Olson, E., Pleasants, J. M., Lam, W.-K. F., & Hellmich, R. L. (2001, Oct. 9). Temporal and spatial overlap between monarch larvae and corn pollen. *Proc. Natl. Acad. Sci. USA*, 98 (21), 11913-11918.

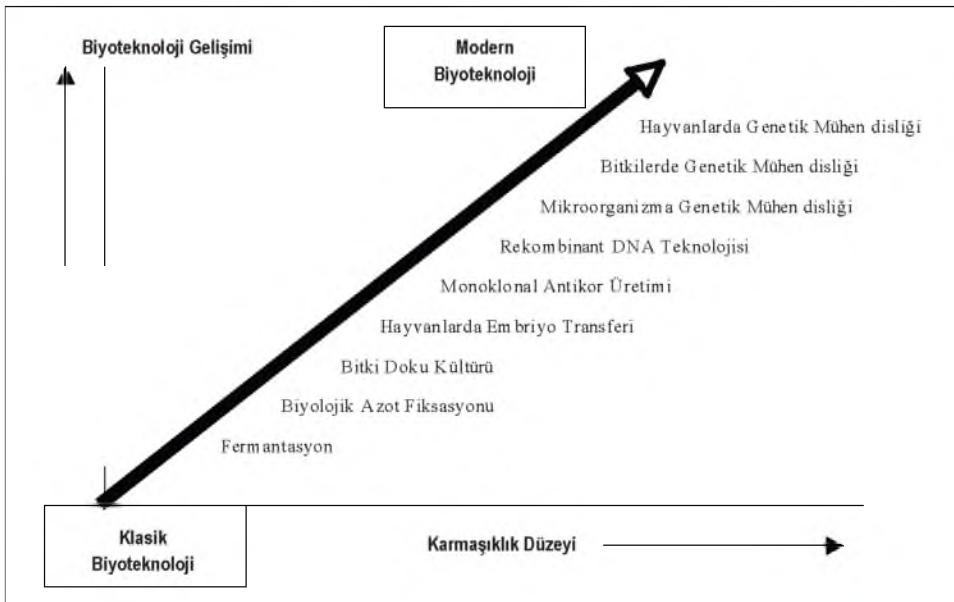
Pleasants, J. M., Hellmich, R. L., Dively, G. P., Sears, M. K., Stanley-Horn, D. E., Mattila, H. R., Foster, J. E., Clark, P. L., & Jones, G. D. (2001, Oct. 9). Corn pollen deposition on milkweeds in and near cornfields. *Proc. Natl. Acad. Sci. USA*, 98 (21), 11919-11924.

Sears, M. K., Hellmich, R. L., Stanley-Horn, D. E., Oberhauser, K. S., Pleasants, J. M., Mattila, H. R., Siegfried, B. D., & Dively, G. P. (2001, Oct. 9). Impact of *Bt* corn pollen on monarch butterfly populations: A risk assessment. *Proc. Natl. Acad. Sci. USA*, 98 (21), 11937-11942.

Persley, G. J. 1990. *Beyond Mendel's Garden: Biotechnology in the Service of World Agriculture*. Wallingford, UK: CAB International. 155 s.

SOFA, 2004. *State of the Food and Agriculture 2003- 2004. Food and Agriculture Organization of the United Nations*. http://www.fao.org/WAICENT/FAOINFO/ECONOMIC/ESA/en/pubs_sofa.htm

Şekil 1. Biyoteknolojinin Gelişimi (Persley, 1990).

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nazarbayev, ASO I. OSB'yi Ziyaret Etti

23 Ekim 2009

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ve beraberindeki heyet, 23 Ekim tarihinde ASO Sincan I. Organize Sanayi Bölgesi'ni ziyaret etti. Ziyarete ASO Başkanı Nurettin Özdebir, Devlet Bakanı Faruk Çelik, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Niyazi İler, Sincan Belediye Başkanı Doç. Dr. Mustafa Tuna, TEPAV Direktörü ve TOBB-ETÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Güven Sak ve çok sayıda sanayici de hazır bulundular.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ziyaretinde yaptığı konuşmada, Kazakistan'daki sanayi yatırımlarının hacminin 45 milyar dolara ulaşacağını, Türkiye'nin tecrübelerinden yararlanacaklarını, Türkiye'nin OSB deneyimlerini dikkate alacaklarını söyledi.

Kendi sanayi bölgelerinde özellikle pamuk, tekstil üretimini destekleyeceklerini ifade eden Nazarbayev, ülkesinde ilk tercihlerinin tekstil olduğunu vurgulayarak sonra tarım, daha sonra ise eczacılık ve ilaç sanayi konusunda çalışmalar yürüteceklerini ifade etti.

Nazarbayev, Türk şirketlerinin Kazakistan'da yapabilecekleri yatırımlara ilişkin olarak da birkaç Türk şirketinin bir araya

gelmesine destek sağlayacaklarını, şirketlerin bu sayede hem Kazakistan hem Rusya hem de Beyaz Rusya piyasasına giriş yapabileceklerini söyledi.

Nazarbayev, "artık somut adımlar atılmasının zamanı" olduğunu sözlerine ekledi.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nazarbayev ve Kazakistanlı yetkililerin OSB'lere ilişkin çeşitli sorular yönelttiği toplantıda, ASO Başkanı Nurettin Özdebir şunları kaydetti:

"Türkiye'de serbest bir enerji piyasası var. Hala ana oyuncu devlet olmasına rağmen özel sektör de elektrik üretmekte ve satmakta. Biz burada talep birleştirilmesi yoluyla pazarlık ederek sanayicilerimize, devletin sattığı elektrik fiyatlarından yaklaşık yüzde 15 daha ucuza elektrik temin edip veriyoruz. Özel sağlayanlar da var. Bölgemizde ihtiyacı karşılayacak kadar doğalgazdan elektrik üreten bir santralimiz de mevcut."

ASO Başkanı Özdebir, OSB'lerin kuruluş aşamasında ilk sermayenin nasıl sağlandığı konusunda ise gelişmesi teşvik edilen bölgeler dışında gelişmiş yörelerde kamunun elindeki arazileri kendilerine çok ucuz fiyatla sattığını, bölgede özel mülkiyet varsa bedelini ödeyerek aldıklarını söyledi.

Devletin kendilerine ilk kuruluşta bu hizmetleri yapabilmeleri, altyapıyı hazırlayabilmeleri için çok düşük faizlerle kredi tahsis ettiğini, bunu uzun vadede ödediklerini anlatan Özdebir, bölge geliştikten sonra OSB'nin devletin desteği kalmadan kendi büyümesini sağlayabildiğini kaydetti.

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu da konuşmasında, OSB'lerdeki yönetim yapısına ilişkin şunları kaydetti:

"Aslında OSB'ler çok özel düşünülmüş bir model. Sanayici ile devlet bir araya geliyor. Yerel yönetimin bütün hak ve huku-ku burada kurulan idareye devrediliyor. Belediyeler OSB'lerin içerisindeki inşaat ruhsatından, bitiş noktasına kadar hiçbir noktada söz sahibi değil. Söz sahibi olan OSB'nin kendi kurdu-ğu idaresi. Paylaşım nasıl? Özel sektörle kamu bir araya ge-liyor. OSB faaliyete geçtikten sonra kamu tamamen çekiliyor, idare tamamen özel sektöre kalıyor. İlk başta işler kamuda engellenmesin diye kamu var, kamu işini bitirip OSB faaliyete geçtikten sonra kamu tamamen içimizden çıkıyor."

Hisarcıkloğlu, devletin 1980'lerin başında yatırımcıya yatırı- rının yüzde 50'si kadar hibe verdiğini, zamanla sanayi özel sektör geliştikçe bunların kaybolduğunu, şu an teşvikler ve- rildiğini, yatırıma göre bazı yerlerde 10 yıla kadar güvence ödemediklerini, istihdamın üzerindeki vergilerin alınmadığını, enerjide düşük fiyatlar uygulandığını kaydetti.

TOBB Başkanı, sanayinin gelişmesi için altyapı, OSB'ler gibi sahalara ve devletin yatırımcıyı cesaretlendirecek teşviğine

ihtiyaç bulunduğunu söyledi.

OSB'lerdeki üretimlere ilişkin Avrupa'da satılan 3 televizyon- dan birinin Türk malı olduğu örneğini veren Hisarcıkloğlu, Türkiye'nin ABD'den sonra 7 ayrı otomotiv markasının üre- tim yaptığı dünyadaki 2. ülke olduğunu, bunların hepsinin OSB'lerde üretildiğini söyledi.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Niyazi İlter de farklı bölgeler için farklı teşvikler olduğunu, geri kalmış bölgelerde bedelsiz arsa tahsisi yapabildiklerini, geri kalmış bölgelerde çok ucuz ve uzun vadeli krediler verildiğini ifa- de etti. İlter, başlangıçta kamu-özel sektör işbirliği yapılan OSB'lerin daha sonra özel sektörün sorumluluğunda devam ettiğini belirtti.

Nazarbayev'in ziyareti dolayısıyla Sincan I. OSB Müdürlü- ğünde düzenlenen toplantıda TEPAV Direktörü ve TOBB ETÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Güven Sak, "Türkiye'deki KOBİ'ler ve Organize Sanayi Bölgeleri" konulu bir sunum yap- tı.

Toplantının ardından ASO Başkanı Özdebir ve TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu Cumhurbaşkanı Nazarbayev'e ziyaretin anısına hediye sundular.

Daha sonra, Nazarbayev, ASO Başkanı Özdebir, Devlet Ba- kanı Faruk Çelik, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu ve diğer yetkililer OSB'yi minibüsle gezdi ve Arçelik Bulaşık Makinesi Fabrikası'nı ziyaret ettiler.

ASO'da Kamu İhale Kurumu Bilgilendirme Toplantısı Yapıldı

Ankara Sanayi Odası, 13 Ekim tarihinde Kamu İhale Kurumu Bilgilendirme Toplantısı gerçekleştirdi. Toplantıya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Yavuz Cabbar, Kamu İhale Kurumu Başkanı Dr. Hasan Gül, bürokratlar ve çok sayıda sanayici katıldı.

13 Ekim 2009

Toplantıya başkanlık eden Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir, yaptığı açılış konuşmasında ekonomide küçülmenin devam ettiğine dikkat çekti ve gelecek yılın ilk çeyreğinde ekonominin büyüyeceğini kaydetti.

Konuşmasında Kamu İhale Kanunu'na da değinen Nurettin Özdebir, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi kanunun değil, uygulamasının yerli sanayiye destekleyen, geliştiren, ona yol gösteren, onu rekabette koruyan bir yapıya kavuşması gerektiğini ifade etti.

"Ticaret hayatımızı, iş hayatımızı düzenleyen kanunların içerisinde kamu ihalesiyle ilgili düzenlemeler son derece önemli." diyen Özdebir, mevzuattan kaynaklanan bazı sorunlar yaşandığını ve bu sorunların mağduriyete sebep olduğunu dile getirdi. Özdebir, Kamu İhale Kanunu'nun ve bunu düzenleyen ikincil mevzuatların mümkün olduğu kadar az yoruma ihtiyaç gösteren ve teknik detaylarla iyi tanımlanmış bir şekilde olması gerektiğini vurguladı.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarı Yavuz Cabbar da konuşmasının başında toplantının hem sanayiciler hem de kamu alımı yapan yöneticiler için oldukça önemli olduğunu belirterek Özdebir'e teşekkür etti. Türkiye'nin bir sanayi ülkesi olduğunun unutulmaması gerektiğini belirten Cabbar, sanayi ürünlerinin milli gelirin yaklaşık yüzde 25'ini oluşturduğunu kaydetti. Cep telefonu ve uzay aracı dışında her şeyin Türkiye'de üretilebildiğini hatırlatan Cabbar, alımlarda bu yerli ürünlerin tercih edilmesi gerektiğini kaydetti.

Cabbar konuşmasında, piyasa gözetim-denetiminin de önemine değinerek kendilerine gelen şikayetleri değerlendirdiklerini belirtti ve "Bize piyasadan numune alma, test ettirme yetkisi verilsin dediniz; bunlar tartışılabilir ama ondan öte piyasada sanayicilerimiz ürünü daha iyi tanıyorlar, kendi üretimlerinin benzerini daha iyi tanıyorlar. Bize bildirirlerse, neresinin hatalı olduğunu da söylerlerse biz çok daha rahat ederiz ve kuşkunuz olmasın o ürünlerin üzerine gideriz." dedi.

Cabbar'ın ardından söz alan Kamu İhale Kurumu Başkanı Hasan Gül, kamunun en büyük alıcı olduğunu belirterek başladığı konuşmasında bu konunun hem kamu hem de özel sektör açısından büyük bir öneme haiz olduğunu belirtti.

Kamu alımlarının büyük bir pazar olduğunu hatırlatan Gül, sanayiciler için bu pazarın rekabete açık olmasının, işlemlerin saydam olmasının, yapılan işlerden kimsenin kuşku duymasının ve eşit bir katılım olmasının önemine değindi. Bu noktada Kamu İhale Kurumu olarak bu pazarda gereken şartların daha iyi sağlanabilmesi için çalıştıklarını ifade eden Gül, sadece şikayetleri inceleyerek ihtilafları çözmediklerini aynı zamanda eğitim faaliyetlerinde de bulduklarını aktardı.

Kamu alımlarının çok istikrarlı bir alan olmadığına ve bunun tüm dünyada böyle olduğuna dikkat çeken Gül, bu alanın çok sık değişen dinamik bir alan olduğunu dile getirdi.

Son yıllardaki değişimlerle sistemin daha fazla esnekliğe kavuşturulması gerektiği, rekabetin artırılması gibi sistemin daha iyi çalışmasına katkıda bulunacak birtakım unsurlar üze-

rinde yoğunlaştığını kaydeden Gül, buradaki temel unsurun elektronik ihale olduğunu vurguladı.

Gül, "20 Kasım 2008'de Genel Kurul'da Kamu İhale Kanunu'nda değişikliğe ilişkin taslak kanunlaştı. Oradaki temel unsurlardan birisi de, elektronik ihale idi. Şu noktada biz artık teklifleri elektronik ortamda alma noktasına hukuki anlamda da gelmiş durumdayız." dedi.

"Elektronik kamu alımları platformu" olarak adlandırılan bir platformu yılbaşı itibarıyla kullanıma açmayı planladıklarını aktaran Gül, bu noktadan sonra binlerce mahalli gazetede yayınlanan ihale ilanlarının hepsinin kamu ihale bülteninde de yayınlanacağını ifade etti. Gül sözlerini şöyle sürdürdü;

"Onun ötesinde bu ihalelerin nasıl sonuçlandığına ilişkin sonuç bilgilerinizi de görebileceksiniz; herkes bu ülkede kaç tane ihale yapıyor, bunlar nerede yapıyor, ihale tarihi nedir, alım konusu nedir bunları öğrenebileceği gibi, bu ihaleler sonuçlandıktan sonra onların kimin üzerinde kaldığına ilişkin sonuç bilgilerinizi de görmek mümkün olacaktır. Bu bize göre aslında saydamlık adına çok ileri bir nokta, pek çok ülkede de olmayan bir nokta."

Şikayet sisteminde de birtakım değişiklikler yapıldığına değinen Gül, şikayet sisteminin hızlandırıldığını ve inceleme sürelerinin azaltıldığını belirterek teklif değerlendirmesine ilişkin şartların da değiştiğini kaydetti.

Konuşmasının sonunda yerli istekliye fiyat avantajı konusunda da değerlendirmelerde bulunan Hasan Gül, bu avantajın sağlanmasının zor bir alan olduğunu ifade ederek burada da yapılması gerekenin analizler aracılığıyla bu ülkede fiyat avantajı sağlanarak teşvik edilmesi gereken sektörlerin belirlenmesi olduğunu vurguladı.

Gül'ün ardından söz alan ve "Sanayicinin Sorunlarını İnceleme Komisyonu" nun hazırladığı rapor hakkında detaylar veren Selçuk Irgit da Komisyon çalışmalarına değindi. Devlet alımları hakkında usulsüzlük ve suistimal iddiaları olduğunu ve Komisyon olarak bu konuda daha sağlıklı bir tespit ve çalışma yapmak için görevlendirildiklerini belirten Irgit, sanayiciler adı-

na eksiklikleri dile getirdiklerini ifade etti.

Çalışma Komisyonu tarafından hazırlanan raporu katılımcılarla paylaşan Irgit, Kamu İhale Kanunu'nda dile getirilen hususlarla varılmak istenen amacın ikincil mevzuatla hedefinden uzaklaştığı ve isteklilerin içinden çıkamayacağı bir uygulamaya dönüştüğünü tespit ettiklerini kaydetti. Selçuk Irgit sözlerini şöyle sürdürdü;

"İhale Kanunu uygulamasıyla yapılan yönetmeliklerde karmaşıklığın devam ettiği, mal alımları, hizmet alımları, danışmanlık, yapım işleri gibi uygulama farklılıklarının ticari farklılık olarak benimsendiği ve buna göre düzenleme yapıldığı tespit edildi. Ayrıca 4734 sayılı yasanın 10. maddesinde ihale dışı bırakılma hükmünü içeren 3/1, Türkiye'nin ve kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik borcu olan, Türkiye'nin ve kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu olan maddelerin uygulanmasında sorunlar yaşanıyor. Teknik yeterlilik ve mali güç durumuyla ilgili uygulamaların ayrıca mevzuatlarla düzenlendiği ve bu hususta geçici teminatların ve kesin teminatların değerlendirilmesinde uygulama zorlukları oluyor. Garanti süresi içerisinde teminatların ticari hayatın gerçekleriyle bağdaşmadığı, düzenlemelerin ülke gerçekleriyle uyum sağlamadığı tespit edilmiştir."

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu uygulamasında idarelere verilen sınırsız yetkilerin idare sayısı kadar ihale kanunu doğurduğu ve her idarenin kendi kanununa göre karar verdiği sonucunu oluşturduğunun ortaya çıktığını dile getiren Irgit, her idarenin kendine göre bağımsız bir hükümdarlık içinde olduğunu söyledi.

Selçuk Irgit konuşmasını "Gerek bu alımlarda kamu görevlisi olarak bulunan, gerekse istekli ve yüklenici durumunda bu ihalelere iştirak eden bütün kişi, kurum ve kuruluşların hak-sız, şaibelerle onurlarının kırılmasını, zarara uğratılmamasını, yargılanma ve soruşturma açılmasını önleyecek ve karşılıklı güven unsurunu ön plana çıkaran bir düzenlemenin yapılmasını sağlamak temel önceliğimizdir." diyerek noktalandı.

ASO Gündem Toplantılarının Altıncısı Gerçekleştirildi

Ankara Sanayi Odası'nın düzenlediği "Gündem Toplantıları"nın altıncısı 16 Eylül tarihinde Türkiye Kalkınma Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Abdullah Çelik'in katılımıyla gerçekleştirildi.

16 Eylül 2009

Toplantının açılış konuşmasını yapan Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir, Türkiye Kalkınma Bankası'nın reel sektör tarafından çok iyi bilinmediğini ve bu nedenle böyle bir toplantı düzenlediklerini ifade etti. Konuşmasında küresel krizin reel sektör üzerindeki etkilerine değinen Özdebir, krizle beraber ağır bir bedel ödendiğini, Türkiye ekonomisinin daralmaya başladığını ve bundan da en çok reel sektörün zarar gördüğünü kaydetti. Bugün birçok işletmenin işi olmasına rağmen bu işi yapacak finansman bulmak konusunda sıkıntı yaşadığını aktaran Özdebir, Türkiye Kalkınma Bankası'nın faaliyetleri hakkında daha detaylı bilgiye sahip olmanın reel sektöre faydalı olacağına inandıklarını dile getirdi.

Türkiye Kalkınma Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Abdullah Çelik de konuşmasında kendilerini diğer bankalardan ayıran özelliklerini ifade ederek hem fiyatta hem vadede hem de hizmette iddialı olduklarını, birinci sınıf müşterilere hitap ettiklerini ve yaşanan krizi fırsata çevirmek için yatırımcılarla beraber yükselme stratejisi geliştirdiklerini kaydetti.

Yeniden yapılandırma çalışmaları gerçekleştirdiklerini vurgulayan Çelik, kredileri eskiye göre çok daha hızlı değerlendirdiklerini, uygun öz kaynak ve kredi dengesinin kurulabildiği yatırımları, hızla ve yatırımcıya en uygun komisyon ve faiz oranlarıyla desteklediklerini belirtti.

Çelik, bir kalkınma ve yatırım bankası olarak çalışmalarını sürdüren Türkiye Kalkınma Bankası'nın, yatırımcılara finansman desteğini öz kaynak ve yurtdışındaki finansman kuruluşlarından temin ettiği kaynaklar vasıtasıyla gerçekleştirdiğini belirtirken bankanın Hazine Müsteşarlığı'nın da desteğiyle

yurtdışından düşük maliyetlerle, uzun vadelerle kredi temin etmeye ve bunları yatırımcılara kullanırmaya devam ettiğini ifade etti. Çelik, imalat sanayiinde yatırım yapan KOBİ'lerin kullanabileceği kredi hakkında da bilgi verdi. İslam Kalkınma Bankası ile 40 milyon dolarlık bir kredi sözleşmesi imzalandığını söyleyen Çelik, bu kredinin şu anda yalnızca kendi bankalarından temin edilebildiğini; yatırımcı için bu kredinin sabit maliyetli ve uzun vadeli olması nedeni ile oldukça avantajlı olduğunu belirtti.

Türkiye Kalkınma Bankası olarak son dönemlerde enerji dışında sektörler de ağırlık vermeye başladıklarını kaydeden Çelik, bu sektörlerin başında sanayi ve turizm sektörlerinin geldiğini dile getirdi. Çelik, "Bankamız mevduat, bireysel kredi ve diğer bankacılık hizmetlerine yoğun emek ve zaman ayırmakta olan diğer bankaların aksine tüm konsantrasyonunu yatırım finansmanına yoğunlaştırmış, bütün organizasyonunu buna göre oluşturmuştur. İhtisaslaşmanın öneminin arttığı dünyamızda tüm odağı yatırım olan yatırım ve kalkınma bankacılığının öneminin artacağını düşünüyorum. Meslek hayatında mal ve hizmet üreten, ihracat yapan siz sanayicilerle ortak çalışmaktan büyük haz duydum." dedi.

Konuşmasının sonunda Ankara'daki yatırımcıların projeleri ve hedefleriyle daha aktif olarak uluslararası rekabet ortamında yer almaları gerektiğini ifade eden Çelik, sanayicileri Türkiye Kalkınma Bankası'nın kredilerinden yararlanmaya davet etti.

Konuşmaların tamamlanmasının ardından katılımcı üyelerin sorularına geçildi.

Varlık Barışı'nda Süre Uzadı

Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Kanunu'nun getirdiği avantajların Ankaralı sanayicilere anlatıldığı "Varlık Barışı Kanunu" toplantısı Ankara Vergi Dairesi Başkanı Şinasi Candan'ın katılımıyla 10 Eylül tarihinde Ankara Sanayi Odası'nda yapıldı.

10 Eylül 2009

Toplantının açılış konuşmasını yapan ASO Başkanı Nurettin Özdebir, kriz dönemi süresince Ankara Sanayi Odası olarak gerek bürokrasiyle gerekse bakanlarla yaptıkları birebir görüşmelerde bazı tedbirler önerdiklerini hatırlattı. Özdebir, "KDV-ÖTV indirimlerini ilk önce önerenlerdeniz. Varlık barışı, geçen sene Eylül-Ekim aylarında o zamanki Maliye Bakanımızla, o zamanki Sayın Müsteşarımız ve Gelir İdaresi Başkanımızla bizim götürmüş olduğumuz bir öneriydi. Aslında bu daha önceki şekliyle çok iyi anlatılmadı ve maalesef iyi tanıtılmadığı için beklenen fayda sağlanamadı, yurtdışından gelecek paralar da sınırlı kaldı." dedi.

Ankara Vergi Dairesi Başkanı Şinasi Candan da konuşmasında krizi en az zararla atlattık için vergi gelirlerini arttırma yönünde yapılan çalışmalara değindi ve "Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Kanunu" hakkında görüşlerini dile getirdi. Varlık barışının yurtiçi ve yurtdışındaki para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarıyla taşınmazları kapsadığını kaydeden Candan, Kanun'un getirdiği avantajın bir matrah sigortası, mükellef sigortası olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyledi.

Gelir idaresi olarak kendilerinin de sürekli bilgi teknolojilerini kullanarak etkin bir denetimin nasıl yapılacağı yönünde araştırma içerisinde olduklarını kaydeden Candan bu kapsamda, Gelir İdaresi Başkanlığı Bilgi İşlem Merkezi'ne gelen verilerin analiz edilip değerlendirildiğini ve kapasitelerini arttırma gayreti içerisinde olduklarını da sözlerine ekledi.

Şinasi Candan'ın ardından söz alan Osman Öztürk ise daha geniş bir sunum yaparak konuya ilişkin detayları paylaştı.

5811 sayılı Kanun'u temel alarak ve 5917 sayılı Kanun'da yapılan düzenlemeleri de dikkate alarak sunum yapan Öztürk düzenlemenin amacını, gerçek veya tüzel kişilere ait olup yurtdışında bulunan bir kısım varlıkların ülkeye getirilmesi ve kayda alınması; yurtdışında bulunan ancak işletmelerin öz sermayeleri içinde yer almayan yine benzer varlıkların da işletmelerin sermaye yapısını güçlendirmek amacıyla işletmelerin sermayelerine eklenmesi olarak tanımladı.

Yasa'nın üstü örtülü üçüncü bir amacı daha olduğunu belirten Öztürk, bunun Hazine'ye gelir kaydetmek olduğunu söyledi.

Kapsama dahil olmayan varlıklar hakkında çok sayıda soru aldıklarını sözlerine ekleyen Osman Öztürk, "Motorlu taşıtlar, kara, deniz ve hava taşıtlarını işletmeler, kişiler kendi üzerindeki bu varlıkları işletmelerine sermaye olarak koyamıyorlar; koysalar bile yasanın getirmiş olduğu avantajlardan faydalanamıyorlar. Altın dışındaki değerli madenler ve taşlar da yine kapsamın dışında tutulmuş. Çek, poliçe, bono, mevduat sertifikası gibi kıymetler de Yasa'nın dışında." dedi.

5811 sayılı Varlık Barışı Kanunu'nun en önemli kısmının vergi incelemeleri karşısındaki durumu olduğunu hatırlatan Öztürk, beyan edilen ve defter kayıtlarına alınan bu varlıklar için sadece bu varlıklara dayanılarak ya da sadece bu varlıklardan yola çıkılarak bir vergi incelemesi yapılmayacağını vurguladı.

ASO I. OSB'den Haberleşme Atağı

Ankaralı Sanayiciler Birbirleriyle Ücretsiz Telefon Görüşmesi Yapabilecek

17 Eylül 2009

Ankara Sanayi Odası ve Türk Telekom arasında 17 Eylül tarihinde imzalan protokolle Ankara Sanayi Odası I. Organize Sanayi Bölgesi'nin tüm haberleşme altyapısı Türk Telekom tarafından sağlanacak ve bölgede yer alan sanayiciler birbirleriyle ücretsiz olarak görüşebilecek.

Protokole imza atan ASO Başkanı Nurettin Özdebir yaptığı konuşmada, I. Organize Sanayi Bölgesi'nin Türkiye'nin örnek OSB'lerinden biri olduğunu belirterek "Altyapısını günün teknolojisine göre sürekli geliştiren bir bölgeyiz. Özellikle iletişim altyapısı, bizim çok önem verdiğimiz bir alan; Ankaralı sanayicilerimizin dünya ile entegrasyonunda en önemli unsurlardan birisi. Bu protokolle Türk Telekom'la birlikte, teknolojinin getirdiği yeni imkanlardan bölgemizde yer alan sanayicilerimizin

en iyi şekilde faydalanmasını amaçlıyoruz." dedi.

İmzalanan protokolle, Ankara Sanayi Odası I. Organize Sanayi Bölgesi'nin ihtiyaç duyduğu tüm haberleşme altyapısı Türk Telekom tarafından sağlanacak. Altyapı çalışmaları kapsamında ASO I. OSB'de yer alan tüm bakır kablo şebekesi, santral ve transmisyon şebekesi yenilenecek. Yeni altyapı ile OSB yönetimi ve bağlı işletmeler tek bir santralde toplanacak. Bu sayede OSB içerisinde faaliyet gösteren şirketler birbirleri ile ücretsiz olarak telefon görüşmesi yapabilecek. Türk Telekom tarafından OSB yönetimi ve üyelerine internet hizmetlerinin yanı sıra antivirüs, firewall, içerik filtreleme gibi kurumsal güvenlik hizmetleri de verilecek.

ASO Meclis Üyeleri İftar Yemeğinde Bir Araya Geldi

12 Eylül 2009

Ankara Sanayi Odası Meclis Üyeleri 12 Eylül tarihinde Rixos Otel'de düzenlenen iftar yemeğinde bir araya geldiler. Devlet Bakanı Zafer Çağlayan, ASO Meclis Başkanı Tank Artukmaç, ASO Başkanı Nurettin Özdebir, ASO Başkan Yardımcısı Önder Bülbüloğlu, Yönetim Kurulu üyeleri, Meclis üyeleri ve Komite Başkanlarının eşleri ile katıldığı yemekte, Ramazan Bayramı öncesi toplumsal birlik ve refah temennisinde bulunuldu.

Ankara Sanayi Odası, I. Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü'nde İftar Yemeği Verdi

16 Eylül 2009

Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Bölgesi 16 Eylül tarihinde bir iftar yemeği vererek sanayici, siyasetçi ve bürokratları bir araya getirdi.

I. Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü'nün bahçesinde gerçekleştirilen iftar davetine Ankara milletvekilleri, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, bazı ilçe belediye başkanları, bürokratlar ve ASO üyesi sanayiciler katıldı. Yemeğe katılan misafirler ASO Başkanı Nurettin Özdebir tarafından karşılandı.

Mısır'dan Ankaralı Sanayicilere Yatırım Çağrısı

28 Ekim 2009

Mısır Yatırım Bakan Yardımcısı Yaser El Kadi başkanlığında Ankara'ya gelen yatırım heyeti, Ankaralı sanayicilere Mısır'da yatırım yapmaları için çağrıda bulundu.

Mısır Yatırım Bakan Yardımcısı Yaser El Kadi, Mısır Büyükelçisi Alaa Eldin El Hadidi, Mısır Yatırım Müsteşarları Sherif Atifa ile Ahmet Elgohari, Mısır Güneybatı Suveyiş Kanalı İş Geliştirme Başkanı Tarek Hashem ve üst düzey yöneticileri, Ankaralı sanayicilere Mısır'daki yatırım imkanlarını anlatmak üzere 28 Ekim tarihinde Ankara Sanayi Odası'nda bir toplantı gerçekleştirdi.

Toplantının açılış konuşmasını yapan ASO Başkanı Nurettin Özdebir, Türkiye'nin Mısır ile serbest ticaret anlaşması bulunduğunu belirterek, Mısır'da yatırım imkanları açısından çok

ciddi gelişmeler olduğunu, bürokratik engellerin azaldığını, yatırım imkanlarının çoğaldığını ve adeta yıldızı parlayan bir ülke haline geldiğini belirtti.

Mısır'ın bulunduğu coğrafya itibarıyla Afrika ve Ortadoğu'ya açılan bir kapı niteliğinde olduğunu söyleyen Özdebir, Mısır'ın son yıllarda hızlı kalkınmasıyla birlikte hem altyapı yatırımları hem de üstyapı yatırımları açısından yeni iş imkanları bulunduğunu dile getirdi. Özdebir, Mısır ile Türkiye'nin ticari ilişkilerinin yetersiz olduğunu da belirterek, mutlaka bu ilişkinin geliştirilmesi gerektiğini söyledi.

Mısır'daki Türk yatırımcılarından çok memnun olduklarını dile getiren Mısır Yatırım Bakan Yardımcısı Yaser El Kadi, Mısır'da iş yapan 274 Türk firması olduğunu ve toplam yatırımlarının 1 milyar dolar olduğunu söyledi. Mısır'da birçok yatırım imkanlarını olduğunu dile getiren Kadi, özellikle inşaat, gıda, tekstil, metal endüstri ve otomotiv sektörlerinde Türk yatırımcıları beklediklerini dile getirdi. Ayrıca yatırımcıların için birtakım vergi muafiyetlerinin de bulunduğunu belirtti.

Bürokrasiyi yok denecek kadar azalttıklarını ifade eden Yaser El Kadi, yapılan düzenlemelerle 24 saatte şirket kurulabildiğini anlattı. El Kadi, Mısır'a Ostim benzeri bir sanayi bölgesi kurmak istediklerini de belirtti.

El Kadi ve Mısırlı yöneticiler daha sonra Ankaralı sanayicilerin çeşitli sorularını da yanıtladılar.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sanayi Odası Heyetinin ASO Ziyareti

7 Ekim 2009

KKTC'ye kurulacak OSB için inceleme yapmak üzere KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Ömer Köseoğlu başkanlığındaki heyet 7 Ekim tarihinde ASO'yu ziyaret etti. Heyete KKTC Yatırım Ajansı, İçişleri Bakanlığı, Kıbrıs Türk Sanayi Odası başta olmak üzere çok sayıda kuruluşun temsilci katıldı.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kurulacak Organize Sanayi Bölgesi'nde, Türkiye'deki OSB'lerin örnek olacağını ve bu kapsamda temaslarda bulunmak üzere Ankara'ya gelen KKTC heyeti, Ankara Sanayi Odası Başkanı ve Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu Başkan Yardımcısı Nurettin Özdebir ile bir araya geldiler.

Ziyarete Ankara ve Türkiye'deki OSB'lerin genel durumu hakkında bilgi veren Özdebir, KKTC'ye yapılacak OSB ile ilgili her türlü katkıyı vermeye hazır olduklarını söyleyerek, Kıbrıs'a uygun bir modelin ortaya çıkarılması gerektiğini vurguladı.

KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Ömer Köseoğlu ise KKTC'de yapmayı planladıkları OSB ile ilgili çağın gereklerine uygun çok modern bir bölge yapmak istediklerini, bu nedenle Türkiye'nin deneyimlerinin kendileri için önemli olduğunu vurguladı.

OSEP Öğrencileri Kıyafetlerine Kavuştu

20 Ekim 2009

Ankara Sanayi Odası ve Milli Eğitim Bakanlığının işbirliğinde sanayinin ihtiyacı olan kalifiye işgücünü yetiştirmek amacıyla oluşturulan "Okul Sanayi Eğitim Programları" projesinde eğitim gören öğrencilere araç ve gereçleri, 20 Ekim tarihinde Sincan I. Organize Sanayi Bölgesi'nde düzenlenen törenle verildi.

Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir törende yaptığı konuşmada, OSEP'in çok başarılı bir 3 yılı geride bırakarak ilk mezunlarını bu yıl verdiğini, bu dönem de 4. öğretim yılına geçtiklerini ve bunun mutluluğunu hep beraber yaşadıklarını

belirtti. Mesleki eğitimin ülkemizin yaralarından biri olduğuna değinen Özdebir, "Ülkemizde insanlara diploma veriyoruz ancak meslek sahibi yapamıyoruz." dedi. Ankara Sanayi Odası olarak OSEP projesinde yüksek ahlaklı, çalışkan, dürüst, temel bilgilerle donatılmış iyi insanlar yetiştirerek topluma kazandırmaya çalıştıklarını ifade eden Özdebir, meslek sahibi olanların başarısız olmalarının mümkün olmadığını kaydetti. Konuşmaların ardından Özdebir, okula yeni başlayan öğrencilere içinde okul araçlarının ve kıyafetlerinin bulunduğu eğitim setlerini verdi.

Türk Sanayiciler 7 Yıl Sonra Bağdat'ta Buluştu

26 Eylül 2009

Forum Fuarçılık A.Ş.'nin Irak Ticaret Bakanlığı Fuarlar İdaresi Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa düzenlediği Türk İnşaat, İnşaat Makineleri, Yapı Malzemeleri ve Elektrik Fuarı, 26 Eylül tarihinde Irak İmar ve İskan Bakanı Byan Dizaye, Irak Yatırımlar Bakanı Sami El Arajı, Ankara Ticaret Müşaviri Engin Bayşar, Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir ile Forum Fuarçılık ve Geliştirme A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Bilgin Aygül'ün katılımıyla açıldı.

Yaklaşık 7 yıl aradan sonra Türk firmalarını Bağdat'ta buluşturan fuar 3 gün sürdü. Irak'ın yeniden yapılanmasında büyük rol üstlenecek olan inşaat sektörünün büyük ilgi gösterdiği fuarın, Türk firmalarının bu pazarda rakiplerine oranla daha hızlı mesafe almasını sağlayacağı ifade edildi.

Fuarda, Eczacıbaşı Holding, Temsa Global, Egeplast Ege Seramik, Hakan Plastik, Arı Arıtma, Dorçe Prefabrik, Kaleseramik Çanakkale, Pamukkale Kablo, Söğütsen Seramik, Tarmaş Makine, Yılmazlar Kablo ve Tefirom'un da aralarında bulunduğu 75 Türk firmasının ürünleri sergilendi. Ayrıca, yapı ve altyapı malzemelerinin ağırlıklı olarak yer aldığı fuarda, seramik, cephe giydirme sistemleri, tesisat ekipmanları, jeneratör, kablo ve elektrik malzemeleri üreticileri de ürünlerini sergiledi.

Ankaralı Sanayiciler Sanatla Buluştu

6 Ekim 2009

Ankara Sanayi Odası'nda, üç karma serginin ardından gerçekleştirilen 4. resim sergisinde sanatçı Zeki Şahin'in resimleri sergilendi. Açılışı 6 Ekim'de Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir ile Başkan Yardımcısı Önder Bülbülüoğlu tarafından gerçekleştirilen sergide, öğretim üyesi sanatçı Zeki Şahin'in 42 çalışması sergilendi. Özdebir, serginin açılışında yaptığı konuşmada, Ankara ile bütünleşen bir mekan olarak hedefledikleri ASO hizmet binasının bu tür

etkinliklere ev sahipliği yapmasından büyük mutluluk duyduğunu belirtti. Bu mekanın Ankara'nın sosyal hayatına katkıda bulunacak, Ankaralı ile sanatı buluşturacak bir misyonu olduğunu da belirten Özdebir, "Biz de bu mutluluğu Ankaralı sanayiciler olarak tüm Ankaralılarla paylaşmaktan ötürü son derece gururluyuz. Bu etkinlikleri önümüzdeki dönemde de gerçekleştirmeye devam edeceğiz." dedi.

Demokratik Kongolu Bakanlar ASO Başkanı Özdebir'i Ziyaret Etti

6 Ekim 2009

Demokratik Kongo Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanı Mathiev Pito ve Uluslararası Bölgesel İşbirliği Bakanı Raymond Kshibanda ve beraberindeki heyet, 6 Ekim tarihinde ASO Başkanı Nurettin Özdebir'i ziyaret etti. Ziyarette ASO Başkan Yardımcısı Önder Bülbüloğlu da hazır bulundu.

ASO Başkanı Özdebir toplantıda yaptığı konuşmasında, ziyaretten duyduğu memnuniyeti dile getirerek, Kongo'da altyapı hususunda büyük imkanlar olduğunu, ülkemizde ise bu alanda

büyük bir potansiyelin bulunduğunu ve dünyanın en iyi 250 inşaat firmasının arasında 50 Türk firmasının yer aldığını belirtti.

Özdebir, Afrika ülkelerinin bize yakın olmasına rağmen, en çok ihmal edilen ülkeler arasında yer aldığını ve ülkelerinde açılan ihalelerden sanayicilerimizi haberdar etmek hususunda kendilerinden destek almaktan memnuniyet duyacaklarını ve çok yönlü işbirliğine hazır olduklarını söyledi.

Kongo Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanı Mathiev Pito da konuşmasında, Türkiye ve ülkeleri arasında konum olarak stratejik bir benzerlik olduğunu, Kongo'nun Batı ve Güney Afrika ülkelerine olan bağlantısının yanı sıra Orta Afrika ülkeleriyle de ticari ilişkileri sürdürdüğünü belirtti. Kongo'nun 63 milyon civarındaki nüfusuyla önemli bir pazar olduğunu dile getiren Bakan, özellikle altyapı ihtiyacı başta olmak üzere, tarım sektörü ve gıda güvenilirliği, tıbbi ekipman, inşaat, altyapı, ulaşım, Telekom, baraj, enerji, su, elektrik gibi uzmanlık gerektiren alanlarda yeniden inşa hususunda yoğun desteğe ihtiyaç duyduklarını belirtti.

BBP Genel Başkanı Yalçın Topçu ASO'yu Ziyaret Etti

4 Eylül 2009

Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Yalçın Topçu, 4 Eylül tarihinde Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir'i makamında ziyaret etti.

ASO Başkanı Nurettin Özdebir ziyarette yaptığı konuşmasında Türkiye'nin çok önemli ancak zor bir coğrafyada bulunduğunu, dünyanın "çabanbaşı" olmuş sorunlarının yüzde 90'ının bu coğrafyada ortaya çıktığını söyledi. Bu nedenle Türkiye'nin milli bir beraberliğin yanı sıra çok güçlü olması gerektiğini vurgulayan Özdebir, güçlü olmak için zengin olmak, zengin olmak için ise üretmek gerektiğini kaydetti. Konuşmasında küresel krize de değinen Nurettin Özdebir, üretimin tüm dünyada zora girdiğini

fakat en kötü dönemin geride bırakıldığını buna rağmen iyileşme sürecinin ise zaman alacağını vurguladı.

BBB Genel Başkanı Yalçın Topçu da yaptığı konuşmada, ASO yönetiminin Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefatı sonrasında "kardeşin kardeşe gösterdiği yakınlığı" kendilerine gösterdiklerini ve bu nedenle kendilerinin de ASO'ya taziye ziyaretinde bulduklarını söyledi.

Ziyaret sırasında gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulunan Topçu, Türkiye'nin asıl gündeminin açlık, işsizlik, yokluk ve yoksulluk olduğunu belirtti ve bu sorunların ancak üretimle aşılabileceğini kaydetti.

İslam Kalkınma Bankası Heyeti'nden ASO'ya Ziyaret

16 Ekim 2009

TOBB ile İslam Kalkınma Bankası arasında ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla imzalanan mutabakat zabtı çerçevesinde, Ankara Sanayi Odası'nın yapısı hakkında bilgi almak amacıyla, İslam Kalkınma Bankası yetkililerinden Omar Ghazal, Bahadır Yadıkar, ITFC (Uluslararası İslam Ticaret Finans Birliği) yetkililerinden Hani Salem Sonbol, Harun Çelik, Mohamed Hebshi 16 Ekim tarihinde ASO'ya ziyarette bulundular. ASO Yönetim Kurulu Üyesi Yılmaz Kayaaslan'ın başkanlığını yaptığı toplantıda, hazırlanan program çerçevesinde; ASO, Ankara'daki

yatırım imkanları ve Organize Sanayi Bölgelerini tanıtan bir sunum gerçekleştirildi.

Bilgilendirme sunumunun ardından, Türkiye'de özellikle KOBİ'lere ve gelişmekte olan firmalara verilen krediler, finansman imkanları hakkında bilgi alışverişinde bulunularak ASO ve İslam Kalkınma Bankası arasında yapılabilecek işbirliği imkanlarına değinildi. Toplantının sonunda Yılmaz Kayaaslan, heyet başkanı Hani Salem Sonbol'a ziyaretin anısına hediye takdim etti.

ASO Türkiye-İtalya İş Forumu Düzenledi

20 Ekim 2009

Ankara Sanayi Odası 20 Ekim tarihinde I. Organize Sanayi Bölgesi'nde "Türkiye-İtalya İş Forumu" düzenledi. Yönetim Kurulu Üyesi Fahrettin Kürklü tarafından karşılanan heyete ASO faaliyetlerini ve Ankara'daki yatırım imkanlarını tanıtan bir sunum yapıldı. Sunumun ardından ASO üyeleri ile İtalyan firmaların temsilcileri karşılıklı görüşmelere geçti ve Nurus fabrikası ziyaret edildi.

ASO'da DMO Bilgilendirme Toplantısı Yapıldı

Ankara Sanayi Odası ve Devlet Malzeme Ofisi 25 Eylül tarihinde bilgilendirme toplantısı düzenledi. ASO Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Altun'un başkanlığında yapılan toplantıya Devlet Malzeme Ofisi Katalog Dairesi Başkanı Muharrem Özdoğan ve DMO bürokratlarının yanı sıra ASO üyeleri katıldı.

25 Eylül 2009

Hasan Altun, toplantı gündemini özetleyerek başladığı konuşmasında toplantının amacını; Devlet Malzeme Ofisi'nin alanlarıyla ilgili olarak yaşanan sorunların, yatırım, üretim ve istihdamın önündeki engellerin, piyasa gözetim ve denetiminden kaynaklanan sorunların doğrudan Devlet Malzeme Ofisi yetkililerine anlatılması ve çözüm aranması olarak tanımladı.

Hasan Altun'dan sonra söz alan Devlet Malzeme Ofisi Katalog Dairesi Başkanı Muharrem Özdoğan, toplantının bilgilendirme amacı taşıdığını ancak kendilerinin daha çok sanayicileri dinleyerek sorunlara getirilebilecek çözümler üzerinde duracaklarını kaydetti.

Çalışmalara devam ettiklerini belirten Özdoğan, şu anda ortaya çıkan problemin daha çok sözleşmelerin gereği olarak mal teslimlerinde muayeneye ilgili ortaya çıkan sorunlar olduğuna dikkat çekti. Teslimlerde zaman zaman sıkıntılarla karşılaştıklarını, kendilerine önerilen ürünün aynıyla teslim edilmediğini dile getiren Özdoğan "Sizler de biliyorsunuz ki sizin teklif ettiğiniz ürünleri biz aldığımız gibi satıyoruz, yani üzerinde herhangi bir değişikliğe izin vermek istemiyoruz. Onun da zaman içerisinde sistemi yozlaştıracığını düşündüğümüz için buna karar verdik. Eğer müşteri dairenin bir talebi olursa bu yönde de öncelikle Devlet Malzeme Ofisi ile

görüşmenizi, daha sonra o talebi yerine getirmenizi, eğer çok farklı bir ürünse bunun şartnameyle alınması gerektiği yönünde ilgili müşteri dairelere cevap vermeniz gerektiğini düşünüyoruz." dedi.

Toplantıda söz alan bir diğer konuşmacı Selçuk Irgıt ise DMO'yla, Kamu İhale Kurumu başta olmak üzere bütün kurumlarla ilgili son zamanlarda ortaya çıkan mevzuat, yeniden yapılandırma ve uyum yasalarıyla ilgili sorunları bir araya getirip bunlarla ilgili sanayici ve kurumlar lehine çözüm aramaya yönelik kurulan Komisyon hakkında bilgi verdi.

Toplantıda söz alan ASO üyesi sanayiciler de karşılaştıkları sorunları anlatarak DMO yetkililerine sorularını yönelttiler. Söz alan üyeler özellikle DMO personelinin teknik açıdan gereken donanıma sahip olmadıklarını düşündüklerini dile getirdiler ve DMO'nun yeniliğe açık bir kurum olmadığını öne sürdüler. Dile getirilen bir başka konu da alım usullerine ilişkin olarak yaşanan sıkıntılar oldu. Üyeler, ithal malların alımına ağırlık verilerek yerli ürünlerin dışarıda bırakıldığını, yerli üreticiye karşı uygulamaların çok katı olduğunu ifade ettiler.

Yerli üreticiyi değil, ithalatçıyı koruyan bir sistem olduğuna dikkat çeken üyeler, DMO'nun firmalar ile iletişim konusunda da zayıf kaldığını belirterek bu konuların çözüme kavuşturulmasını istediler.

ASO'da Sanayi Envanteri ve Yeni Teşvik Sistemi Bilgilendirme Toplantısı

Sanayi Envanteri ve Yeni Teşvik Sistemi Bilgilendirme Toplantısı 26 Ekim tarihinde Ankara Sanayi Odası'nda gerçekleştirildi. ASO Yönetim Kurulu Üyesi Yılmaz Kayaaslan başkanlığında gerçekleşen ve iki oturumda yapılan toplantıda Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü Daire Başkanı İbrahim Uslu, Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Dr. Mustafa Yalçın, Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü'nde uzman Osman Kılınçel ilk oturumda, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Oğuz Kurt ise ikinci oturumda, sanayi envanteri ve yeni teşvik sisteminin Türk sanayisi açısından önemi hakkında bilgiler vererek katılımcılardan gelen soruları cevaplandırdılar.

26 Ekim 2009

Toplantının açılış konuşmasını yapan ASO Yönetim Kurulu Üyesi Yılmaz Kayaaslan, Sanayi ve Ticaret eski Bakanı Zafer Çağlayan'ın bakanlığı döneminde öncülük ettiği sanayi envanteri çalışmasıyla sanayi stratejisi ve teşvik sisteminin sağlıklı bir altyapısının oluşturulmasının hedeflendiğini söyledi. Yeni teşvik sistemiyle ülkemizde rekabet gücünün artırılması, üretim potansiyelinin yükseltilmesi, kalıcı istihdam alanlarının oluşturulması ve bölgesel gelişmişlik farklarının en aza indirilmesinin amaçlandığını sözlerine ekleyen Kayaaslan, Temmuz ayı içerisinde açıklanan yeni teşvik paketi hususlarında sanayicilere bilgi vermek ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla bu toplantının düzenlendiğini ifade etti.

Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü Daire Başkanı İbrahim Uslu yaptığı konuşmada, teşvik tedbirlerinin 4059 sayılı Kanun uyarınca Hazine Müsteşarlığı tarafından yürütüldüğünü söyledi. Yatırımlarda devlet yardımlarının amacının, kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler, Avrupa Birliği normları ve uluslararası anlaşmalarımızla uyumlu olarak bölgelerarası dengesizliklerin giderilmesi, istihdam yaratılması, tasarrufların katma de-

ğeri yüksek, ileri ve uygun teknolojileri kullanan yatırımlara yönlendirilmesi olduğunu belirten Uslu "Yatırımlar, Bakanlar Kurulu kararları ve bu kararlara istinaden yayınlanan tebliğ hükümleri çerçevesince desteklenir. Halen uygulanmakta olan kararname, 16 Temmuz 2009 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren kararnamedir. Önceki dönemlerden farklı olarak bölgesel bazda sektörel destekler ihtiva eden mevzuat çalışmaları, 2008 yılının ilk yarısında başlamış ve uzun bir çalışma döneminin ardından küresel krize karşı açıklanan önlemler arasında kamuoyuna duyurularak yürürlüğe girmiştir." dedi.

Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü'nde uzman Osman Kılınçel ise yürürlükte olan yeni teşvik sistemi mevzuatı ve buna ilişkin uygulamaları anlattı.

Kalkınmanın büyümeden farklı bir kavram olduğunu ve Hazine Müsteşarlığı olarak vizyonlarının ekonomik kalkınmanın sağlanmasında öncü ve kurumsal yönetimde model olarak kabul edilen bir kurum olmak olduğunu ifade eden Kılınçel, Genel Müdürlük olarak da üretken faaliyetleri teşvik ederek,

destekleyerek kalkınmaya yardımcı olmayı amaçladıklarını söyleyen Kılınçel, şunları kaydetti:

“Yeni teşvik sistemi Temmuz ayında çıkan 15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve bu kararın uygulanmasına ilişkin 2009/1 sayılı tebliğ ile yürütülmektedir. Yeni teşvik sisteminde bölgeler istatistiki bölge birimleri sınıflandırılması, düzey 2 esas alınarak belirlenmiştir. Bölgelerin gelişmişlik seviyelerine göre yardım yoğunlukları farklılaştırılmıştır. Desteklenecek sektörler, bölgeler potansiyelleri ve ekonomik ölçek büyüklükleri dikkate alınarak tespit edilmiştir. Sosyo ekonomik gelişmişlik sınıflandırmasına göre Türkiye dört bölgeye ayrılmış, Ankara TR-51 ile birinci bölgede yer almaktadır.

Teşviklerden yararlanmak için birinci gerekli şart, yatırım teşvik belgesinin olması. Yatırım teşvik belgesi için 8 milyona kadarki yatırım tutarlarında Ankara Sanayi Odası ve diğer 11 sanayi odasına, 8 milyon liranın üzerindeki Ar-Ge çevre ve yabancı sermaye yatırımları için de Hazine Müsteşarlığı'na 2009/1 sayılı tebliğin 7. maddesinde belirtilen belgeleri tamamladıktan sonra doğrudan müracaat edebilirler.”

Teşvik sisteminin; genel teşvik sistemi, bölgesel teşvik sistemi ve büyük ölçekli yatırımlar olmak üzere üç ayağı olduğunu belirten Kılınçel, genel teşvik sisteminin ülke genelinde uygulanan, bazı istisnalar dışında sektörel ayırım içermeyen, belli bir tutarın üstündeki tüm yatırım projelerini kapsayan, ortalama olarak yatırım tutarının yüzde 10'u kadar bir avantaj sağlayan bir sistem olduğunu, genel teşvik sisteminde sağlanan destek unsurlardan birincisinin gümrük vergisi muafiyeti, ikinci destek unsurunun KDV istisnasını içerdiğini ve bu iki destek unsurunun bölgesel teşvik sisteminde de mevcut olduğunu söyledi. Bunlara ilave olarak Temmuz ayından itibaren uygulamaya konulan destek unsurlarının ise; vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsis ve faiz desteği olduğunu belirterek “Buradan amaçlanan kriz ortamından çıkışı hızlandırmak için firmaları bir an önce yatırıma başlamaya teşvik etmek” dedi.

Büyük ölçekli yatırımların teşvikiyle teknoloji ve Ar-Ge kapasitesini artıracak, rekabet üstünlüğü sağlayacak yatırımların teşvikinin amaçlandığını, bu tür yatırımların nerede yapılması yapısının bütün bölgelerde teşvik edildiğini vurgulayan Kılınçel ancak burada asgari yatırım tutarı veya kapasite koşullarının arandığını, büyük ölçekli yatırımlara sağlanan destek unsurlarıyla bölgesel bazda sağlananların hemen hemen aynı olduğunu, sadece burada faiz desteği bulunmadığını söyledi.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Oğuz Kurt ise konuşmasında 3143 sayılı Kanun ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın ana görevleri arasında sanayi işletmelerine ait sicilleri tutmak ve envanter yapmak, istatistik toplamak olduğunu söyledi. Bu bağlamda işletmenin faaliyete başladıktan 2 ay sonra sanayi sicile kaydolmalarının kanunen bir zorunluluk olduğunu belirten Kurt, buna rağmen bu sicil kayıt konusunda bugüne kadar istenilen başarının sağlanamadığını ifade etti.

Veri oluşturmada beyanın esas alındığını, bu verilerin kurumun faaliyetine veya kurumun yasal takibine göre değiştiğini söyleyen Kurt, genelde bu tür bilgilerin muhasebeciler veya mali müşavirler tarafından verildiğini ancak Kanun'da bu verilerin mutlaka işletmeden sorumlu işletme müdürlerinin vermesi gerektiğini vurguladı.

Sanayi sicil kayıtlarından faydalanılması ve envanter olgusunu elde etmek için mutlaka sınıflama gerektiğini ifade eden Kurt, NACE kodlama sisteminin çok doğru bir şekilde yapılması gerektiğini söyleyerek “Eğer bu takım çalışmasını yapamazsak o zaman elimizdeki kayıtlardan o envanteri elde etmemiz mümkün değil” dedi.

Sanayi envanteri için verilerin tek bir sistemde toplanabilmesi hususunda Bakanlıkça girişimci bilgi sisteminin oluşturulduğunu, bununla ilgili teknik ve yasal altyapı çalışmalarının da sürdürüldüğünü kaydeden Kurt, sanayi envanteri sorununa mutlaka çözüm getirileceğini de sözlerine ekledi.

ASO'dan ALO İhracat Projesi Bilgilendirme Toplantısı

ALO İhracat Projesi bilgilendirme toplantısı 9 Eylül tarihinde Ankara Sanayi Odası'nda yapıldı. ASO Yönetim Kurulu Üyesi Fahrettin Kürklü başkanlığında gerçekleştirilen toplantıya Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Halil Vanlı ve çok sayıda sanayici katıldı.

9 Eylül 2009

Toplantının açılış konuşmasını yapan ASO Yönetim Kurulu Üyesi Fahrettin Kürklü, ASO'nun 5174 sayılı Kanun gereği ihracatla ilgili olarak yüklenmiş olduğu görev ve yetkiler çerçevesinde gerçekleştirdiği işlemler arasında ihracatçı firmaların özellikle ihracat destekleri, gümrük uygulamaları, ticaretle karşılaşılacak engeller, pazar araştırmaları, ticari aktiviteler ve fuarlar, ihracatın finansmanı ve muhasebesiyle yabancı ülkelerdeki ticari düzenlemeler konusunda bilgi talep ettiklerini, bu talepler doğrultusunda ASO'nun ALO İhracat Projesi ile ilgili görüşlerin sanayicilerin ihtiyaçları göz önüne alınarak Dış Ticaret Müsteşarlığı'na iletildiğini ve toplantının bu amaçla düzenlendiğini söyledi.

Dış ticaretle ilgili bilgilerin tek bir merkez tarafından etkin, hızlı ve doğru bir şekilde kamu eliyle verilebilmesi amacıyla hazırlanan ALO İhracat Projesi'nin ASO tarafından olumlu değerlendirildiğini kaydeden Kürklü, "Biz bu konuda her türlü çalışma ve her türlü göreve hazırız." diye konuştu.

ALO İhracat Projesi ile ilgili bilgi vermek üzere söz alan Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Halil Vanlı da bilgi ağının çok önem arz ettiği günümüzde özellikle internet tabanlı milyonlarca bilgi sirkülasyonunun söz konusu olduğunu ancak dış ticaretle uğraşan gerek ihracatçılarımızın gerekse ithalatçılarımızın bu bilgileri rafine etmesinin ve bunları soyutlayacak eleman istihdam etmesinin oldukça maliyetli olduğunu ve zaman aldığını söyledi. Vanlı, tüm bunları göz

önüne alarak Türkiye'de dış ticaretle ilgili mevcut bilgileri sunan kurum ve kuruluşları fiziki olarak olmasa da en azından sanal ortamda bir araya getirmek üzere böyle bir projeyi başlatmış bulduklarını ifade ederek şunları kaydetti:

"2023 yılında 500 milyar dolar ihracat hedefimiz var. Bu genel hedef doğrultusunda projemizin temelinde, uygulamaya koyduğumuz ve koyacağımız enstrümanlardan bir tanesi de bu kurmayı düşündüğümüz ALO İhracat Bilgi Merkezi. ALO İhracat'la kastettiğimiz aslında dış ticarettir, ithalatı da kapsar ama Dış Ticaret Müsteşarlığı olarak münhasıran ihracatı yönlendirmekle mükellef olduğumuz için tanımlamalar ya da belgelerde ihracat terimini kullanmakla birlikte vereceğimiz hizmet ithalatı da kapsayacaktır."

Yaptıkları görüşmeler sonucu firma istihbaratlarının önemli olduğunu gördüklerine vurgu yapan Vanlı, kurulacak bu merkezde emekli olmuş dış ticaret elemanlarının ve iki yıllık dış ticaret bölümünden yeni mezun olup eğitim verdikleri kişilerin istihdam edilmesini planladıklarını, yer olarak da Ankara'nın düşünüldüğünü kaydetti ve önümüzdeki bir sene sürecinde gelecek soruların; karar alıcılara, ilgili kurum ve kuruluşlara, özellikle odalarda nasıl bir yol izlenmesi gerektiği konusunda yol gösterici olacağını ümit ettiklerini söyledi.

Toplantıya katılan sanayiciler ise tüm bu sorunlarla ilgili bir şekilde cevap alabildiklerini belirttiler ancak asıl sorunlarının sorunun çözümü aşamasında olduğu konusunda görüş bildirdiler.

ASO Meclis ve Yönetim Kurulu Eski Başkanlarından Muharrem Eskiyanan Vefat Etti

25 Eylül 2009

Muğla'nın Bodrum ilçesinde geçirdiği rahatsızlık sonucu hayatını kaybeden, 1971-1973 yılları arasında Ankara Sanayi Odası Meclis Başkanlığı, 1985 yılından bir yıla yakın süre Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanlığı görevlerinde de bulunan Nuh Çimento'nun kurucu ortaklarından ve 22. dönem Kayseri Milletvekili Muharrem

Eskiyanan'ın cenazesi, 25 Eylül Cuma günü İstanbul'da Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi.

İstanbul'da düzenlenen cenaze törenine de katılan ASO Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir, Eskiyanan'ın vefatı nedeniyle bir mesaj yayınladı ve Muharrem Eskiyanan'ın vefatını Ankara ve Türk sanayisi için büyük bir kayıp olarak niteledi. Özdebir, Eskiyanan'ın ailesine, dostlarına ve tüm sanayicilere başsağlığı dileğinde bulundu.

1935 yılında Kayseri'de doğan, evli ve iki erkek çocuk babası olan Muharrem Eskiyanan makarna, çimento ve inşaat gibi alanlarda faaliyet gösteren Nuh şirketlerinin de kurucusu ve sahibiydi.

ASO Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Altun'un Acı Kaybı

10 Eylül 2009

Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Altun'un babası Vahit Altun 10 Eylül 2009 tarihinde vefat etti. Vahit Altun'un cenazesi Hacıbayram Camii'nde kılınan cenaze namazının ardından toprağa verildi.

Merhum Vahit Altun'un cenaze törenine Devlet Bakanı Zafer Çağlayan, ASO Başkanı Nurettin Özdebir, ASO Yönetim Kurulu üyeleri, ASO Meclis üyeleri, çok sayıda Ankaralı sanayici ve ailesi katıldı.

Ankara Sanayi Odası olarak merhuma Allah'tan rahmet, Altun ailesine başsağlığı dileriz.

ASO Meclis Üyesi Hüseyin Kutsi Tuncay'ın Acı kaybı

9 Kasım 2009

Ankara Sanayi Odası Genel Amaçlı Makina ve Yedek Parça Sanayii Meslek Komitesi Meclis Üyesi Hüseyin Kutsi Tuncay'ın ağabeyi Orhan Tuncay 9 Kasım 2009 tarihinde vefat etti.

Merhumun cenazesi 10 Kasım 2009 tarihinde Gazi Mahallesi, Gazi Camii'nde kılınan öğle namazını müteakip Karşıyaka Mezarlığı'nda defnedildi. Cenaze törenine ASO Başkanı Nurettin Özdebir, ASO Yönetim Kurulu ve Meclis üyeleri ile çok sayıda Ankaralı sanayici ve yakınları katıldı.

Ankara Sanayi Odası olarak merhuma Allah'tan rahmet, Tuncay ailesine başsağlığı dileriz.

Odamız Eğitim Atölyesi tarafından Ekim ayında gerçekleştirilmiş olan eğitimlerle ilgili bilgilere aşağıda yer verilmiştir:

Temel İlk Yardım Eğitimi (6-7 Ekim 2009)

Odamızca son 3 yıldır, belirli aralıklarla sürekli düzenlenen Temel İlk Yardım Eğitimi, 6-7 Ekim 2009 tarihlerinde tekrar edilmiştir. SASTEK Uygunluk Değerlendirme Hizmetleri A.Ş. eğitmeni Fatma KARCI ÇEŞTEPE'nin verdiği eğitime 14 kişi katılmıştır. Eğitim sonunda, İl Sağlık Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen sınavda başarılı olan katılımcılar, 3 yıl geçerliliği olan Temel İlk Yardımcı Sertifikası ve Kartı almaya hak kazanmışlardır. Eğitimde, şu konular işlenmektedir: Genel ilk yardım bilgileri, hasta-yaralının ve olay yerinin değerlendirilmesi, temel yaşam desteği, kanamalarda ilk yardım, yaralanmalarda ilk yardım, yanık donma sıcak çarpmasında ilk yardım, kırık çıkık ve burkulmalarda

Kurumsal Tanıtım ve Halkla İlişkiler Eğitimi (13-14 Ekim 2009)

İşletmeler ne kadar nitelikli ürün/hizmet üretirse üretsin, kendilerini tutarlı, dengeli ve sürekli iletişimle anlatamadıklarında yaşamlarını sürdürmeleri zorlaşır.

Her geçen gün artan yoğun rekabet ortamı ve zorlu iş dünyasında işletmeler açısından güçlü bir duruş; yüksek standartlarda profesyonellikle çevrelenen bir görüntü, davranış modeli, güven ve liderlikle sağlanır. Bir işletme için halkla ilişkilerin, kurumsal tanıtım anlamına gelmesi gerektiği gerçeğinden hareketle, düzenlediğimiz eğitim, iletişim uzmanı Nurcan Karagöz Herischi tarafından verilmiştir. 19 kişinin katıldığı eğitimde özetle şu konular işlenmiştir: Halkla ilişkilerin vazgeçilmezleri, başarılı halkla

ilk yardım, bilinç bozukluklarında ilk yardım, zehirlenmelerde ilk yardım, hayvan ısırıklarında ilk yardım, göz, kulak ve buruna yabancı cisim kaçmasında ilk yardım, boğulmalarda ilk yardım, hasta -yaralı taşıma teknikleri.

Satış ve Pazarlama Teknikleri Eğitimi (8-9 Ekim 2009, 22-23 Ekim 2009)

Son yıllarda, her organize edildiğinde üyelerimiz tarafından yoğun talep gören Satış-Pazarlama Teknikleri Eğitimi, 8-9 Ekim 2009 tarihinde 14 kişi, 22-23 Ekim 2009 tarihinde ise 15 kişinin katılımıyla tekrar düzenlenmiştir. Söz konusu eğitim, Kasım-Aralık 2009 ve Ocak 2010'da düzenlenmeye devam edecektir.

ilişkiler elemanlarının temel özellikleri, yöneticilerin halkla ilişkiler sorumlularından beklentileri, kurumsal kimlik, telefonla iletişim ve önemi, kurum içi halkla ilişkiler, dış halkla ilişkilerde kullanılan basılı araçlar, görsel işitsel araçlar, toplantılar (organizasyon faaliyetleri), medya ile iletişim yöntemleri, kampanya hazırlama süreci.

GÜNCELLENEN İLETİŞİM BİLGİLERİ

ASO EĞİTİM ATÖLYESİ:

Tel: 0 312 417 12 00 / 1323 - 1324

Faks: 0 312 417 52 05

E-mail: meltem.kaya@aso.org.tr elif.kaya@aso.org.tr

Eğitim Sorumlusu: Meltem KAYA

Siz sadece işinizi düşünün.

İş Dünyası'na Cazip Paket (1 Kasım 2009 - 15 Mart 2010)

Şehrin kalbi Taksim'de en modern teknolojik donanıma sahip toplam 1200 kişi kapasiteli 9 ayrı toplantı salonunda her şey sizin için düşünüldü.

Toplantı Paketi:

- Set menü öğle yemeği, günboyu çay, kahve, kurabiye servisi ve yemekle birlikte 1 adet meşrubat.
- Projektör, Tv, video, slayt, tepegöz, perde, kürsü, mikrofon, flip chart ve internet bağlantısı.

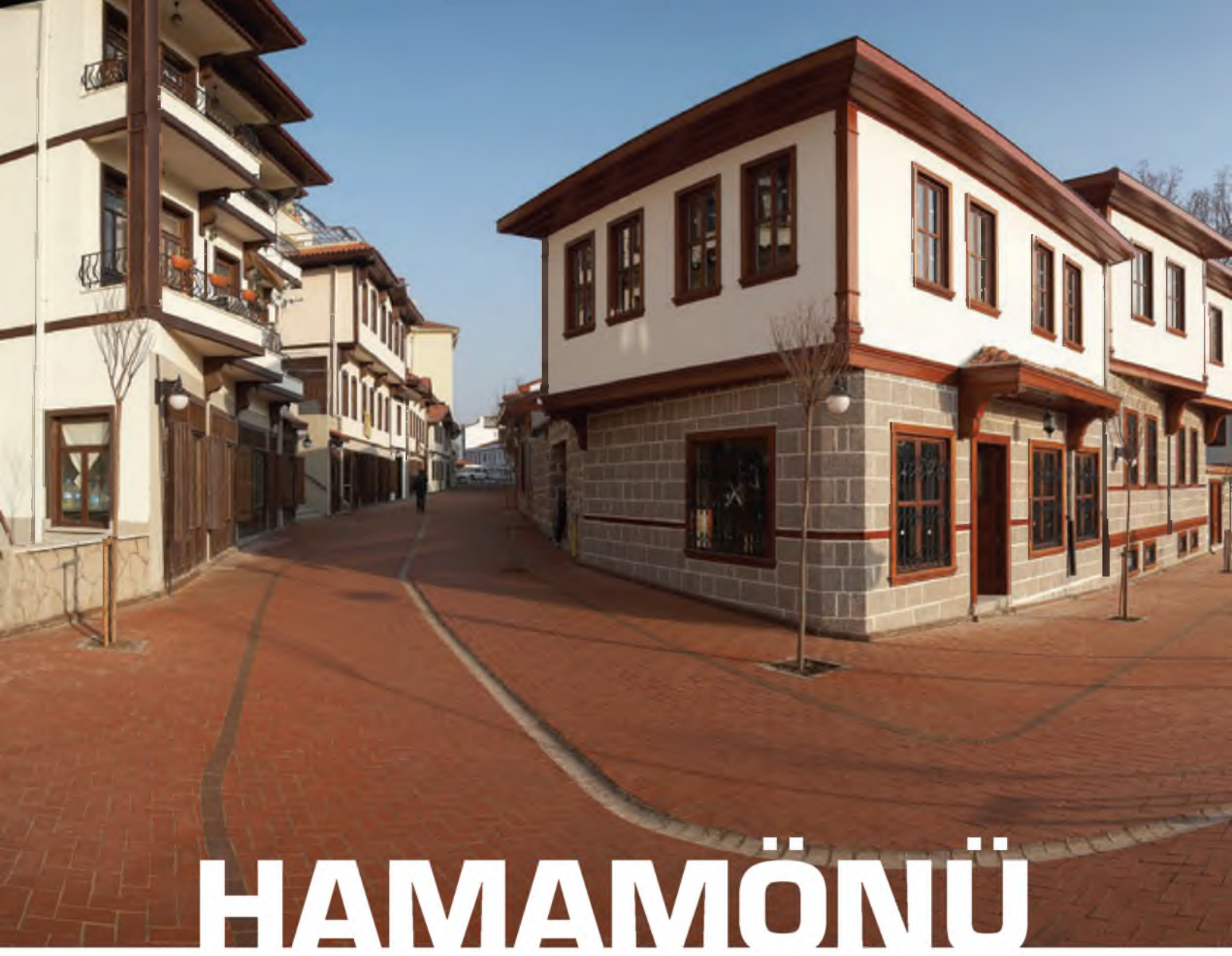
Kişi başı/günlük
59 TL
kdv dahil

**Toplantı Paketi, Konaklama Paketi ile birlikte alındığında
her 10 kişide 1 kişi paketlerden ücretsiz yararlanacaktır.**

elite world
HOTELS

www.eliteworldhotel.com.tr
sales@eliteworldhotel.com.tr
0212 313 83 83

elite world
istanbul

HAMAMÖNÜ

Eski Ankara "Hamamönü"nde hayat buluyor

Altındağ Belediyesi tarafından yaklaşık 19 ay önce başlatılan restorasyon ve sokak sağlıklılaştırma projesiyle yepyeni bir çehre kazanan Hamamönü ve civarı, Ankara'nın "gözde" mekanları arasında yerini aldı.

Geçtiğimiz ay gerçekleştirilen Ramazan etkinlikleri ile Türkiye'nin dört bir yanından insanları kendine çekmeyi başaran Hamamönü, 19'uncu yüzyıl sivil mimarisini en iyi şekilde yansıtan atmosferi ile büyük ilgi görüyor.

Özellikle Ramazan'da gerçekleştirilen başarılı etkinliklerle başkente yeni bir soluk getiren bölgeyi, yürütülen çalışmalar ve yeni başlayacak projeleri ASOMEDYA için değerlendiren Altındağ Belediye Başkanı Veysel Tiryaki, Hamamönü, Sakarya

Mahallesi, Ulucanlar Cezaevi ile Ankara Kalesi civarında da yürütülen proje kapsamında yaklaşık 250 evin sağlıklılaştırma ve restorasyon çalışmalarını tamamladıklarını söyledi.

Restorasyonun ardından başta Hamamönü olmak üzere tüm bölgede turistik bir hareketliliğin başladığına dikkat çeken Başkan Tiryaki, "İnci ve Dutlu sokaklarda bir deneme yaptık; bu etapta sorunların neler olduğunu ve nasıl aşabileceğimizi gördük. Bu iki sokağı dört ay gibi kısa bir sürede

bitirdik. Restorasyon çalışmalarını daha sonra tüm mahalleye yaydık. Bildiğiniz gibi proje içinde Mehmet Akif Ersoy'un evi ve İstiklal Parkı'nın yapımı da vardı. Kısa sürede bu iki prestij projesini de tamamlayarak, Hamamönü bölgesini gerçek tarihi kimliğine kavuşturduk." dedi.

"Yeni görüntüsüyle herkesi büyülüyor"

Hamamönü Projesi'nin başarıyla tamamlanmasının ardından hedeflerini daha da büyüttüklerini

kaydeden Tiryaki, bu yıl başta Kale ve civarı olmak üzere Hamamönü bölgesinin üstünde yer alan Sakarya Mahallesi dahil büyük bir yenileme çalışması başlattıklarını söyledi. Projenin, eski Ankara'nın önemli mekanlarından olan Ulucanlar Cezaevi'nin müze, kültür, sanat ve kongre merkezine dönüştürülmesini de kapsadığını ifade eden Tiryaki, önümüzdeki dönemde Kale'den, Ulucanlar'a kadar tüm alanın restorasyon çalışmalarını tamamlayacaklarını söyledi.

"Hamamönü'ndeki başarının ardından hayallerimizi büyüttük." diyen Başkan Tiryaki şöyle devam etti: "Yeni projeye birlikte bu bölgedeki evlerin tamamını, ara sokaklar da dahil önümüzdeki dönemde bitireceğiz. Şu an Hamamönü'ndeki evlerde insanlar oturuyor, sokaklarda canlılık, yaşam var. Proje dahilinde yaptığımız sosyal donatı alanları, kafeler ve insanların oturabileceği mekanlar açılınca bölgenin hem sosyal hem kültürel hem de ticari hayatında büyük canlılık oldu. Eski görüntüsünden tamamen uzaklaşan Hamamönü, çocukluklarını bu mahallede geçirmiş ya da hala burada

Kamil Paşa Konağı

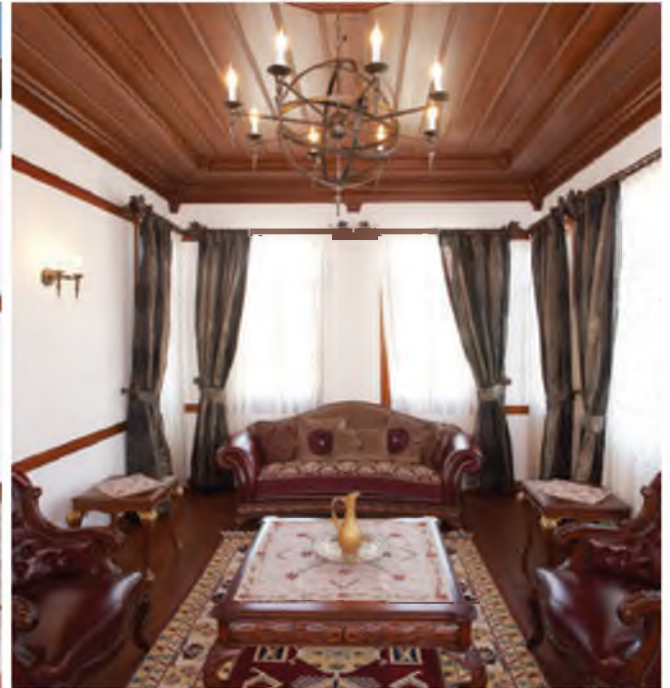
yaşayan insanların beğenisini kazandı. Geçmiş yıllarda adeta bir viraneyi andıran mahalle şu günlerde yeni görüntüsüyle herkesi büyülüyor.”

“Cazibe merkezi oldu ”

Bir yandan Altındağ'ın yeniden yapılandırılması çalışmalarına da devam ettiklerini belirten Başkan Tiryaki, Belediye olarak tarihi dokuya sahip mekanlara ise özel bir önem gösterdiklerini vurguladı. Başkan Tiryaki, “Özellikle Ramazan ayının ardından Hamamönü hızla Ankara'nın yeni cazibe merkezi oldu. Altındağ'da, ilçenin tarihi ve kültürel mirasına sahip çıkmak için 80 yıldır yıpranan ve hiç dokunulmayan sokaklardaki evlerin dış cepheleri tarihi dokuya uygun şekilde restore ediliyor. İnsanlar 150 yıl öncesinin sosyal yaşamını teneffüs edebiliyor. Turistik bir hareketlilik şimdiden başladı. Projenin önemli bir kısmı bitti ancak tüm çalışmalar tamamlandığında sonuçtan herkesin çok memnun kalacağına eminim.” diye konuştu.

Kamil Paşa Konağı avlusu

Kamil Paşa Konağı salonu

Mehmet Akif Ersoy sokak eski hali

Bu sokaklarda iş var

Altındağ Belediyesi'nin restorasyonu ile eski ihtişamına kavuşan Hamamönü, üniversitelerin açılması ve öğrencilerin kente gelmesiyle daha da hareketlendi. Ramazan'da televizyondan izleyip "Muhakkak görmeliyiz!" dedikleri Hamamönü'ne gelen kent gezginleri, üniversitelerin açılmasıyla birlikte şehre gelen öğrenciler, bölgenin artan potansiyelini görüp buraya yatırım yapan işletmeciler derken, herkes bu canlı ve hummalı tabloda yerini aldı. O kadar ki Hamamönü günün her saatinde cıvılcı, her saatinde hareketli. Önceden sadece "Hacettepeliler" in mekanı olan bölge şimdi herkesin gözdesi.

Hamamönü esnafı "Yapılan çalışmalar sizi nasıl etkiledi?" sorusuna; "Buraya yıllarımızı verdik. Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki restorasyon çalışmaları, sokakların trafiğe kapatılması ve Ramazan etkinliklerinin burada gerçekleştirilmesi bizim için muazzam oldu. Ramazan boyunca devam eden canlı yayın buranın tanınmasını sağladı, insanlar buranın yeni halini gördü, ne kadar değiştiğini, güzelleştiğini anladı. Onlar gelince bu durum bizim işimize yansıdı, satışlarımız arttı. Yani her anlamda biz kazançlı çıktık." diye cevap veriyor.

Esnafa göre restorasyon çalışmaları üniversite öğrencisi olan müşterileri tutmak açısından da önemli olmuş. "Buralar güzelleşince öğrenciler burada daha fazla vakit geçirmeye başladılar. Önceden onlar tatile gidince burası terk edilmiş kasaba gibi olurdu. Çünkü geride sadece uzmanlar, doktorlar kalırdı ve onlar da burada vakit geçirmeyi tercih etmezdi. Şimdi insanlar yemek yemek ya da vakit geçirmek için buraları tercih ediyor. Çünkü bölge görüntü bakımından güzelleşmek bir yana, kalite açısından da büyük bir sıçrama yaptı. Birçok ünlü marka şube açıyor. Yeni yerlerin açılması tabii ki bizim de lehimize çünkü buraya daha fazla insan geliyor. İnsanlar ilk kez geldikleri yerlerde yeni şeyler deniyorlar, biz de daha büyük bir kitleye ulaşmış oluyoruz.

Restorasyon çalışmaları bölge esnafı için milat. Zira daha evvel sadece çevrede okuyan öğrencilerin -o da mecbur oldukları için- geldikleri Hamamönü, şimdilerde her yerden, her kesimden insanı ağırlıyor. Çünkü, burası şehrin merkezinde ama gürültüsü patirtisi yok. Kalabalık değil, samimi, yani herkesin vakit geçirmek isteyeceği bir

Mehmet Akif Ersoy sokak yeni hali

Mehmet Akif Ersoy Kültür Evi

Mehmet Akif Ersoy Kültür Evi

Ramazan'da HAMAMÖNÜ

yer. Caddenin diğer tarafında başlayan çalışmalar bitsin, o zaman Hamamönü bambaşka bir yer olacak. Dikkat çekilen diğer bir nokta ise istikrarın sağlanması; "Eğer burada yaşayanlar, bu yapıları ve sokakları korumazsa yapılan işin hiçbir kıymeti yok. Belediye elbette yapacak ama biz de koruyacağız." diyorlar.

Hamamönü gelecek yılların cazibe noktası

İnsanlar, şehrin karmaşasından bezdi. Kızılay, Cinnah, Arjantin Caddesi, Bahçeli gibi yerler artık doyum noktasına ulaştı. Buralarda açılan yerler müşterilerini tuttular ve çizgilerini belirlediler. Ancak müşteri durağan değildir. Başka yerler görmek, başka lezzetler tatmak ister. Hamamönü işte bunu vaat ediyor. Hem şehrin ortasında hem şehirden uzak, şahane bir kültürel ve tarihi doku içinde. Burayı bir anlamda "şehiriçi Beypazarı" olarak görebiliriz. Tarihi doku ve insanlar iç içe. Evlerde yaşam var, sokaklar canlı. İşte bu nedenle Hamamönü gelecek yılların cazibe noktası olacak.

Mezun olanlar üzgün

Hamamönü'nün tadını en çok çıkaranlar muhakkak öğrencilik yıllarını burada geçirenler. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ve bağlı bölümlerde okuyan öğrenciler Hamamönü'nün gediklileri. Geçtiğimiz yıllarda "mecburiyetten buralarda takılan" öğrenciler, şimdi "keyiften" buradalar. Öğle aralarında, hele de hava güzelse kendilerini Hamamönü'nün sokaklarına atan gençler yapılan çalışmadan çok memnun. Hamamönü'nü

yenilenen yüzüyle ilgili görüşlerini sorduğumuz Hacettepe Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi son sınıf öğrencileri Hamdi Kepil ve Mustafa Akkanat, yapılan çalışmaları çok başarılı bulduklarını, beş yıl boyunca adımladıkları sokaklarda yürümenin ilk kez bu kadar keyifli olduğunu söylüyorlar.

Her kesimden ilgi görüyor

Türkiye'nin dört bir yanından gelen ziyaretçiler kadar üst düzey bürokratlar ve sivil toplum kuruluşlarının da büyük ilgi gösterdiği Hamamönü, bundan böyle Ankaralıların cazibe merkezi olmaya devam edecek.

Hamamönü'nün kısa tarihçesi

Hamamönü, adını Oğuz Türk'lerinin Bayındır Boyu beylerinden Karacabey'in yaptırdığı çifte hamamdan almıştır. Hemen yan tarafındaki park Mehmet Akif Ersoy parkı olarak adlandırılır. Parkın içinde İstiklal Marş'ının yazıldığı ev de bulunmaktadır. Hamamönü Mahallesi'nin çevresinde Mehmet Akif Ersoy Evi, Taceddin Sultan Camii, Mehmet Akif Ersoy Parkı, Hacı Musa Camii ve Karacabey Tarihi Hamamı yer almakta. Son dönem Osmanlı zamanından kalma evler tamamen Türk motifleri ile bezenmiş olup, sokaklarda gezdiğinizde kendinizi 19. yüzyıldaymış gibi hissediyorsunuz. Adeta günümüzden 150 yıl öncesinin sosyal yaşamını teneffüs edebiliyorsunuz.

“ANKARA SANAYİ ODASI
MESLEKİ EĞİTİM AKADEMİSİ” 84 KURSIYER
İLE İLK MEZUNLARINI VERMİŞTİR.

Aktif İstihdam Tedbirleri Projesi II
Hibe Planı – 2008

TR0602.03-02/489 referans numaralı proje kapsamında AB'den hibe almaya hak kazanan Projemiz çerçevesinde kadın ve genç işsizlere mesleki eğitim yolu ile istihdam olanağı sağlanması hedeflenmiştir. Aşağıdaki alanlarda Sertifikalı Mesleki Eğitimler düzenlenmiş olup, projemiz 84 kursiyer ile ilk mezunlarını vermiştir. 1. Organize Sanayi Bölgesi Erkunt Mesleki Eğitim Merkezi'nin uzman kadrosu tarafından teorik ve uygulamalı eğitimlere tabi tutulan kursiyerlerimizin büyük çoğunluğu Meslek Lisesi mezunu 20-29 yaş arası gençlerden oluşmaktadır. Eğitimler sonunda kursiyerlerimiz Milli Eğitim Bakanlığı ve İŞ-KUR'dan onaylı sertifika almaya hak kazanmıştır. İşletmenizde, belirtilen niteliklerde eleman ihtiyacı olması durumunda, Bölge Müdürlüğümüz ile irtibata geçilmesi rica olunur.

ASO MESLEK AKADEMİSİ EĞİTİM ALANLARI

CNC Operatörlüğü

Meslek Lisesi Makine Teknolojileri alanı mezunları

Talaşlı İmalat Operatörlüğü

Asgari lise ve dengi okul mezunları

İş makinesi Operatörlüğü

Motorlu Araçlar Teknolojisi mezunları

Otomasyon Sistem Operatörlüğü

Makine Teknolojisi ve Elektrik – Elektronik Teknolojisi mezunları

Cad (Bilgisayar Destekli Tasarım Operatörlüğü

Meslek Lisesi (Makine, metal, Motor, Makine Ressamlığı ve Elektrik –Elektronik bölümü) mezunları

Kaynak Operatörlüğü

Asgari lise ve dengi okul mezunları

İrtibat Adresi:

Ankara Sanayi Odası
I. Organize Sanayi Bölgesi
Tel: 0312 267 00 00 / 126
Adres: Ayaş Yolu 25. km Sincan – ANKARA
www.aso.org.tr
www.aosb.org.tr

Bu Proje Avrupa Birliği
ve Türkiye Cumhuriyeti
Taraflarınca Finanse
Edilmektedir.

Bu Proje İşKUR
Genel Müdürlüğü
Taraflarınca Finanse
Edilmektedir.

Bu Proje Merkezi Finans
İstisnası (MFIİ)
Sözleşmesiyle
Finanse Edilmektedir.

ASOBÜLTEN

RESMİ GAZETE ÖZETLERİ (01.09.2009-26.10.2009)

01.09.2009 — 27336

- Asansör Teknik Komitesinin Oluşumu ve Görevlerine Dair Tebliğ (SGM: 2009/13)
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (No: 2009/5)
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (No: 2009/6)
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (No: 2009/7)

02.09.2009 — 27337

- Özelleştirme Uygulamalarında Değer Tespiti ve İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Gümrük Genel Tebliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ (Gümrüksüz Satış Mağazaları) (Seri No:1)

03.09.2009 — 27338

- İran Menşeli Naylon İplik İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar
- Kamu Taşınmazlarının Yatırımlara Tahsisine İlişkin Usul ve Esaslar

04.09.2009 — 27339

- Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İşkolu Tespit Kararı (No: 2009/45)

08.09.2009 — 27343

- Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

09.09.2009 — 27344

- İşkolu Tespit Kararı (No: 2009/46)

10.09.2009 — 27345

- İşkolu Tespit Kararı (No: 2009/47)

11.09.2009 — 27346

- İşkolu Tespit Kararı (No: 2009/48)

12.09.2009 — 27347

- Dış Ticaret Sermaye Şirketlerine İlişkin Karar

13.09.2009 — 27348

- Özel Teknelerin Donatımı, Kaydı ve Belgelendirilmesi ile Özel Tekneleri Kullanacak Kişilerin Yeterlikleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türk Standardları Enstitüsünün Onaylanmış

Kuruluş Olarak Görevlendirilmesine Dair Tebliğ (No: SGM 2009/14)

17.09.2009 — 27352

- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2009/10)
- Bazı Tekstil ve Konfeksiyon Ürünlerinin Denetimine İlişkin Tebliğ (İthalat: 2009/22)
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2009/31)
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2009/32)
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2009/34)

18.09.2009 — 27353

- Dahilde İşleme Rejimi Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracaat: 2009/10)
- İhracı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğde (İhracat: 96/31) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracaat: 2009/11)
- Dış Ticaret Sermaye Şirketi Statüsüne İlişkin Tebliğ (İhracaat: 2004/12)de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2009/12)
- 60 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) ve 1 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliğinde (Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirleri) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

- 60 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) ve 1 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliğinde (Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirleri) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

19.09.2009 — 27354

- Gezi Tekneleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) Kobi Kredi Faiz Desteği Yönetmeliği

- Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) Destekleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

24.09.2009 — 27356

- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 16/9/2009 Tarihli ve 3350 Sayılı Kararı

30.09.2009 — 27362

- Beşeri Tıbbi Ürünler Ambalaj ve Etiketleme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

- 2009/15456 5811 Sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun'un 3'üncü Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarında Belirtilen Bildirim ve Beyan Sürelerinin Uzatılması Hakkında Karar

- Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

05.10.2009 — 27367

- İşkolu Tespit Kararı (No: 2009/49)

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2009/33)

08.10.2009 — 27370

- Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 166)

10.10.2009 — 27372

- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği İdari Usuller Tebliği

- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Numune Alma ve Analiz Metodları Tebliği

- TS 1222 Patates Standardının Revizyonu ve Tadiline İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği (No: 2009/41)

- TS 1280 İç Antep Fıstığı Standardı ve TS 143 Mercimek (Kabuklu ve İç) Standardının Tadiline İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği (No: 2009/42)

- TS 141 Kuru Fasulye Standardının Revizyonu ve Tadiline İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği (No: 2009/45)

14.10.2009 — 27376

- Dış Ticaret Sermaye Şirketlerine İlişkin Karar

14.10.2009 — 27376

- İşkolu Tespit Kararı (No: 2009/50)

- İşkolu Tespit Kararı (No: 2009/51)

16.10.2009 — 27378

- 2009/15500 Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar

- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2009/7)

20.10.2009 — 27382

- Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 111)

21.10.2009 — 27383

- Mecburi Standartın Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ (No: ÖSG-2009/25)

- Mecburi Standartın Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ (No: ÖSG-2009/26)

- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 15/10/2009 Tarihli ve 3387 Sayılı Kararı

22.10.2009 — 27384

- Tır Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

- Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 113)

- Çevre Denetimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

23.10.2009 — 27385

- Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

- İhracat 2008/6 Sayılı İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2009/13)

24.10.2009 — 27386

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 19/10/2009 Tarih ve 2009/59 Sayılı Kararı

25.10.2009 — 27387

- Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: X, No: 25)

26.10.2009 — 27388

- Gıda ve Yem Amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetimine Dair Yönetmelik

DUYURULAR

ANKARA ANLAŞMASI ÇERÇEVESİNDE İNGİLTERE'DE İŞ KURACAK VATANDAŞLARIMIZA YÖNELİK DUYURU

Dışişleri Bakanlığı tarafından, Birleşik Krallık Sınır Ajansı'nın (UK Border Agency), AB-Türkiye ortaklık anlaşması çerçevesinde İngiltere'de kendi işini kurmak isteyen Türk vatandaşlarının giriş müsaadesi ("entry clearance") başvurularını, 7 Eylül 2009 tarihinden itibaren İngiltere'nin ülkemizdeki temsilcilikleri aracılığıyla da almaya başlayacağı belirtilmektedir.

Temsilciliklerin, 1973 yılında İngiltere'de var olan

göç yasası çerçevesinde değerlendirmeleri yapacak olan giriş müsaadesi başvurularını alacağı, dosyaları İngiltere'deki "Home Office, UK Border Agency"e göndereceği, değerlendirmelerin bu kuruluş bünyesinde oluşturulan "ECAA team" tarafından yapılacağı ve giriş müsaadesinin bu değerlendirme sonucunda verileceği ifade edilmiştir.

Detaylı bilgi:

<http://www.bia.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policvandlaw/IDIs/idischapter6/06section6/section6.pdf?view=Binary> adresinden alınabilmektedir.

İngiltere'nin ülkemizdeki misyonlarının web sayfalarında bu konuda yapılan duyuruya göre de İngiltere'de kendi işini kurmak isteyen vatandaşlarımızın müracaatlarının bundan böyle, Türkiye'deki İngiltere temsilcilikleri tarafından da kabul edileceği, hileli yollara daha önce başvuran kişilerin müracaatlarının ise Ankara Antlaşması çerçevesinde kabul olunmayacağı bildirilmektedir. Verilen bilgide İngiltere'de kendi işini kurmak veya kurulmuş olan bir işe ortak olmak üzere giriş müsaadesine müracaat edecek vatandaşlarımızın daha önce;

- İngiltere'ye yasadışı yollarla girmemiş veya girmeye tevessül etmemiş olması,

- İngiltere'ye giriş müsaadesini sahte belgelerle almamış veya bu yola tevessül etmemiş olması,

- İngiltere'ye giriş veya ikamet müsaadelerinin şartlarını ihlal etmemiş olması,

- Yalan beyan nedeniyle iltica talebinin reddedilmemiş olmaması,

- Sahte belge sunmuş olmaması veya yaptıkları başvuruyu destekleyebilecek somut bilgi ve belgeleri ibraz edememiş olmaması gerekmektedir.

Ankara Anlaşması kapsamında değerlendirilmeyecek durumlarda vatandaşlarımızın İngiltere'nin yeni uygulamaya geçtiği puanlama sistemi / Tier 1 çerçevesinde "girişimci" kategorisinden de vize için müracaat edebilecekleri; ayrıca İngiltere'de mevcut göç kuralları çerçevesinde kendi işini kurmak isteyen üçüncü ülke vatandaşlarının diğer koşulların yanı sıra, 200.000 sterlin tutarında bir sermayeyi de Birleşik Krallık'a götürebilmesi gerektiği ifade edilmektedir. (01/03-4593)

3. DÜNYA İKLİM KONFERANSI

31 Ağustos - 4 Eylül 2009 tarihinde Cenevre'de gerçekleştirilen 3. Dünya İklim Konferansı'na ilişkin olarak Dışişleri Bakanlığı tarafından BM Cenevre Ofisi Daimi Temsilciliğinden alınan yazı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (<http://www.tobb.org.tr/organizasyon/sanavi/kalitecevre/cevremevzuat.php>) web adresinde yer almaktadır. (01/03-4963)

ÜLKE BİLGİLERİ

UKRAYNA

Kendisini Odessa Ticaret Ataşesi M. Kemal GÜNAY sahte isim ve unvanıyla tanıtan bir şahıs, Türkiye'de çeşitli firmalara, sahte belgeler ile sözde ihale duyuruları göndererek, iş tekliflerinde bulunmakta ve sözleşme imzalamak üzere ücret talep etmektedir.

Sahte belge ve ihale duyuruları ile Türk firmalarını dolandırmaya çalışan kişiler tarafından, başvuru sürecinin şirketler adına Ataşelik tarafından takip edileceğini ve ihaleye katılım sağlanabilmesi için gerekli ödemelerin, Ukrayna'da kamu görevlisi olduğunu iddia ettikleri Inna Sobolevska'ya ya da Odessa Ticaret Ataşeliğinde görevli olduğunu iddia ettikleri Gurban Isayev adına Western Union aracılığıyla gönderilmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

Odessa Ataşeliğimizce Ukrayna makamları nezdinde yapılan girişimler neticesinde anılan şahıslar tarafından gönderilen ihale duyurusunun sahte olduğu teyid edilmiştir. Ayrıca, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Dışişleri Bakanlığı'na muhatap bir yazısında da, bu tür dolandırıcılık olaylarını uzun süredir yaptığı anlaşılan ve asıl kimliğinin Bülent Can Okanoğlu, Ahmet Kemal Gündoğdu, M. Okan Canoğlu, Mete Bora Tankurt, M. Tolga Süleymanoğlu, Tolga Bilgenir, Bora Cebeci, İsak Bayramoğlu sahte isimleriyle Büyükelçilik Dış İlişkiler Sorumlusu, Ticaret Ataşesi ve ihale komisyon sorumlusu olarak tanıtan kişi olduğu düşünülmektedir. (01/03-4648)

TACİKİSTAN / TALCO ALÜMİNYUM TESİSLERİ

Dışişleri Bakanlığı tarafından, yıllık 520.000 tonluk kapasitesi ile dünya ve Orta Asya külçe alüminyum üretiminde önemli bir yere haiz "Tacikistan Alüminyum Şirketi" (TALCO) Ticaret ve Finansman Müdürü Şerali Kadirov'un, Duşanbe Büyükelçimiz ve Ticaret Müşavirimiz ile gerçekleştirdikleri görüşmede, Tacikistan'ın katma değeri yüksek alüminyum ürünlerinin üretimi dahil tüm alanlarda ülkemiz ile işbirliğine gitmek istediklerini ve TALCO'nun alüminyum satın almak isteyen Türk firmalarının tekliflerini değerlendirmeye hazır olduğunu belirttiği bildirilmektedir.

Anılan Tacik yetkili tarafından, alüminyum fiyatlarının dünya borsa fiyatlarına göre belirlendiği, devlet sübvansiyonu almayan, Tacikistan'a en fazla döviz girdisi sağlayan şirket olan TALCO'nun, küresel talep daralmasından etkilendiği, ancak Azerbaycan, Ukrayna ve Rusya gibi ülkelerdeki önemli alüminyum tesisleri kapanırken, bahse konu şirketin ise 2008 yılına oranla üretiminin sadece %9 oranında azaldığı, söz konusu şirketin ülkemize yılda 60-70 bin ton alüminyum ihraç

ettiği ve Tacikistan'ın denize çıkışı olmamasından dolayı hammadde tedarikinde zaman zaman sıkıntılar yaşandığı ve şirketin borçlarını ödemek için elinden gelen çabayı gösterdiği hususlarının dile getirildiği ifade edilmektedir.

İlgilenen üyelerimiz, TC. Duşanbe Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği (Tel-Faks:992 372 21 16 09, E-posta: dtdus@tajik.net) ile irtibata geçebilirler. (01/03-4737)

KEIO ÜNİVERSİTESİNİN AR-GE HİZMETLERİ

Tokyo Büyükelçiliğimizden alınan yazıda, Japonya'nın önde gelen özel üniversitelerinden Keio Üniversitesi öğretim üyesi ve anılan üniversitenin araştırma merkezi "Keio Leading Edge Laboratory of Science and Technology-KLL"nin Direktörü Prof. Toshihisa Ueda ile adı geçen talebi üzerine bir görüşme gerçekleştirildiği belirtilmektedir.

Prof. Ueda'nın görüşmede, üniversiteleri bünyesindeki KLL'in Japonya'daki önde gelen üniversite bilim ve teknoloji AR-GE merkezlerinden biri olduğunu, KLL'nin çalışmalarının özellikle enerji ve çevre, bilişim teknolojileri ve tıp alanında yoğunlaştığını, son yıllarda özellikle Japon sanayi ve özel şirketleriyle ortak araştırma projeleri ve işbirliğine ağırlık verdiklerini, sözleşme bazında ve araştırma faaliyetlerine maddi destek karşılığında özel şirketler için AR-GE faaliyetleri yürüttüklerini ifade ettiği bildirilmektedir.

Prof. Ueda'nın, KLL'nin sadece Japon şirketlerine değil, yurtdışındaki yabancı şirketlere de açılması yolunda karar aldıklarını, bu çerçevede Türk şirketlerine de finansal destek karşılığında ve bir sözleşmeye dayalı olarak AR-GE alanında hizmet vermek istediklerini, ayrıca Türkiye'deki kamu kuruluşları bilimsel araştırma enstitüleri ve üniversiteler ile de benzer temelde işbirliği yapabileceklerini belirttiği dile getirilmektedir. Bahse konu üniversitenin araştırma faaliyetlerine ilişkin bir yayın Odamız Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü'nden (Tel: 417 12 00 - 1212) temin edilebilmektedir. (01/03-4969)

AZERBAJCAN / ANKET SONUÇLARI

Bakü Ticaret Müşavirliği tarafından, Bakü sakinlerinin ekonomik ve sosyolojik hayat tarzına ilişkin olarak Business Insight International Research Group tarafından yapılan anket ile Bakü Ticaret Müşavirliğimizin bahse konu anket sonuçlarına ilişkin özet değerlendirmesini içeren yazı Odamız Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü'nden (Tel: 417 12 00 - 1212) temin edilebilmektedir. (01/03-4964)

İSLAM KALKINMA BANKASI İŞBİRLİĞİ FIRSATLARI BÜLTENİ

İslam Kalkınma Bankası Yönetim Kurulu'nun 18-20 Ağustos 2009 tarihinde gerçekleştirdiği Yöne-

tim Kurulu Toplantısında kabul edilen faaliyet ve projelerin yer aldığı "Business Opportunities" isimli bültene www.isdb.org sayfasından ulaşılabilir. (01/03-4965)

MAMUŞA BELEDİYESİNİN ARAZİ TAHSİSİ

Priştine Büyükelçiliği tarafından, Kosova'daki Türk toplumunun sorunlarına ve bu bağlamda bölgedeki yabancı yatırım olanaklarına değinildiği bildirilmektedir.

Nüfusun büyük çoğunluğunu soydaşlarımızın oluşturduğu Mamuşa bölgesi Belediye Başkanı ile temasta bulunduğu belirtilerek, adı geçen halihazırda tüm Kosova'nın domates ihtiyacının Mamuşa'dan karşılandığını, anılan Belediye'nin toplam 450 hektar araziyi 99 yıllığına tahsis edebileceğini ve bu arazi üzerine kurulacak bir Türk şirketince domates üretim fazlasının değerlendirilebileceğini ifade ettiği belirtilmektedir.

Kosova'da işçi üreticileri, sigorta giderleri, elektrik ve su gibi üretim maliyetlerinin Türkiye'ye oranla daha düşük olduğu, son dönemde yürürlüğe giren Kamu-Özel Sektör Ortaklığı Yasası ile arazi tahsisinin mümkün hale geldiği, Priştine-Durres otoyolunun kısa süre içinde tamamlanmasıyla Priştine'den alınan limana ulaşımın 170 km'ye ineceği ve bunun da ulaştırma maliyetlerini azaltacağı, bununla birlikte, Kosova'da Türk Girişimciler tarafından kurulacak fabrikaların soydaşlara iş imkanı sağlayarak mevcut güçlüklerin aşılmasına katkı sağlayacağı düşünülüyor bildirilmektedir. (01/29-4381)

PAKİSTAN İLE HİDROELEKTRİK ALANINDA İŞBİRLİĞİ PROJELERİ

Dışişleri Bakanlığı tarafından, Pakistan Dışişleri Bakanlığı'nın eşgüdümünde düzenlenen bir toplantıda ele alınan ikili enerji işbirliği ve Pakistan'da hidroelektrik alanında yapılabilecek yatırımlara sağlanan kolaylıklar hakkında gelen yazının içeriği aşağıda verilmektedir.

- Pakistan'ın bu alanda daha çok yap-işlet-devret modellerine ilgi duyduğu anlaşılmaktadır.

- Pakistan'ın geniş su kaynakları bulunmaktadır. Bu kaynakların etkin kullanımı için çok sayıda proje hazırlanmış olup, söz konusu projelerin ancak küçük bir kısmının ayrıntılı fizibilite çalışması tamamlanmıştır.

- Yap-devret-işlet veya yap-işlet modelleri çerçevesinde finansmanını da kendi kaynaklarında veya uluslararası ortaklıklardan sağlayabilecek firmalarla, ihaleye çıkılmaksızın, doğrudan pazarlık yöntemiyle anlaşma imkanının olabileceği anlaşılmaktadır.

- Anlaşma sağlanan su yatağında dönemsel olarak yeterli su olmaması halinde devreye girmek

üzere tasarlanan bir teşvik sistemi çerçevesinde, "hidrolojik risk" Pakistan Hükümeti tarafından karşılanmaktadır. Anılan teşvik sisteminin ayrıca, yatırılacak sermaye üzerinden yıllık %17-18 oranında "equity return" sağlamayı güvence altına aldığı da belirtilmektedir.

- Pakistan yetkilileri tarafından Tokyo'da taahhüt edilen yardımın bir bölümünün Türk firmalarının Pakistan'da yapacakları enerji yatırımları çerçevesinde kullanılması olasılığı üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda, anılan kaynağın kullanılması suretiyle, enerji alanındaki bazı fizibilite çalışmalarının Türk firmalarınca gerçekleştirilmesi; yap-işlet-devret modeliyle kurulacak "joint venture"lar içindeki olası yerel yönetim paylarının, bağış olarak bu fondan ödenmesi gibi bazı seçenekler gündeme getirilmektedir. Bu seçeneklerin uygulanabilir olup olmadığı konusunda tabiatıyla ilgili makamların görüşü belirleyici olacaktır.

- Pakistan'da hidroelektrik sektöründe %5'lik gümrük vergisi dışında bir vergi uygulaması bulunmamakta, esasen söz konusu gümrük vergisi de bilahare geri alınabilmektedir.

Toplantıda dağıtılan Pakistan'da 1995 yılında uygulamaya konulan hidroelektrik politikasının ana hatlarını içeren not ile önerilen bazı projelerin listesi Odamız Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü'nden (Tel: 417 12 00 - 1212) temin edilebilmekte olup, "Hidroelektrik Politikası" konusundaki kapsamlı rapor ise hacimli olduğundan, ilgilenen üyelerimizin elektronik posta adreslerini nilgun.ari@mfa.gov.tr'ye iletmeleri halinde anılan rapor elektronik ortamda gönderilebilmektedir. (01/03-5018)

FUARLAR

- **ENGINEERING ASIA 2010 International Exhibition and Conference**

27 - 29 Mart 2010

Karaçi Expo Center - PAKİSTAN

Detaylı bilgi:

Web: www.engineeringasia.com

- **III. Mobilya Yan Sanayi ve Ahşap Makinaları Fuarı**

05 - 09 Mayıs 2010

Bursa

Detaylı bilgi:

Tel: 0224 713 16 26

Faks: 0224 712 18 68

Web: www.movaf.com